

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk

Plangebied Dorpsstraat,
gemeente Noordwijkerhout
Een archeologische begeleiding en opgraving

drs. K. Leijnse



*Dit dorp heeft zyn benaming van een overgrootte meenigte
van boomen, zich op de wyze van een bosch of hout
uitstreckende van 't Huis Teilingen te Haerlem in 't jaer 1634*

(uit: Nederlandsche Outheden en Gezigten)



Archeologisch Adviesbureau

Colofon

Opdrachtgever: Van Rhijn Bouw

Titel: Wonen bij de Witte Kerk - Plangebied Dorpsstraat, gemeente Noordwijkerhout; een archeologische begeleiding en opgraving

Status: eindversie

Datum: 26 januari 2012

Auteur: *drs. K. Leijnse*

Bijdragen: drs. S. Bloo (prehistorisch aardewerk), drs. I.A. Schute (munten), drs. W. van der Meer (archeobotanie)

Projectcode: NHDO5

Bestandsnaam: RA2278_NHDO5.indd

Projectleider: drs. K. Leijnse

Projectmedewerkers: E. Porreij-Lyklema MA, F. van der Wal, drs. K. Wink, N. Conradi, J. van Roemburg, L. Geerts, ir. G.H. de Boer, drs. C.N. Kruidhof, P. Ilson MA, drs. R.W. de Groot, drs. I. R.P.M Briels, K. Goedkoop, drs. J.A. Schenk & drs. E. van der Laan

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: 415966

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 35032

Bewaarplaats documentatie: RAAP West-Nederland

Autorisatie: drs. I.A. Schute

Bevoegd gezag: gemeente Noordwijkerhout

ISSN: 0925-6229

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwenveldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2012

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

Inleiding

In opdracht van Van Rhijn Bouw B.V. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau een sloopbegeleiding en archeologische opgraving uitgevoerd ten behoeve van de aanleg van een parkeerkelder met hierboven woningen en appartementen. Het plangebied ligt ingesloten tussen de Dorpsstraat en het Schoollaantje in Noordwijkerhout net ten noorden van de Nederlands hervormde kerk, het zogenaamde het Witte Kerkje. Het plangebied maakt deel uit van de historische kern van Noordwijkerhout en is gelegen op de strandwal die Haarlem met Noordwijk verbindt. Hierop kunnen bewoningssporen vanaf het Neolithicum worden verwacht. De oudste bekende resten uit Noordwijkerhout stammen uit de Bronstijd.

Doel

Doel van de archeologische begeleiding was het verkrijgen van inzicht in de aan- of afwezigheid van archeologische waarden op de locaties die tijdens het boor- en proefsleuvenonderzoek niet onderzocht konden worden door de aanwezige bebouwing. Na afloop van de archeologische sloopbegeleiding is bepaald welke delen van het plangebied opgegraven dienden te worden. De onbebouwde delen van het plangebied waren al na het vooronderzoek al geselecteerd voor een definitieve opgraving. Doel van de archeologische opgraving is behoud *ex situ* van de archeologische resten.

Methoden

Tijdens het onderzoek is 1029 m² archeologisch begeleid. Hierbij werd duidelijk dat in grote delen van het sloopbegeleidingsgebied het sporenniveau, zoals aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek nog (intact) aanwezig was. Op basis hiervan is het gehele plangebied, met uitzondering van een reeds ontgraven deel, geselecteerd voor vervolgonderzoek in de vorm van een archeologische opgraving. Uiteindelijk is 1550 m² opgraven.

Tijdens de aanleg van put 1 is bij het couperen van enkele diepere sporen op 0,5 meter onder het vlak een donkergrijze humeuze band in het zand waargenomen welke is geïnterpreteerd als een vegetatieniveau/akkerlaag. In deze laag werd een scherf uit de IJzertijd aangetroffen. In afwijking op het PvE is in overleg met bevoegd gezag en opdrachtgever besloten om in delen van het plangebied een tweede vlak aan te leggen onder de waargenomen vegetatiehorizont. Dit om te bepalen of zich op dit niveau sporen bevonden. In totaal is 605 m² tweede vlak aangelegd.

Op het tweede vlak zijn eergetouwkrassen aangetroffen en enkele kuilen. Aangezien sprake lijkt te zijn van een akkerareaal en geen aanwijzingen voor huizen/erven zijn aangetroffen is in overleg met het bevoegd gezag besloten op dit niveau geen vlakdekkend onderzoek uit te voeren.

Resultaten

Tijdens het archeologisch onderzoek zijn archeologische resten aangetroffen uit de IJzertijd en de Late Middeleeuwen tot de Nieuwe tijd C. Op basis van de aangetroffen sporen en vondsten kan onderscheid worden gemaakt in een aantal gebruiksfasen.

Prehistorie

Tijdens het onderzoek zijn een aantal verspreid gelegen kuilen aangetroffen. De kuilen dateren uit de Vroege of Midden IJzertijd. Vermoedelijk houden de sporen verband met een nederzetting in de directe nabijheid van het plangebied. Binnen het plangebied zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van huizen of erven.

De kuilen worden afgedekt door twee akkerlagen met eergetouwkrassen die van elkaar worden gescheiden door een dunne laag stuifzand. Uit de akkerlagen komt aardewerk wat in de Midden IJzertijd gedateerd dient te worden. Het betreft hier het akkerareaal van een nabijgelegen nederzetting.

Late Middeleeuwen

De sporen uit de Late Middeleeuwen zijn stratigrafisch duidelijk gescheiden van de sporen uit de Prehistorie door een laag zand van circa 0,6 meter dikte.

Hoewel geen structuren zijn herkend wijzen de aangetroffen paalkuilen, kuilen en waterputten wel op bewoning in het plangebied. Er zijn twee concentraties van sporen aan te wijzen. De eerste in het zuidoosten van het plangebied in put 1 en put 3 en de tweede concentratie in het noordwesten in put 4. Vermoedelijk heeft hier een huis of boerderij gestaan. De huisplattegronden zijn door 500 jaar bouwen, verbouwen en slopen niet meer herkenbaar.

Nieuwe tijd

De laatste fase van de bebouwing en gebruik van het plangebied vanaf het einde van de 17e eeuw tot de 20e eeuw is op basis van gevonden grondsporen/ funderingen en historisch kaartmateriaal/ archiefgegevens goed te reconstrueren. Langs de Dorpsringweg ligt het logement 't Rechthuys met ervoor een plein. Achter het Rechthuys liggen een koetshuis en een stal. De zuidoost hoek van het plangebied was onbebouwd, hier lag een boomgaard, behorende bij het Rechthuys. Aan de noordzijde langs de Dorpsstraat liggen in aan het begin van de 19e eeuw vijf percelen. De twee meest oostelijk gelegen percelen betreffen een boomgaard en een stuk bos. Ten westen hiervan zijn twee langs de Dorpsstraat gelegen huizen met erf en schuur aanwezig. Tot slot staat op het laatste perceel nog een schuur. Vermoedelijk bevond zich op ieder erf een waterput.

Een reconstructie van het plangebied in de periode 1500 tot het midden van de 18e eeuw is lastig. Door eeuwenlang bouwen, verbouwen en slopen zijn net als uit de Late Middeleeuwen geen duidelijke huisplattegronden of erven te herleiden. Vermoedelijk zal in deze periode de perceelsverdeling zoals die op de kadastrale minuut staat weergegeven ontstaan zijn en vindt de overgang plaats van houtbouw naar steenbouw. Het feit dat de meeste (afval)kuilen en waterputten uit deze periode niet onder maar nabij de latere stenen funderingen liggen is een aanwijzing dat de locatie van de bebouwing mogelijk al vanaf de Late Middeleeuwen weinig veranderd is.

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

Aanbevelingen

Aangezien het hier een opgraving betrof is het archeologisch onderzoek hiermee afgerond.

Het plangebied wordt vrijgegeven er zijn geen verdere aanbevelingen.

Er dient te worden opgemerkt dat voor onderzoek in aangrenzende gebieden er rekening moet worden gehouden met nederzettingssporen uit de Late Prehistorie. Ook zullen hier, net als in het huidige plangebied, zeer waarschijnlijk bewoningssporen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd aanwezig zijn met een zeer hoge spoor- en vondstdichtheid.

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk

Een archeologische begeleiding en opgraving

Inhoud

Samenvatting	5
1 Inleiding	11
1.1 Kader en doelstelling	11
1.2 Administratieve gegevens	11
1.3 Onderzoeksopzet en richtlijnen	11
2 Voorgaand onderzoek	15
2.1 Bureauonderzoek	15
2.2 Karterend booronderzoek (2006)	15
2.3 Proefsleuvenonderzoek (2007)	15
3 Beknopt overzicht van de bewoningsgeschiedenis	19
3.1 Inleiding	19
3.2 Laat Neolithicum-Romeinse tijd (2850 voor Chr.-450 na Chr.)	19
3.3 Middeleeuwen en Nieuwe tijd (vanaf 450 AD)	21
4 Historisch onderzoek	23
5 Doel van het onderzoek	27
6 Methoden	29
7 Geologie en bodem	33
7.1 Geologie	33
7.2 De bodemopbouw	34
8 Resultaten	39
8.1 Sporen en structuren	39
8.2 Archeologische vondsten	55
9 Synthese	67
9.1 Interpretatie	67
9.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen	68
9.3 Aanbevelingen	74
Literatuur	75
Gebruikte afkortingen	76

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk

Een archeologische begeleiding en opgraving

Verklarende woordenlijst	76
Overzicht van figuren, tabellen en (losse kaart-)bijlagen	78
Bijlage 1: Sporenlijst	CD
Bijlage 2: Vondstenlijst Keramiek	83
Bijlage 3: Vondstenlijst overig	127
Bijlage 4: Onderzoeksmethode prehistorisch aardewerk	137

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Van Rhijn Bouw B.V. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau een sloopbegeleiding en archeologische opgraving uitgevoerd ten behoeve van de aanleg van een parkeerkelder met hierboven woningen en appartementen. Het plangebied ligt ingesloten tussen de Dorpsstraat en het Schoollaantje in Noordwijkerhout net ten noorden van de Nederlands hervormde kerk: het zogenaamde het Witte Kerkje (figuur 1). Het plangebied maakt deel uit van de historische kern van Noordwijkerhout en ligt op de strandwal die Haarlem met Noordwijk verbindt. Hierop kunnen bewoningssporen vanaf het Neolithicum voorkomen. De oudste bekende resten uit Noordwijkerhout dateren uit de Bronstijd.

Doel van de archeologische begeleiding was het verkrijgen van inzicht in de aan- of afwezigheid van archeologische waarden op de locaties die tijdens het boor- en proefsleuvenonderzoek niet onderzocht konden worden door de aanwezigheid van bebouwing. De archeologische sloopbegeleiding is uitgevoerd volgens protocol 'proefsleuven' (KNA, versie 3.1). Na afloop van de archeologische sloopbegeleiding is bepaald welke delen van het plangebied opgegraven dienden te worden. De onbebouwde delen van het plangebied (op een reeds afgegraven perceel na) waren na het vooronderzoek al geselecteerd voor een definitieve opgraving (figuur 2). Doel van de archeologische opgraving is behoud *ex situ* van de archeologische resten.

1.2 Administratieve gegevens

Gemeente: Noordwijkerhout

Plaats: Noordwijkerhout

Plangebied: Dorpsstraat

Centrumcoördinaten: 94.005/475.385

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: 415966

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 35032

1.3 Onderzoekopzet en richtlijnen

Het onderzoek (opgraving en archeologische begeleiding) is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtsnoer. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De onderzoeksdocumentatie en het overige vondstmateriaal zullen te zijner tijd worden overgedragen aan het depot van de provincie Zuid-Holland. Zie tabel 1 voor de date-



Figuur 1. De ligging van het plangebied (blauw omlijn); inzet: ligging in Nederland (ster).

ringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden. Achter in dit rapport is een lijst met gebruikte afkortingen opgenomen en worden enkele vaktermen beschreven (zie verklarende woordenlijst).

Dank

Wij danken de heer Warmerdam voor het filmen van de werkzaamheden, het verstrekken van informatie over de geschiedenis van Noordwijkerhout en het dagelijks zetten van koffie en de heer Knapen voor het beschikbaar stellen van privé-foto's.

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk

Een archeologische begeleiding en opgraving

2 Voorgaand onderzoek

2.1 Bureauonderzoek

In januari 2006 is een bureauonderzoek uitgevoerd om de geologische, bodemkundige, landschappelijke en historische kenmerken evenals de bekende en verwachte archeologische waarden van het plangebied te inventariseren (Stevens, 2006). Op basis hiervan gold voor het plangebied een hoge archeologische verwachting, die gebaseerd is op de ligging van het plangebied op een strandwal. Op strandwallen kunnen sporen van bewoning voorkomen uit de periode Neolithicum t/m Nieuwe tijd. Van de strandwal waarop Noordwijkerhout ligt, is bekend dat hierop in de Vroege Bronstijd al werd gewoond. Het plangebied ligt bovendien binnen de historische dorpskern van Noordwijkerhout. Hier kan bewoning vanaf de Vroege Middeleeuwen tot de Nieuwe tijd hebben plaatsgevonden.

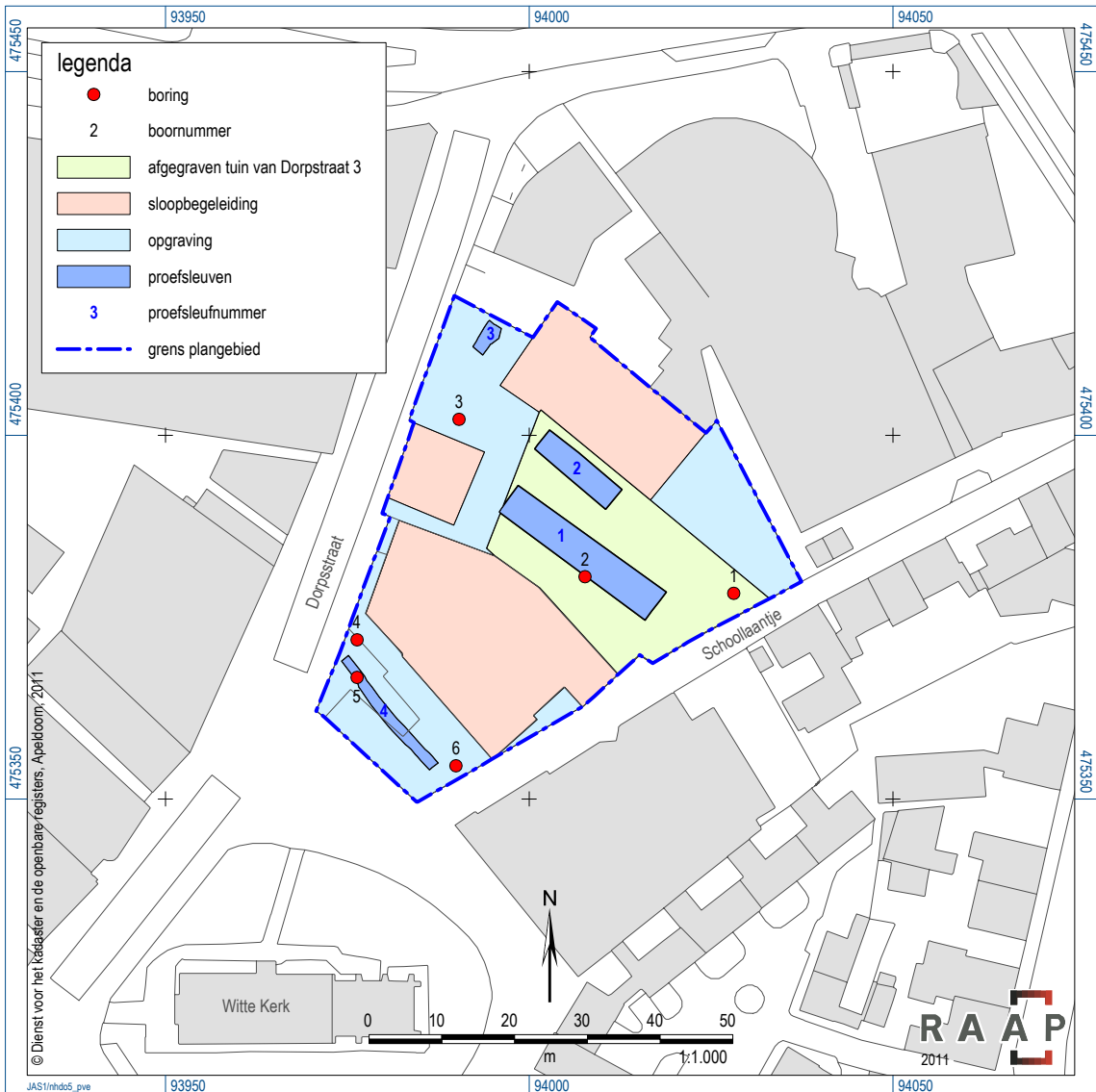
2.2 Karterend booronderzoek (2006)

Aansluitend op het bureauonderzoek is een karterend booronderzoek uitgevoerd (Stevens, 2006). Tijdens het veldonderzoek zijn zes boringen verricht (figuur 2). De boringen zijn zoveel mogelijk verspreid door het plangebied geplaatst. Er is geboord tot maximaal 2,0 m -Mv. Tijdens het booronderzoek is een eenduidige bodemopbouw aangetroffen. De bouwvoor bestaat uit donkerbruin-grijs, zwak siltig, matig humeus zand met een enkel fragment puin. Op 0,3 m -Mv gaat dit over in bruin-grijs, matig fijn, zwak siltig, kalkloos zand met veel fragmenten puin. Hieronder ligt vanaf circa 1,5 m -Mv lichtgrijs, matig fijn, zwak siltig, kalkloos zand. Dit zand is geïnterpreteerd als Oud Duinzand. Het pakket erboven is een ophogingspakket of historische bodemomzetting. De top van dit pakket is opgenomen in de huidige bouwvoor. Dit antropogene pakket is niet gerelateerd aan de huidige bebouwing waarvan de verstoringsdiepte ongeveer 0,5 m -Mv bedraagt. De fragmenten puin wijzen er op dat hier mogelijk resten voorkomen vanaf de Late Middeleeuwen. In het centrale deel van het plangebied is circa 1,1 m grond verwijderd. Dit is waarschijnlijk gebeurd in verband met de aanleg van een tuin. Tijdens het booronderzoek zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor bewoning daterend uit de periode Neolithicum t/m Vroege Middeleeuwen.

Op basis hiervan werd aanbevolen een waarderend archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven uit te voeren. Het doel dit onderzoek was het verzamelen van voldoende betrouwbare gegevens ten aanzien van de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van de locatie (aard, ouderdom, omvang, gaafheid, conservering) teneinde tot waardestelling te kunnen komen van de ten gevolge van de aanleg van de nieuwbouw bedreigde vindplaats.

2.3 Proefsleuvenonderzoek (2007)

In totaal zijn vier proefsleuven aangelegd met een totale oppervlak van 100 m² (Pronk, 2007). In alle proefsleuven is één opgravingsvlak aangelegd. In de proefsleuven 1 en 2 zijn in de top van het



Figuur 2. De ligging van de proefsleuven en boringen, het te begeleiden/op te graven gebied en het afgegraven perceel.

ongestoorde duinzand geen sporen aangetroffen. Ook tijdens het laagsgewijs verdiepen van het vlak werden geen sporen of vegetatieniveaus waargenomen. Het vlak in de proefsleuven 3 en 4 is aangelegd in de top van het onverstoord duinzand op het niveau waar de eerste sporen werden aangetroffen, direct onder het bij het vooronderzoek vastgestelde antropogene pakket. Het opgravingsvlak lag op circa 1,75 tot 2,35 m -Mv in de proefsleuven 1 en 2 en circa 1,45 tot 1,65 m -Mv in de proefsleuven 3 en 4.

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek is vastgesteld dat er grondsporen met aardewerk uit de 16e t/m 18e eeuw aanwezig zijn. De sporen behoren vermoedelijk tot (de erven van) de burgermanswoningen of boerderijen die zich rond de kerk in de historische kern van Noordwijkerhout bevonden. Deze sporen zijn afgedekt met een ophogingspakket uit vermoedelijk de 19e eeuw. Hoewel er oudere fragmenten aardewerk (uit de Late Middeleeuwen) zijn aangetrof-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

fen, zijn er vooralsnog geen sporen uit deze periode vastgesteld. Vermoedelijk zijn deze wel in de nabijheid aanwezig.

Het afgegraven deel van het plangebied (proefsleuven 1 en 2) is tot in het sporenniveau ontgraven. Hier kunnen alleen nog zeer lokale, diep ingegraven sporen voorkomen.

Op basis van het onderzoek werd geadviseerd om in het plangebied, met uitzondering van het reeds afgegraven gedeelte, een definitieve opgraving te laten plaatsvinden. Voorafgaand aan de opgraving diende in de zones met bebouwing een sloopbegeleiding plaats te vinden om te bepalen of onder de bebouwing nog intacte archeologische resten aanwezig zijn. Indien intacte archeologische resten onder de bebouwing aangetroffen worden, dienen ook deze resten door middel van een opgraving veiliggesteld te worden.

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk

Een archeologische begeleiding en opgraving

3 Beknopt overzicht van de bewoningsgeschiedenis

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een archeologisch kader geschetst, dat een overzicht geeft van de bewoningsgeschiedenis van het onderzoeksgebied en omgeving vanaf het Laat Neolithicum (ca. 2850 voor Chr.). Er zijn van de Noordwijkerhoutse strandwal (en overigens uit vrijwel het gehele Hollandse kustgebied) geen vondsten *in situ* bekend die dateren van voor het Laat Neolithicum. Dit wordt verklaard door de geologische opbouw en ontwikkeling van het gebied (zie § 7.1). Theoretisch kunnen oudere sporen en resten (uit het Laat Paleolithicum en/of Mesolithicum, de perioden van de jager-verzamelaars) aanwezig zijn op het zogenaamde pleistocene dekzand. Deze zandlaag bevindt zich in de omgeving van Noordwijkerhout echter op zeer grote diepte: meer dan 20 m -NAP; bovendien is de top van het dekzand hoogstwaarschijnlijk geërodeerd door de zee.

Er is voor gekozen de bewoningsgeschiedenis te presenteren in twee tijdsblokken. De eerste paragraaf schetst het beeld vanaf het Laat Neolithicum (de periode van de eerste boeren in de regio) tot en met de Romeinse tijd, een periode waaruit talloze vondsten zijn gedaan. Vervolgens worden de Middeleeuwen en de Nieuwe tijd belicht, de perioden waaruit ons schriftelijke bronnen ter beschikking staan (historie), waarin de verschillende dorpen werden gesticht en langzaam tot bloei kwamen en waarin het landschap zijn huidige aanzien kreeg.

3.2 Laat Neolithicum-Romeinse tijd (2850 voor Chr.-450 na Chr.)

Laat Neolithicum

Het Laat Neolithicum is gezien de vormingsdatum van de strandwallen de vroegste periode van waaruit in de streek vondsten kunnen worden verwacht. Het Neolithicum is in Nederland de periode die wordt gekenmerkt door een overschakeling van een voedselverzamelende naar een voedselproducerende economie. Het jagen, vissen en verzamelen was hiermee niet ten einde, maar ging een steeds minder belangrijke rol spelen in de voedselvoorziening ten gunste van het telen van cultuurgewassen en het houden van gedomesticeerde dieren. Deze omwenteling ging gepaard met een aantal technologische en sociale vernieuwingen zoals het wonen op een vaste plek (sedentarisatie), de introductie van geslepen stenen, dissels en bijlen en het gebruik van aardewerk van gebakken klei. Daarnaast had de productie van voedseloverschotten tot gevolg dat er bevolkingsgroei mogelijk was. De samenleving werd mede daardoor in sociale zin steeds complexer, hetgeen archeologisch tot uiting komt in een toenemende sociale stratificatie, waarneembaar in inventarissen van grafvelden.

In het huidige Limburg werd deze 'agrarische' manier van leven rond 5300 voor Chr. geïntroduceerd, vermoedelijk door kolonisten afkomstig vanuit de Hongaarse Laagvlakte. Anderzijds zijn

er archeologische bewijzen voor autochtone nomadische jager-verzamelaars die overschakelden op een half-agrarische levenswijze. Zeker is dat in het Hollandse kustgebied deze levenswijze is geïntroduceerd, eenvoudigweg omdat voor het Laat Neolithicum het gebied lange tijd onbewoonbaar is geweest. In het strandwallengebied ten noorden van de Rijn zijn nederzettingen uit het Laat Neolithicum relatief dun gezaaid. Een mooi voorbeeld is de vondst van een laat-neolithische nederzetting aan de westzijde van Warmond, ter hoogte van het klooster Mariëngaerde (Kruidhof & Van Eijk, 2004; Kruidhof, 2004). Hier werden nederzettingssporen aangetroffen onder een cultuurlaag met veel vondsten (aardewerk, vuurstenen werktuigen, bot, etc.). De vindplaats is inmiddels deels opgegraven (Bink, 2006).

In Noordwijkerhout, op landgoed Klein Leeuwenhorst, is een cultuurlaag uit het Laat Neolithicum (en/of Bronstijd) aangetroffen. Bij een booronderzoek in 2003 werd op circa 2 m -Mv een cultuurlaag met vuurstenen artefacten, gebroken kwarts, houtskool en verbrand bot aangetroffen (Pronk, 2003). De meeste vondsten in de Bollenstreek betreffen bijlen, pijlpunten of werktuigen van gewei. Vaak worden dergelijke vondsten gezien als zogenaamde 'losse vondsten', met andere woorden: ze zijn niet indicatief voor bewoning ter plaatse, eerder voor bewoning in de omgeving. Een bijl of pijlpunt zal sneller verloren of stuk gaan bij het kappen van een boom of bij de jacht, dan dat deze in de nederzetting zelf verloren gaat. Noordwijkerhoutse voorbeelden hiervan lijken de vondst van twee stenen (hamer)bijlen, een bronzen kokerbijl, twee vuurstenen sikkels en een bronzen lanspunt en speerpunt (deels daterend uit de Bronstijd). Deze voorwerpen werden in de meeste gevallen bij de afgraving van zand aangetroffen. Opvallend is dat aan de noordrand van De Zilk talloze voorwerpen bij elkaar werden aangetroffen: een houten boog van taxushout, hielbijl (ook Bronstijd), slijpsteen, polsbeschermer (gebruikt bij het boogschieten) en talloze andere voorwerpen. Dit lijkt verklaard te worden door het selectief verzamelgedrag van één enthousiaste amateur in de jaren 40 van de 20e eeuw bij een grotere zandafgraving. De dateringen van de aangetroffen voorwerpen lijken te duiden op een waarschijnlijk grotendeels verloren gegaan nederzettingsterrein of mogelijk zelfs grafveld uit de overgang van het Neolithicum naar de Bronstijd.

Bronstijd en IJzertijd

Het gebruik van bronzen voorwerpen zoals bijlen en speerpunten markeert het begin van de metaaltijden. Het gebruik van (vuur)steen als grondstof voor werktuigen was hiermee nog niet direct ten einde. Pas in de IJzertijd wordt vuursteen niet meer gebruikt. Bijna paradoxaal is het gegeven dat bronzen voorwerpen in Nederland lange tijd, in elk geval in de hele Bronstijd, zeer schaars blijven. Op opgravingen van nederzettingen of huisplaatsen wordt maar amper brons aangetroffen. Brons is een legering van koper en tin, materialen die van nature in Nederland niet voorkomen en daarom geïmporteerd moesten worden. Op die manier ontstonden er handelscontacten over lange afstand. Een en ander had tot gevolg dat er binnen de bevolking grotere verschillen konden ontstaan op basis van bezit, iets dat af te lezen is uit de (toenemende) verschillen in grafinventarissen. De grafheuveltraditie die in het Neolithicum haar intrede deed, werd in eerste instantie voortgezet, maar rond 1200 voor Chr. vervangen door een traditie van begravingen in urnenvelden. Het gaat om ingegraven urnen met crematieresten waarover kleine heuveltjes werden opgeworpen, omgeven door een greppel. Noch grafheuvels, noch urnenvelden zijn in de Bollenstreek aangetroffen. Brons is wel aangetroffen, tamelijk veel zelfs. In Noordwijkerhout zijn bij de Zilk een bronzen kokerbijl en een bronzen lanspunt

met niethchting en bij Ruigenhoek een hielbijl (een iets vroeger type) aangetroffen. In de Zanderij Guldemond, ter hoogte van St. Bavo (de psychiatrische inrichting), is een bronzen naald gevonden. Een andere opvallende vondst is die van een vermeende veenweg of knuppelweg in Lisse (geheel zeker is deze interpretatie echter niet). In 1960 werd in de huidige wijk Meerzicht aan de oostzijde van Lisse in het veen een constructie gevonden van in de lengterichting evenwijdig liggende palen met dwars daarop takken met aan weerskanten rechtopstaande palen. Dergelijke wegen werden aangelegd en gebruikt om moerassige gebieden over te kunnen steken. Parallellen zijn eigenlijk alleen in Drenthe te vinden. Samenvattend is het verspreidingsbeeld van de vondsten uit de Bronstijd in de Bollenstreek weinig afwijkend van de vondsten uit het Laat Neolithicum. Alle vondsten werden al behoorlijke tijd geleden in zanderijen bij afgravingen gevonden. Rond 800 voor Chr. vond wederom een omslag plaats: vanaf dan doet ijzer zijn intrede. De ijzersmeedkunst wordt vooral toegepast voor het maken van gereedschappen en bewapening. Vuursteen raakte om deze reden dan ook steeds meer in onbruik. Bij het congrescentrum Leeuwenhorst in Noordwijkerhout zijn in het verleden scherven aangetroffen die vermoedelijk duiden op bewoning in de IJzertijd in de regio.

Romeinse tijd

Rond 12 voor Chr. kreeg het Romeinse Rijk steeds meer invloed in de Lage Landen. Grote delen van Nederland kwamen onder het gezag van Rome. De Rijn fungeerde als noordgrens van het toenmalige Romeinse Rijk. Dit betekende niet dat de Romeinse invloed op de samenleving en de levenswijze van de mensen ophield bij de Rijn. Geïmporteerd Romeins aardewerk, zoals Terra Sigillata, is tot ver boven de Rijn bij archeologische opgravingen gevonden. Noordwijkerhout ligt ten noorden van de Rijn in het 'vrije Germanië', waar indertijd de Germaanse stam van de Caninefaten woonden. De Romeinse militaire kampementen van Katwijk, Valkenburg en Leiden lagen op een steenworp afstand. Door de handelscontacten met de mensen aan de andere kant van de rivier werden voorwerpen en nieuwe kennis uitgewisseld.

In Noordwijkerhout zijn bij de Ruigenhoek en de Oosterduinen Romeinse scherven aangetroffen.

3.3 Middeleeuwen en Nieuwe tijd (vanaf 450 AD)

Vroege Middeleeuwen (450-1050 AD)

Na de val van het Romeinse Rijk in 476 na Chr. vond er een grote omslag plaats. De Romeinen trokken weg uit Nederland, waardoor binnen Nederland een volksverhuizing van verschillende stammen op gang kwam. De door de Romeinen ingevoerde markteconomie verdween, waardoor de mensen voor de voedselproductie weer op zichzelf waren aangewezen. Er ontstond een versnipperd bestuur van lokale heersers wier macht volledig was gebaseerd op militaire kracht en materiële welstand. Door de 'onzekere' toekomst die hiermee gemoeid ging, nam de bevolkingsgroei af. Pas vanaf de 8e eeuw werden de strandwallen weer in toenemende mate bewoond en nam de bevolking weer toe. Kleine groepen mensen stichtten kerkdorpen en bouwden hun houten huizen op de rand van de strandwal, op de overgang naar het drassige en moerassige achterland. Op die manier konden ze van de verschillende landschappen met hun verschillende bronnen gebruik maken. Er verschenen wegen in de vorm van karrensporen die de dorpen met elkaar

verbonden. De eerste melding van Noordwijkerhout dateert uit 889. Op 4 augustus van dat jaar schonk de koning van Lotharingen aan graaf Gerof de ambachts-heerlijkheid Northgo (Noordwijk). Vanaf Northgo liep een weg, langs de huidige Gooweg, naar 'den grooten Hout' (Noordwijkerhout), een grote wildernis. Het is onbekend of in 'den grooten Hout' destijds al huizen stonden. De Vroege Middeleeuwen vormen een periode waarover in Nederland relatief weinig bekend is. Niet alleen zijn uit deze periode zeer weinig historische bronnen beschikbaar, ook archeologische overblijfselen zijn betrekkelijk schaars. In Noordwijkerhout dateert (de voorganger van) het Witte Kerkje uit de Vroege Middeleeuwen (eind 10e eeuw). Verder zijn geen archeologische sporen uit deze periode bekend. Er mag echter worden aangenomen dat er voor de bouw van de kerk al enkele huizen stonden.

Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd (1050 AD-heden)

Tussen 1000 en 1200 begonnen zich nieuwe duinen te vormen langs de Noordzeekust: de zogenaamde Jonge Duinen. Deze duinenrij is deels ontstaan op de Oude Duinen en strandwallen en kon een hoogte bereiken van wel 40 m. Het stuifzand zorgde voor veel overlast in de dorpen vlak aan zee.

Vanaf de 10e-11e eeuw getuigen nieuwe nederzettingvormen zoals mottes, kastelen en versterkte hoeven van een toenemende feodalisering. Al dan niet adellijke grootgrondbezitters namen een overheersende positie in. De aanhoudende bevolkingsgroei en gunstigere klimatologische omstandigheden leidden er mede tot toe dat de 'woeste gronden', zoals bosgebieden, heide en veen, grootschalig werden ontgonnen. De mens nam bezit van de strandwallen, akkers werden aangelegd, de eerste duinen werden ten behoeve van de zandwinning afgegraven en er werd een begin gemaakt met de ontginning van het veen.

Vermoed wordt dat Noordwijkerhout in 1231 onder Willem van Northeke een zelfstandig ambacht wordt, een akte om dit te bevestigen ontbreekt echter. Vervolgens verzezen in de 13e eeuw enkele belangrijke gebouwen in het dorp. In 1300 is het (huidige) Witte Kerkje gebouwd, dat tegenwoordig nog in het centrum van Noordwijkerhout te zien is. Rondom het kerkje is het huidige dorp Noordwijkerhout ontstaan. In 1262 werd aan de Gooweg het klooster 'Ter Leede' (ter plaatse van het huidige Klein Leeuwenhorst) gesticht. De abdij werd bewoond door cisterciënzernonnen. Tijdens het beleg van Leiden in 1573 werd de abdij gesloopt zodat de Spanjaarden deze niet konden innemen. Naderhand is op dezelfde locatie kasteel Leeuwenhorst gebouwd, dat vervolgens door het Duitse leger tijdens de Tweede Wereldoorlog is afgebroken.

4 Historisch onderzoek

De hoofdstructuur van het dorpscentrum wordt bepaald door het patroon van twee kruisende straten: de Dorpsstraat en de Zeestraat/Havenstraat. Ter hoogte van de kruising is een plein ontstaan, waarop de Nederlands Hervormde Kerk - het Witte Kerkje - staat. Het plangebied ligt direct aan de noordzijde van de kerk, tussen de Dorpsstraat en het Schoollaantje.

Op basis van bureauonderzoek is bekend dat de eerste kerk van Noordwijkerhout, de voorloper van het huidige 'Witte Kerkje', rond het jaar 1000 gebouwd is. Kloos (Kloos, 1928) beweert dat hier voorafgaand aan de kerk een klein jachtslot heeft gestaan.



Figuur 3. Kadastrale minuut uit 1811-1832.



Figuur 4. Het kolfspel.

In de Late Middeleeuwen (rond 1300) werd de kerk vergroot en officieel de parochiekerk van Noordwijkerhout. Vermoed wordt dat rond de kerklocatie vanaf de Vroege Middeleeuwen huizen/boerderijen hebben gestaan.

Op meerdere historische kaarten is Noordwijkerhout weergegeven. De oudste kaart uit 1614 (Balthasar, 1989) geeft de kerk weer met daar omheen enkele losstaande boerderijen. De exacte locatie van deze boerderijen is niet te bepalen. Op een prent uit 1634 staat de kerk weergegeven met hieromheen wat verspreide bebouwing (zie voorblad).

De kadastrale minuut uit 1818-1832 (Village de Noordwijkerhout sectie E, kadastrale gemeente Noordwijkerhout; figuur 3) geeft een gedetailleerd beeld van de bebouwing in het plangebied. Er bevindt zich een aantal erven langs de Dorpsstraat en langs het Schoollaantje. De bebouwing wordt van elkaar gescheiden door een lege strook die midden door het plangebied liep. Dit was een zone van overpad van de pastorie, die net buiten het plangebied lag, naar de kerk (mondelinge mededeling de heer Warmerdam). Het grote pand in de zuidwesthoek direct tegenover de kerk is hotel 't Rechthuys, een logement dat hier in de 16e eeuw al stond. Hiervoor lag een plein met terras en kolfbaan (figuren 4, 5 en 6).¹ Achter het Rechthuys bevonden zich nog twee andere gebouwen, beiden noord-zuid georiënteerd. In een eigendomsakte uit 1797 wordt gesproken van een stal en koetshuis die achter het hotel lagen (Historische kring, 1974). Op kaarten van rond 1900 zijn deze gebouwen verdwenen. In plaats daarvan is nu een klein, oost-west georiënteerd pand zichtbaar. Vermoedelijke betreft het een schuur. In 1951 is het Rechthuys opgekocht door de Coöperatieve Boerenleenbank die het pand heeft laten slopen en er een bankgebouw heeft neergezet: de latere Rabobank.

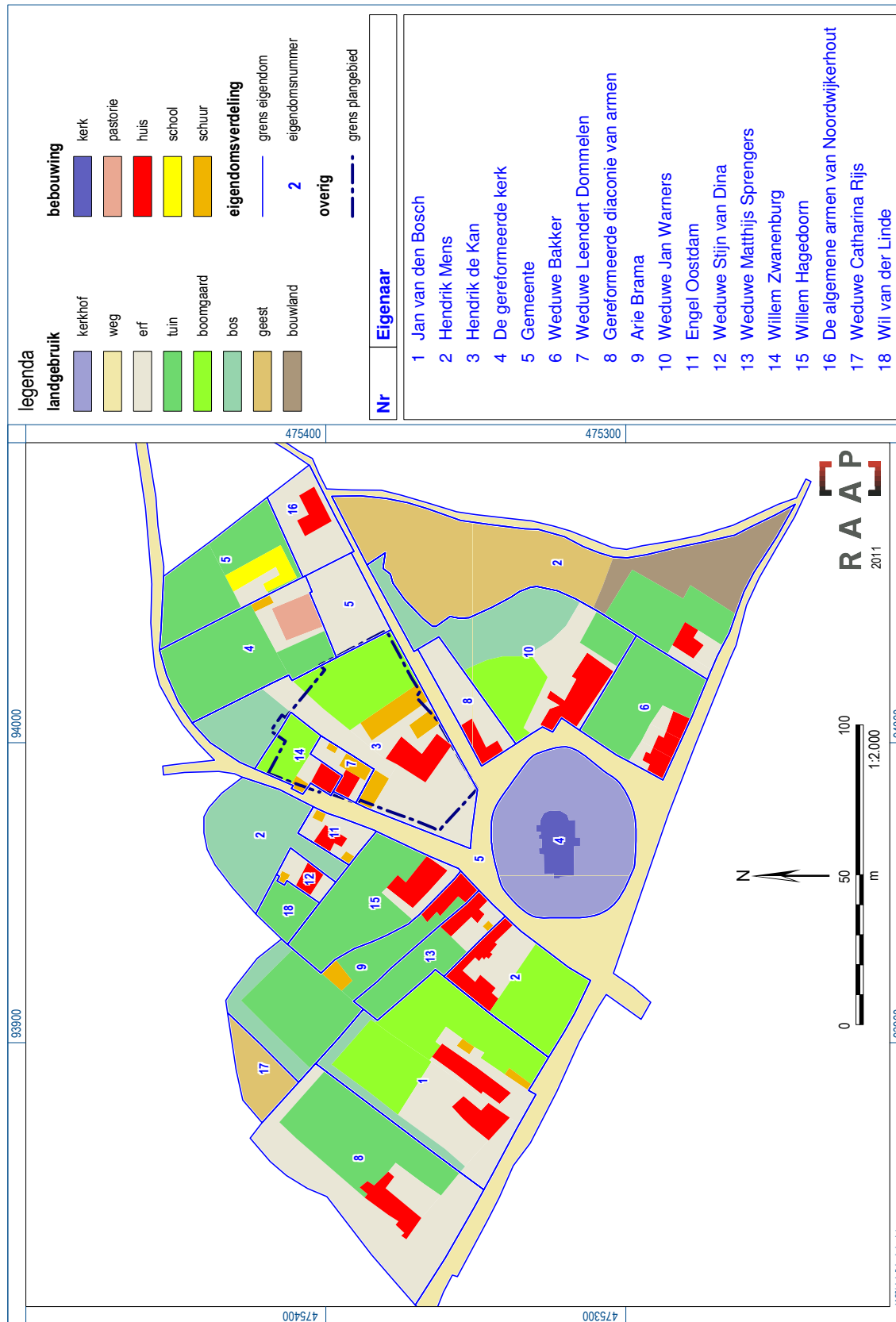
De zuidoosthoek van het plangebied was onbebouwd; volgens de aanwijzende tabel van de kadastrale minuut (OAT) lag hier in het verleden een boomgaard, behorende bij het Rechthuys. Aan de noordzijde langs de Dorpsstraat liggen aan het begin van de 19e eeuw vijf percelen. De twee meest oostelijke percelen betreffen een boomgaard en een stuk bos. Ten westen hiervan waren twee langs de Dorpsstraat gelegen huizen met erf en schuur aanwezig. Tot slot stond op het laatste perceel nog een schuur (figuur 5).

Het betreft de latere percelen Dorpsstraat 5 en Dorpsstraat 3. Op Dorpsstraat 3 woonde rond 1818 Willem Zwanenburg die hier een schoenmakerij had. Uit de archieven van Noordwijkerhout

¹ Kolven is een balspel dat al in de Middeleeuwen in Nederland gespeeld werd. Er was een iepen- of beukenhouten bal voor nodig, die werd geslagen met de colf, een soort hockeystick. De bedoeling was met zo min mogelijk slagen een bepaald doel te raken. Het spel werd gespeeld binnen een met houten schotten afgezette baan.

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving



Figuur 5. Eigendomsverdeling en grondgebruik op basis van de Kadastrale minuut uit 1818.



Figuur 6. Afbeelding van het Rechthuys rond 1925.



Figuur 7. Het begin van de Dorpsstraat rond 1900. Aan de linkerzijde de hooiberg, de schuur, de gevel van Dorpsstraat 3 en in de verte het uithangbord van het Rechthuys.

is bekend dat op dit perceel in 1890 door Lambertus Bouwmeester een boerderij werd gebouwd. Er hoorde een hooiberg en een kleine schuur bij (figuur 7). De familie Bouwmeester ging aan het begin van de 20e eeuw van veeteelt over op bollenteelt en bouwde in 1927 naast het woonhuis een grote schuur. Zowel het woonhuis als de schuur stond ten tijde van het vooronderzoek nog in het plangebied en zijn voorafgaand aan de opgraving gesloopt.

Ten westen van de boerderij stond een huis, later Dorpsstraat 5, dat rond 1818 bewoond werd door weduwe Van Dommelen. Vermoedelijk heeft ditzelfde huisje hier tot 1979 gestaan; toen is het gesloopt ten behoeve van de bouw van de bank. Door omwonenden werd gesproken over 'een zeer oud huisje' (figuur 8).



Figuur 8. Dorpsstraat 5 in 1979 net voor de sloop ten behoeve van de Rabobank.

5 Doel van het onderzoek

Doel van de archeologische begeleiding was het verkrijgen van inzicht in de aan- of afwezigheid van archeologische waarden. Na afloop van de sloopbegeleiding diende te worden bepaald welke delen van het plangebied voor een opgraving in aanmerking kwamen. De onbebouwde delen van het plangebied (op het afgegraven perceel na) waren reeds voor een opgraving geselecteerd. Doel van de archeologische opgraving was behoud *ex situ* van de archeologische resten. In het Programma van Eisen (Van Kempen & Jordanov, 2007: RAAP-PvE archeologische sloopbegeleiding en archeologische opgraving plangebied Dorpsstraat te Noordwijkerhout) zijn hiervoor specifieke onderzoeksvragen geformuleerd.

Onderzoeksvragen in het kader van de archeologische begeleiding

1. Wat is de omvang in het horizontale en het verticale vlak van de verstoringen die gepaard zijn gegaan met de realisatie van de huidige bebouwing?
2. Zijn tijdens de sloopwerkzaamheden archeologische waarden of resten aangetroffen die inzicht kunnen geven in de bewoningsgeschiedenis van het plangebied?
3. Wat is de exacte locatie van de archeologische resten?
4. Wat is de diepte (t.o.v. maaiveld/Mv) en de hoogteligging (t.o.v. NAP) van de archeologische resten?
5. Wat is de geologische context van de aangetroffen archeologische resten?
6. Wat is de aard, datering en kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten?
7. Is er sprake van een behoudenswaardige vindplaats?
8. Hoe dient er omgegaan te worden met eventueel aangetroffen archeologische resten?

Onderzoeksvragen in het kader van de opgraving

9. Wat is de aard, omvang en datering van de vindplaats?
10. Kan er een fasering aangebracht worden in de bebouwingsresten? Zo ja: uit hoeveel (bouw-) fasen bestaat de bebouwing en is er onderscheid te maken in de functie/het gebruik van verschillende zones binnen het plangebied en eventueel verschillende ruimtes binnen de bebouwing?
11. Is er sprake van ophoging? Zo ja: op welke wijze is opgehoogd?
12. Zijn er waterputten, beerputten en/of afvalkuilen aanwezig en wat is hun inhoud en structuur?
13. Wat zijn de aanwijzingen (in eventuele gesloten vondstcomplexen) voor de voedselvoorziening en de materiële cultuur van de bewoners en in hoeverre weerspiegelt zich hierin hun sociaal-economische achtergrond?
14. Zijn er (resten van) menselijke begravingen aanwezig en, zo ja, wat is de begraafwijze en, indien te achterhalen, leeftijd, geslacht en reden van overleden van de begraven individuen?
15. Hoe kunnen de archeologische resten geplaatst worden in een bredere perspectief van de geschiedenis van Noordwijkerhout?

Vragen uit het aanvullend PvE ten aanzien van sporenvlak 2 (d.d. 17-07-2009):

16. Wat is de precieze aard, omvang en datering van de vindplaats?
17. Wat is de aard, omvang, datering van de cultuur-/akkerlaag?
18. Bevinden zich archeologische resten/sporen in en onder de akkerlaag?
19. Zijn er onder of in de akkerlaag eergetouwkraassen zichtbaar?
20. Welke voedselgewassen zijn ter plaatse verbouwd/gebruikt (import/productie graan)?
21. Ten behoeve van het opstellen van een lokale chronostratigrafie: wat is de lokale geogenese (natuurlijke en antropogene processen) van het onderzoeksgebied?
22. Wat is de aard van het gebruik van het landschap in het IJzertijd-Romeinse tijd?
23. Zijn er nederzettingssporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
24. Zijn er waterputten, kuilen en/of afvalkuilen aanwezig en wat is hun inhoud en structuur?
25. Zijn er (resten van) menselijke begravingen aanwezig en, zo ja, wat is de begraafwijze en, indien te achterhalen, leeftijd, geslacht en reden van overlijden van de begraven individuen?
26. Hoe kunnen de archeologische resten geplaatst worden in een wijder perspectief van de geschiedenis van Noordwijkerhout?
27. Hoe kunnen de archeologische resten geplaatst worden in een wijder perspectief van de kustgenese in de omgeving van Noordwijkerhout?
28. Wat zijn de technologische en typologische karakteristieken van het aardewerk uit de IJzertijd/Romeinse tijd (rolopbouw, magering, bakwijze, vormenrepertoire) en op welke wijze is dit gelijk of anders dan vergelijkbare aardewerkcomplexen uit de regio/land?

Deze vragen hebben niet alleen betrekking op de aard en de omvang van het archeologische complex, maar ook op de datering, economische bestaansbasis, landschappelijke inbedding en de regionale (culturele) betekenis ervan. Al deze elementen dienen tijdens de opgraving onderzocht en verklaard te worden.

Na het uitvoeren van de opgraving dienen geen verdere aanbevelingen meer te worden gedaan met betrekking tot de omgang met het plangebied. Het onderzoek dient te resulteren in een advies over het toekomstig beleid in aangrenzende gebieden. Mogelijk kan wel advies worden verstrekt met betrekking tot de publieke presentatie van de archeologische vondsten en/of de integratie van de archeologische vindplaats in de planontwikkeling.

6 Methodes

Algemeen

Het onderzoek bestond uit een sloopbegeleiding en een archeologische opgraving. Na afloop van de archeologische sloopbegeleiding diende bepaald te worden welke delen van het plangebied opgegraven zouden worden. De onbebouwde delen van het plangebied (op het reeds afgegraven perceel na; zie figuur 2) waren op basis van het proefsleuvenonderzoek (Pronk, 2007) reeds geselecteerd voor behoud *ex situ*. Het oppervlak van de te begeleiden sloopwerkzaamheden bedroeg 1029 m², het op te graven deel minimaal 923 m² en maximaal 1952 m².

In overleg met de opdrachtgever is besloten de zone ten zuiden van de voormalige Rabobank voorafgaand aan de sloopbegeleiding op te graven (fase 1: 19-05-2009 t/m 28-05-2009). De rest van de opgraving diende plaats te vinden na afloop van de sloopbegeleiding, wanneer ook meer zicht zou zijn op het uiteindelijk op te graven oppervlak (fase 2: 06-07-2009 t/m 21-08-2009).

Archeologische begeleiding

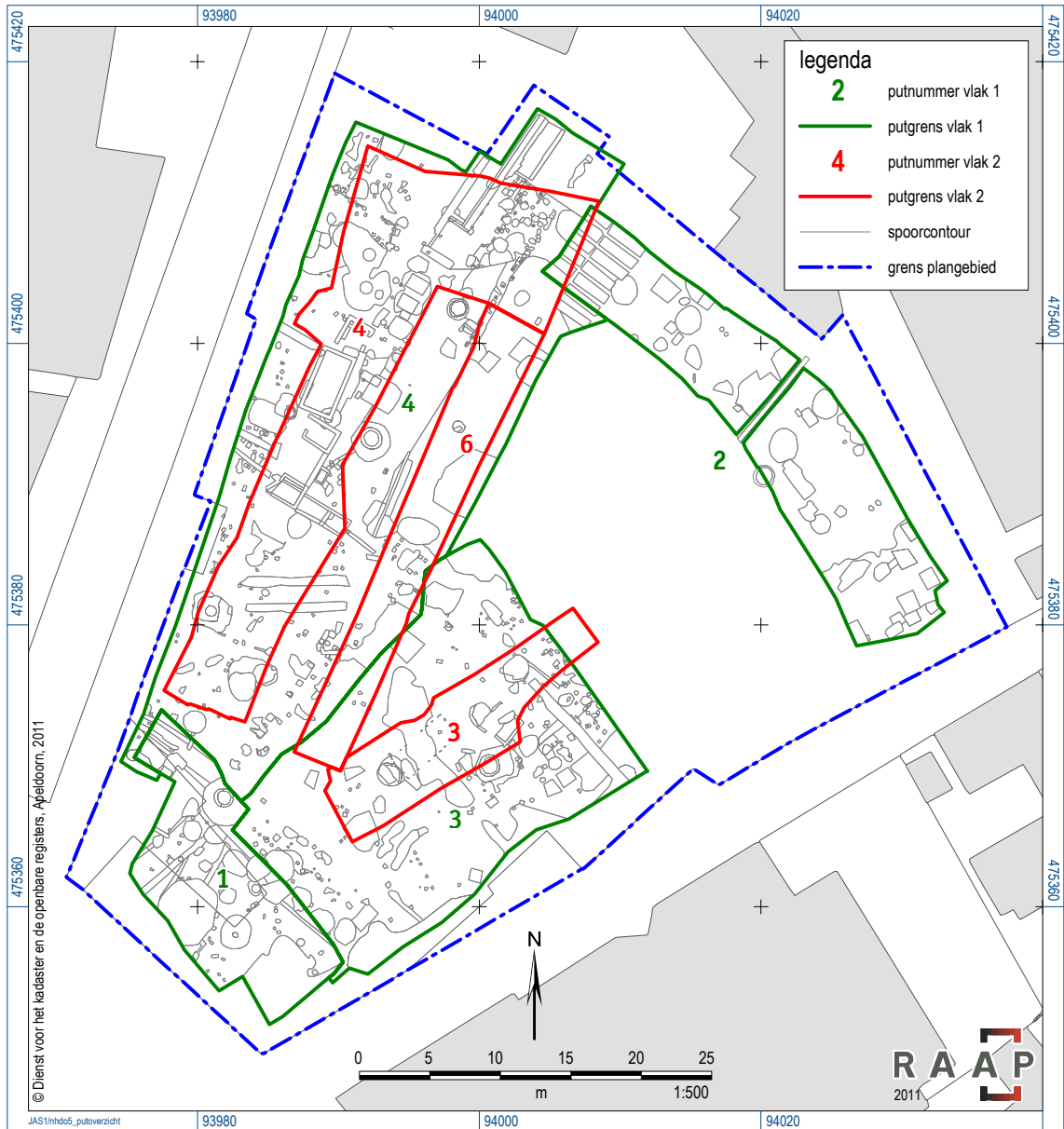
Tijdens de sloop van de bestaande bebouwing (figuur 2), die plaatsvond tussen 22 juni en 6 juli, is het terrein verschillende malen bezocht door het archeologisch veldteam. Tijdens de sloopbegeleiding is op een aantal plaatsen een klein vlak aangelegd in de top van het duinzand en zijn waar mogelijk profielen gezet en bestudeerd. Hierbij werd duidelijk dat in grote delen van het sloopbegeleidingsgebied het sporenniveau van vlak 1 zoals aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek en in put 1 (fase 1) nog (intact) aanwezig is.

Bij het verwijderen van de recente muurfunderingen zijn tijdens de begeleiding geen muurresten aangetroffen die duiden op oudere bebouwing. Op basis hiervan is in overleg met de provinciaal archeoloog (drs. R. Proos) en de opdrachtgever besloten dat het gehele plangebied, met uitzondering van het afgegraven deel, vlakdekkend opgegraven diende te worden.

Opgravingsputten en vlakken

Tijdens de eerste fase van het onderzoek is aan de zuidzijde van de voormalige Rabobankgebouw put 1 aangelegd (figuur 9). De put had een oppervlak van circa 200 m² en er is één vlak aangelegd in de top van het schone duinzand (ca. 1,3 -1,5 m -Mv). Tijdens fase twee van de opgraving is de rest van het plangebied vlakdekkend opgegraven in drie opgravingsputten (putten 2, 3 en 4). Het vlak is aangelegd direct onder de verstoorde laag in de top van het schone duinzand.

Tijdens de aanleg van put 1 is bij het couperen van enkele diepere sporen op 0,5 m onder het vlak een donkergrijze, humeuze band in het zand waargenomen die is geïnterpreteerd als een vegetatieniveau/akkerlaag. In deze laag is een scherf uit de IJzertijd of Romeinse tijd aangetroffen. In afwijking van het PvE is in overleg met bevoegd gezag en opdrachtgever besloten om in delen van de putten 3 en 4 een tweede vlak aan te leggen onder de waargenomen vegetatiehorizont (figuur 9). Dit om te bepalen of zich op dit niveau sporen bevonden. Tot slot is put 6 aangelegd; het betreft



Figuur 9. Overzicht van de aangelegde opgravingsleuven.

een tweede vlak deels in put 3 en deels in put 4. In totaal is 605 m² tweede vlak aangelegd. Ten behoeve van het tweede vlak is een aanvulling op het PvE geschreven (d.d. 17-07-2009).

Op het tweede vlak zijn eergetouwkrassen aangetroffen en enkele kuilen. Aangezien sprake lijkt te zijn van een akkerareaal en geen aanwijzingen voor huizen/erven zijn aangetroffen, is in overleg met het bevoegd gezag besloten op dit niveau geen vlakdekkend onderzoek uit te voeren.

putnummer	vlaknummer	oppervlakte (m ²)
put 1	vlak 1	200
put 2	vlak 1	270
put 3	vlak 1	460
put 4	vlak 1	620
put 3	vlak 2	200
put 4	vlak 2	275
put 6	vlak 2	130

Tabel 2. Overzicht aangelegde putten en omvang.

Profielen

In het plangebied zijn een noord-zuid profiel en twee oost-west profielen aangelegd. De profielen zijn beschreven door een fysisch geograaf.

Afwerking en behandeling van sporen en vondsten

De grondsporen zijn ingemeten en op de vlaktekening ingetekend. Vervolgens zijn vrijwel alle grondsporen gecoupeerd, gefotografeerd en in profiel getekend. Vondsten uit sporen zijn per spoor en zo mogelijk per vulling/laag verzameld. Bij het registreren en beschrijven van de grondsporen en vondsten is gebruik gemaakt van het computerprogramma ODILE. De vondsten zijn op de vestiging van RAAP West gewassen en beschreven. Van een aantal bijzondere vondsten zijn foto's gemaakt.

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk

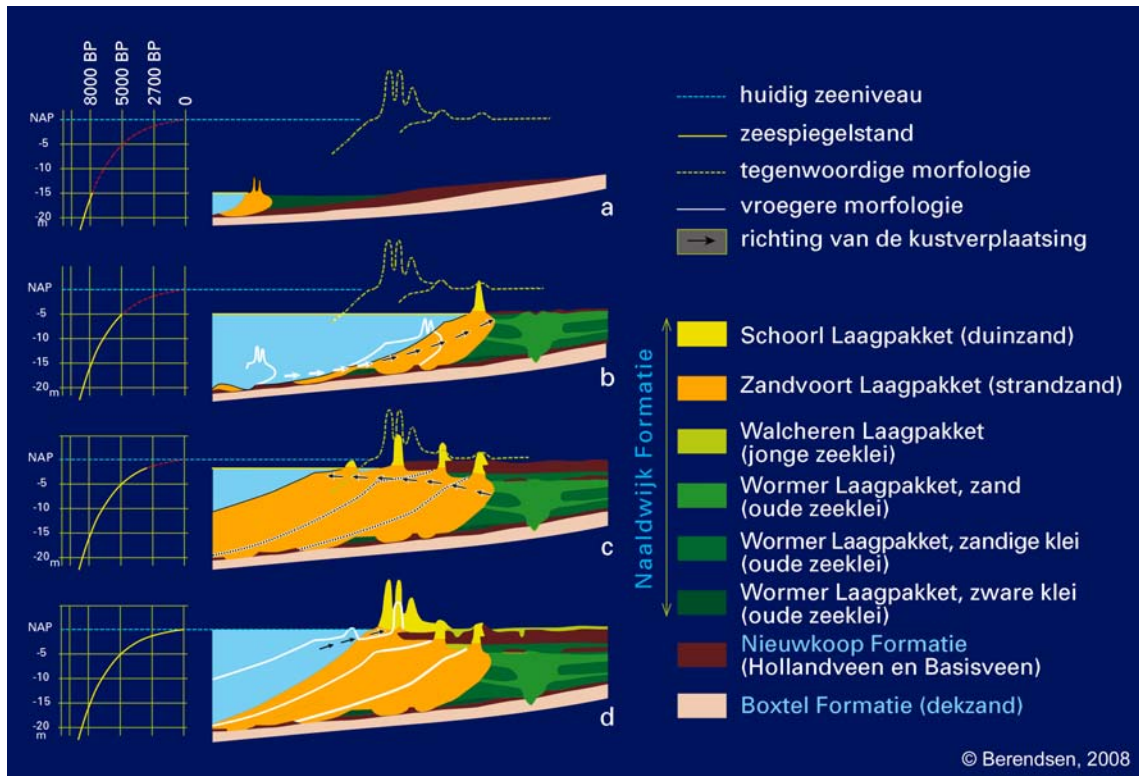
Een archeologische begeleiding en opgraving

7 Geologie en bodem

7.1 Geologie

Noordwijkerhout ligt landschappelijk gezien in de overgangszone van het duingebied (de kustbarrière) naar het achterliggende veengebied (de kustvlakte) van West-Nederland. De vorming van dit gebied hangt nauw samen met de zeespiegelstijging in het Holoceen (vanaf 10.000 jaar geleden). In de periode van snelle zeespiegelstijging in het Atlanticum (ca. 7000 voor Chr.) zijn buiten de huidige kustlijn onder invloed van getijden, golfwerking en wind waarschijnlijk al strandwallen gevormd door sedimenttransport. Deze strandwallen werden door een snel stijgende zeespiegel echter korte tijd later weer afgebroken. De oudste strandwallen zijn als een gordel van zandopduikingen in het kustgebied tot ontwikkeling gekomen. Aan het eind van het Atlanticum en het begin van het Subboreaal (ca. 3900 voor Chr.) bereikte de zee zijn maximale uitbreiding, waarna door een minder snel stijgende zeespiegel uitbouw van de kust in westelijke richting (progradatie) kon plaatsvinden. Dit duurde tot enkele eeuwen voor de jaartelling. In deze periode ontstond een complex van strandwallen die bedekt werden met lage duinen met ertussen laaggelegen strandvlakten. Doordat de strandwallen net boven stormvloedhoogte werden gevormd, liggen ze enigszins boven de zogenaamde zeespiegelcurve. Wanneer ze niet zijn afgegraven (meestal wel het geval), ligt de top van deze strandwallen op circa 4 à 5 m +NAP. De strandvlakten liggen net beneden NAP. Op de strandwallen zijn onder invloed van een aanlandige wind duinen gevormd: de Oude Duinen (ter onderscheid van de pas in de Late Middeleeuwen gevormde Jonge Duinen; figuur 10). Deze Jonge Duinen zijn in de Bollenstreek vrijwel altijd afgegraven; alleen in gebieden die vanaf de Late Middeleeuwen onafgebroken bebouwd zijn geweest, zijn deze afzettingen nog aanwezig. Ter hoogte van Noordwijkerhout hebben zich Jonge Duinen gevormd in een smalle strook van 600 m vanaf de huidige kust. Ter hoogte van het plangebied bevinden zich geen Jonge Duinen.

Vanuit het westen gerekend ligt Noordwijkerhout op de tweede strandwal. Achter deze kustbarrière ligt de zogenaamde kustvlakte: een uitgestrekt wadden/kweldergebied dat onder invloed stond van de zee. Deze kustvlakte werd gedomineerd door een stelsel van geulen en kreken. Aan het eind van het Atlanticum en het begin van het Subboreaal zijn vanuit deze geulen en kreken kleiige en zandige mariene sedimenten afgezet: de Afzettingen van Calais. Naarmate de strandwallen hoger en breder werden, kreeg de zee steeds minder frequent toegang tot de kustvlakte achter de strandwallen. Hierdoor trad verzoeting op, mede onder invloed van de rivieren vanuit het achterland. Dit leidde vanaf het Midden Subboreaal (ca. 1800 voor Chr.) tot de vorming van een enkele meters dikke veenlaag (het zgn. Hollandveen) op de mariene Afzettingen van Calais (Berendsen, 2004). Het Hollandveen is vanaf de Late Middeleeuwen op grote schaal ontgonnen. In de gemeente Noordwijkerhout is het nog aanwezige Hollandveen vaak afgedekt met een pakket humusrijk zand (Vos, 1992). De aanwezigheid van dit zand is waarschijnlijk toe te schrijven aan de eeuwenlange bemesting en bezanding. Een andere mogelijkheid is dat het Hollandveen door verstuiving vanaf de duinen met zand is afgedekt (Van der Meer, 1952).



Figuur 10. Verband tussen de zeespiegelstijging en de vorming en ligging van strandwallen en duinen voor de Hollandse kust (bron: Berendsen, 2004).

7.2 De bodemopbouw

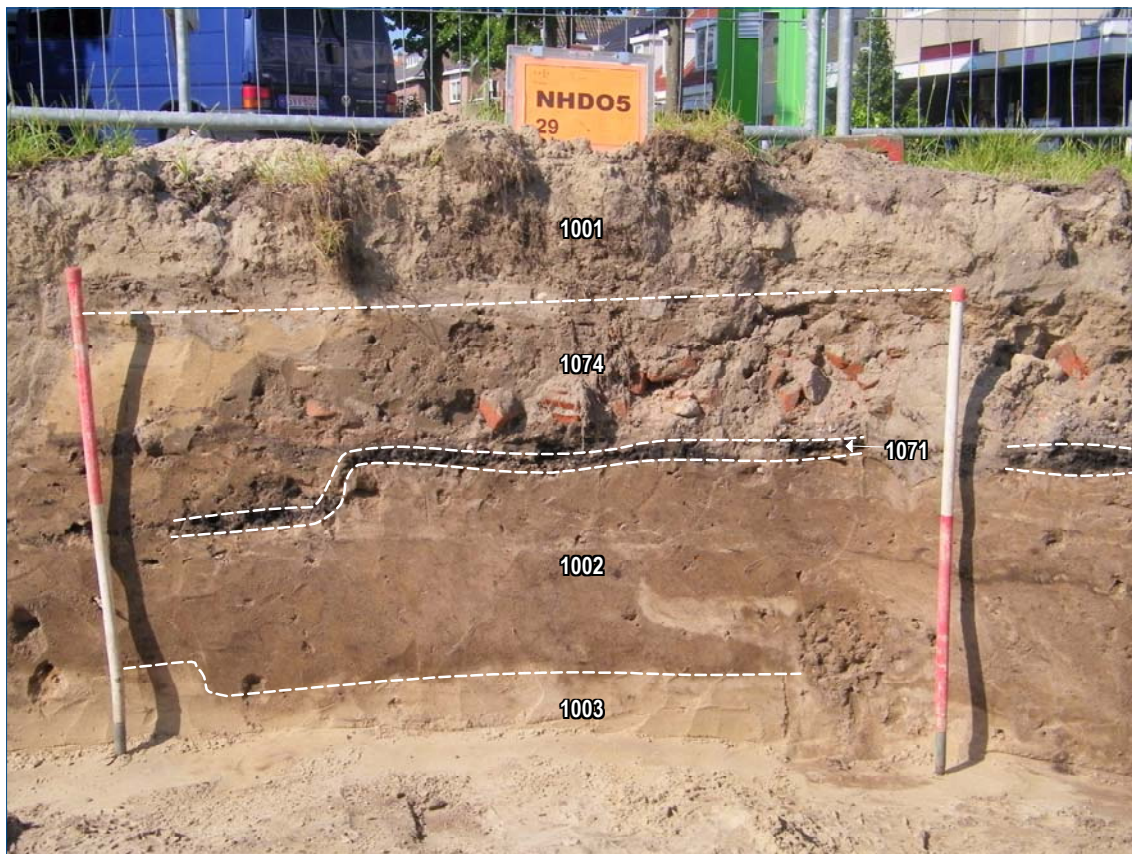
Tijdens het archeologisch onderzoek is in het plangebied ook een fysisch-geografisch onderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn in de putten 3 en 4 in totaal vijf profieldelen gedocumenteerd en beschreven (kaartbijlage 3). Vanwege het instortingsgevaar van de profielen is ervoor gekozen de bouwvoor en de grotendeels verstoorde bovenlaag te verwijderen alvorens de profielen aan te leggen. De bouwvoor en de top van het daar onder gelegen verrommelde pakket is dus niet op de profieltekeningen weergegeven. Op basis van de profielen wordt in deze paragraaf de bodemopbouw beschreven.

Onder het plaveisel bevindt zich een laag van 0,2 m dikte die bestaat uit zwak siltig, donkerbruin-grijs zand met puin. Deze laag is geïnterpreteerd als de bouwvoor (figuur 11: S1001). Hieronder bevindt zich een 0,5-1,0 m dikke laag grijs, zwak siltig zand met veel puin, grind en aardewerk. Het betreft een laag omgezet duinzand met puinresten die samenhangen met de recentelijk gesloopte bebouwing (figuur 12: S1074/S1071). In de profielen is deze laag weergegeven als spoor 999. Deze laag is geïnterpreteerd als het bewoningsniveau uit de 19e en 20e eeuw. Onder de omgezette laag ligt plaatselijk een schoner pakket lichtbruin-grijs zand (figuur 11: S1002). In deze laag is materiaal aangetroffen uit de Nieuwe tijd A en B. Hieronder bevindt zich een pakket lichtgeel-grijs, zwak siltig zand (figuur 12: S3003; kaartbijlage 3: S3003/S4003). De dikte van dit zandpakket is maximaal 1 m. Op dit niveau is een groot aantal sporen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd aangetroffen. Deze laag is geïnterpreteerd als een pakket verstoven oud duinzand. Gezien de

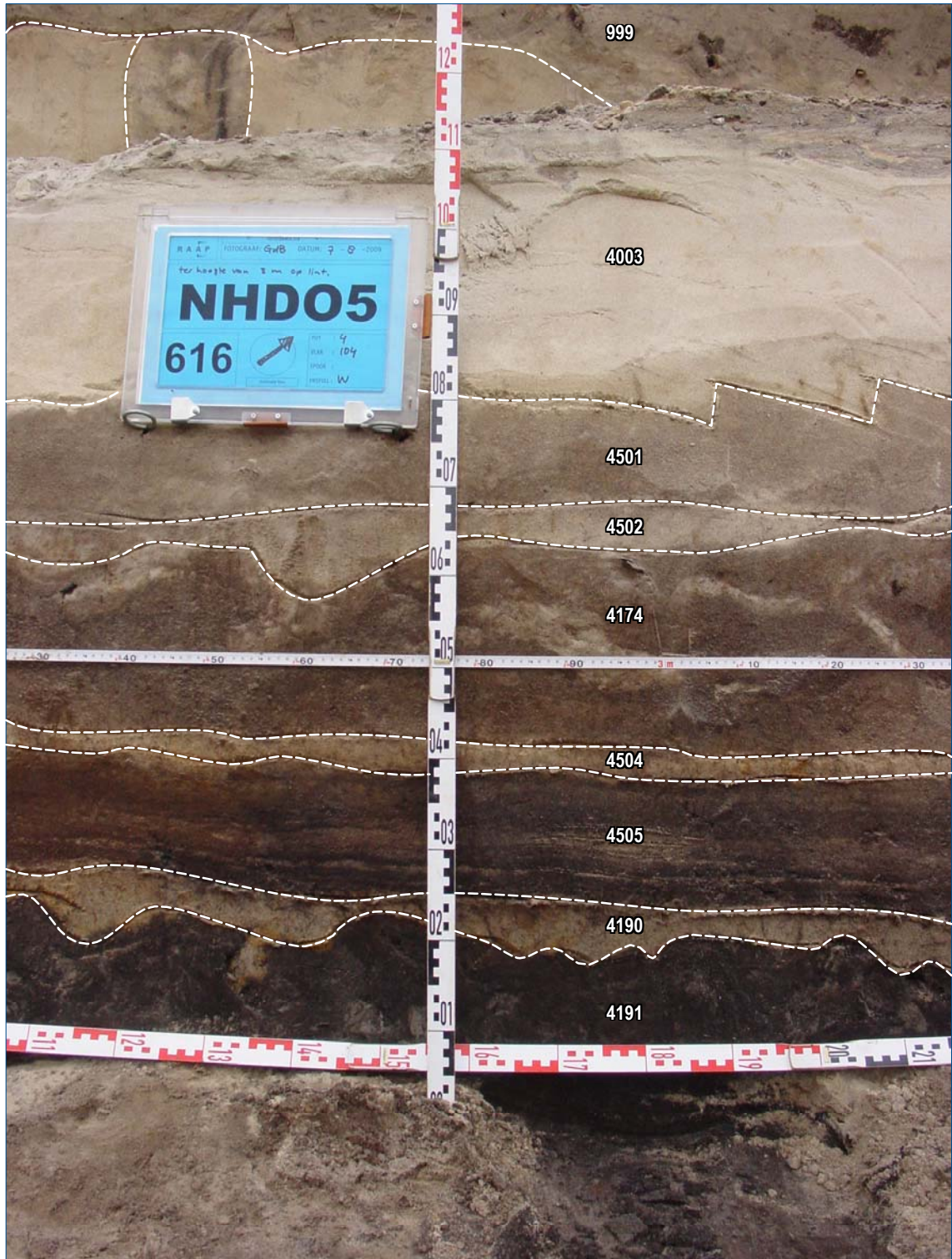
ouderdom van de sporen zal deze laag vermoedelijk aan het eind van de Vroege Middeleeuwen of het begin van de Late Middeleeuwen zijn afgezet.

Hieronder ligt een 0,2 m dikke laag donkerbruingrijs, matig humeus zand. In het pakket zijn spikkels houtskool, dierlijk botmateriaal en aardewerk uit de Midden IJzertijd aangetroffen (kaartbijlage 3: S4174). Bij het verdiepen door deze laag zijn in het noordwesten van het plangebied in de top van het eronder gelegen lichtgeelgrijze zand eergetouwkrassen waargenomen. Op basis hiervan is spoor 4174 geïnterpreteerd als een akkerlaag uit de Midden IJzertijd. Onder de akkerlaag ligt een dunne laag lichtgeelgrijs, matig fijn zand. Het betreft een laagje verstoven oud duinzand (kaartbijlage 3: S4504). Onder spoor 4504 ligt een 0,25 m dikke laag donkerbruin, sterk humeus zand met dunne, lichtgeelgrijze zandlaagjes. In het pakket zijn spikkels houtskool, dierlijk botmateriaal en aardewerk uit de Vroege IJzertijd aangetroffen (kaartbijlage 3: S4505). Ook hier zijn bij het verdiepen door deze laag in het noordwesten van het plangebied in de top van het eronder gelegen zand eergetouwkrassen waargenomen. Op basis hiervan is spoor 4505 geïnterpreteerd als een akkerlaag uit de Vroege IJzertijd. Uit de dunne zandbandjes in deze laag blijkt dat de akkers regelmatig overstoven. Onder spoor 4505 bevindt zich wederom een dunne laag (5 cm) lichtgeelgrijs zand. Het betreft een laagje verstoven oud duinzand (kaartbijlage 3: S4190). In de top van dit pakket zijn enkele kuilen aangetroffen uit de Vroege IJzertijd.

Onder spoor 4190 is een derde humeuze laag aangetroffen (kaartbijlage 3: S4191). Het betreft een 0,25 m dikke laag donkerbruinzwart, sterk humeus zand. In de laag zijn afgezien van spikkels houtskool geen archeologische indicatoren aangetroffen. Onder dit niveau zijn, in tegenstelling tot



Figuur 11. Zuidprofiel put 1.



Figuur 12. Westprofiel put 4 ter hoogte van 3 m op het lint.

de sporen 4174 en 4505, geen eergetouwkrassen waargenomen. Spoor 4191 is geïnterpreteerd als een akker- of cultuurlaag uit de Vroege IJzertijd of ouder.

Onder spoor 4191 is in het westelijk deel van het onderzoeksgebied een laag donkerbruin, sterk zandig veen aangetroffen (kaartbijlage 3: 4509/4518) . Plaatselijk bevinden zich tussen de onderste cultuurlaag en het veen nog enkele laagjes lichtbruin, humeus zand, geïnterpreteerd als verstoven duinzand (kaartbijlage 3: 4517). In put 3 ontbreekt deze veenlaag en ligt onder de derde cultuurlaag verstoven duinzand. Het veen dekt een pakket lichtgrijs, matig fijn zand af. Deze laag komt in het noordoosten van het plangebied sterk omhoog (kaartbijlage 3: S4512/3515) en is geïnterpreteerd als het 'vaste duin'.

Concluderend kan gezegd worden dat het plangebied ligt op de flank van een duin in een zeer dynamisch landschap. Het hoogste deel van het duin lijkt in het noordoosten van het plangebied te liggen. In het westen is sprake van een depressie of strandvlakte waar veengroei plaats kon vinden. Door menselijke activiteit op of rondom het duin is verstuing opgetreden waardoor op de flanken van het duin en in de laagte door de eeuwen heen lagen verstoven duinzand zijn afgezet. Op de flank van het duin werden in de late Prehistorie akkers aangelegd. Waarbij, gezien de zandlaagjes in het akkerpakket, de boeren veel last van stuifzand zullen hebben gehad. Na het in onbruik raken van een akker overstoof deze geheel met duinzand. Als op dezelfde plek na enige tijd weer akkers werden aangelegd, ontstond in het nieuw afgezette duinzand weer een cultuurlaag. Aan dit proces kwam in de Late Middeleeuwen een eind toen het plangebied permanent bewoond raakte.

Tijdens het onderzoek zijn op twee niveaus sporen, anders dan eergetouwkrassen, aangetroffen. Het eerste vlak lag onder de recente ophogingspakketten op het niveau van de sporen 3003 en 4003. Het tweede vlak is aangelegd direct onder het tweede niveau met eergetouwkrassen, in het schone, gele duinzand (S4190).

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk

Een archeologische begeleiding en opgraving

8 Resultaten

8.1 Sporen en structuren

8.1.1 Inleiding

De sporen die tijdens het onderzoek aan de Dorpsstraat zijn aangetroffen, dateren globaal uit vier perioden: de IJzertijd, de Late Middeleeuwen, de Nieuwe tijd A/B en de Nieuwe tijd C. De sporen uit de IJzertijd bevinden zich op de flank van de strandwal. De sporen worden afgedekt door stuifzand- en akkerlagen. Op deze wijze zijn de sporen uit de Prehistorie stratigrafisch duidelijk gescheiden van de latere bewoningssporen. In totaal zes sporen en verschillende zones met eergetouwkrassen kunnen in de IJzertijd worden gedateerd. De bewoningssporen uit de Late Middeleeuwen t/m Nieuwe tijd C bevinden zich op hetzelfde niveau onder de bouwvoor en een puinpakket. Hierdoor zijn de oudste sporen veelal in later eeuwen doorgraven. Voor veel van de sporen, waarin zich geen duidelijk dateerbaar materiaal bevindt, is een datering nauwkeuriger dan Late Middeleeuwen - Nieuwe tijd niet mogelijk. In totaal geldt dit voor 398 sporen. De aangetroffen archeologische grondsporen zijn onder te verdelen in:

- funderingen
- vloeren
- palen
- kuilen
- waterputten
- waterkuilen
- greppels/sloten
- eergetouwkrassen

Alle sporen in het vlak zijn weergegeven op de kaartbijlagen 1 en 2 en in tabel 1. Door de grote hoeveelheid sporen is er voor gekozen om voor het eerste vlak, met sporen uit de Nieuwe tijd, de sporen per periode en naar type bespreken. Kuilen, paalkuilen en greppels die niet aan een structuur kunnen worden toegeschreven en/of waarvan datering en functie onduidelijk is, worden niet afzonderlijk besproken. De sporen uit de Prehistorie en de Middeleeuwen worden wel allemaal besproken.

8.1.2 IJzertijd

Onder het niveau uit de Middeleeuwen is (meestal) sprake van drie fossiele bodems boven elkaar; hiertussen bevinden zich lagen stuifzand (kaartbijlage 2). In het veld is besloten direct door alle niveaus te verdiepen tot in de schone top van het duinzand. Indien tijdens het verdiepen sporen zouden worden aangetroffen, kon op dit niveau een vlak worden aangelegd. Het vlak is uiteindelijk aangelegd op circa 0,5 m +NAP in de top van het strandwalzand. In put 4 zijn eergetouwkrassen en enkele kuilen aangetroffen. Bij het aanleggen van het vlak in put 6 zijn op een hoger niveau tussen de vlakken 1 en 2 ook eergetouwkrassen aangetroffen; dit vlak heeft nummer 12 gekregen.

Eergetouwkrassen

In de noordwestelijke hoek van het plangebied zijn in de putten 4 en 6 eergetouwkrassen waargenomen (vlak 2; kaartbijlage 2). De krassen tekenden zich duidelijk af als grijsbruine banen van circa 5 cm breed en circa 3 cm diep, die veelal een haaks patroon vormden (figuur 13). De eergetouwkrassen hangen samen met de erboven gelegen akkerlaag (figuur 12: S4174 en S4505). Uit het type sporen kan worden opgemaakt dat de grond is geploegd met een zogenaamd eergetouw (figuur 14). Deze eenvoudige ploeg keerde de grond niet, maar scheurde hem open. Door het gebruik van een eergetouw werd het makkelijker grote stukken land te bewerken. Voorheen werd dit werk door mensenhanden met een hak gedaan. Het gekruiste patroon van de ploegsporen is een veel voorkomend verschijnsel waarvoor geen eenduidige verklaring is. Uit experimenteel onderzoek is gebleken dat een aantal maal door dezelfde groeve ploegen op een afstand van telkens 30 cm (de meest voorkomende afstand in de Prehistorie) een erg efficiënte manier is om het zaaibed te prepareren. Het veld wordt vrij makkelijk opengeboken onder het oppervlak. Vervolgens werden hierop nog haaks groeven gemaakt op een iets minder grote diepte om de ruimten tussen de eerst getrokken groeven ook los te maken (Fowler, 1971: 175). Belangrijk is de conclusie dat gekruiste prehistorische eergetouwkrassen voorkomen naast parallelle eergetouwkrassen. Aangenomen kan worden dat sporen die elkaar kruisen in verband met elkaar gezien kunnen worden. Er kan ook gedacht worden aan het jaarlijks wisselen van de ploegrichting, waardoor het gekruiste patroon ontstaat. Vanaf het Neolithicum tot ver in de IJzertijd werd voor het ploegen met name gebruik gemaakt van het eergetouw.



Figuur 13. Eergetouwkrassen op vlak 2 in put 4.



Figuur 14. Reconstructie van een met eergetrouw ploegende boer uit de Bronstijd (uit: Van Ginkel & Hogestijn 1997).

Akkercomplexen zijn op meerdere locaties in het strandwallengebied van Zuid-Holland aangetroffen en dateren met name uit de Bronstijd. Een aantal van deze locaties wordt hieronder kort beschreven.

In Den Haag zijn tijdens een opgraving in de wijk Zorgvliet eergetouwkrassen aangetroffen in het strandwalzand (www.denhaag.nl). Deze akkersporen zijn gedateerd in de Bronstijd. In het Wateringse Veld, eveneens gelegen op een strandwal, zijn ook akkertjes aangetroffen met bewijzen voor het gebruik van een eergetouw (www.denhaag.nl). Deze kunnen niet nader worden gedateerd dan in de periode Laat Neolithicum t/m IJzertijd. Ook in Noordwijk (op een strandwal ten noorden van de Oude Rijn) is een akkercomplex met eergetouwkrassen aangetroffen met direct ten noorden van het akkerareaal een tweeschepige huisplattegrond. Aangezien er alleen vondsten gedaan zijn uit de Vroege Bronstijd, wordt aangenomen dat de huisplattegrond en de oudste eergetouwkrassen uit dezelfde periode dateren (Van Heeringen e.a., 1998). In Voorburg zijn in 1989-1990 tijdens onderzoek in park Leeuwensteijn akkersporen en greppels uit de Midden Bronstijd aangetroffen (Hagers e.a., 1992). Door het op grote schaal afgraven en egaliseren van de Oude Duinen vanaf de Late Middeleeuwen zijn mogelijk veel vindplaatsen van dit type (grotendeels) verstoord.

De sporen in Noordwijkerhout zijn bewaard gebleven vanwege de lagere ligging op de flank van een strandwal en het feit dat de akkerlagen vrijwel intact zijn afgedekt door lagen stuifzand. Ploegsporen zijn zeer moeilijk nauwkeurig te dateren. Op basis van het vondstmateriaal uit de akkerlaag direct boven vlak 2 en de kuilen dienen de ploegsporen in de Vroege-Midden IJzertijd te worden gedateerd.

Kuilen

Onder de eergetouwkrassen zijn zes ronde sporen aangetroffen. Spoor 4545 is een kuil die is opgevuld met sterk zandige veenbrokken en af en toe wat ingespoelde zandlaagjes. Het spoor heeft vanaf vlak een diepte van 0,7 m. Gezien de komvormige doorsnede van het spoor betreft het vermoedelijk een waterkuil. Op basis van het vondstmateriaal dateert de kuil uit de Vroege IJzertijd (800-600 voor Chr.).

Spoor 4497 leek in het vlak sterk op spoor 4545, alleen met een grotere doorsnede. Het is een grote kuil die naar beneden toe smaller wordt. De kuil is opgevuld met sterk zandige veenbrokken en af en toe wat ingespoelde zandlaagjes en heeft vanaf het vlak een diepte van 0,8 m (figuur 15). De bovenkant van de kuil is dichtgestoven met schoon duinzand. De kuil is geïnterpreteerd als een waterput. Gezien de vorm heeft er mogelijk een ton of holle boomstam ingezet en die later verwijderd is. In het spoor zijn geen vondsten gedaan. Op basis van de overeenkomst met spoor 4545 dient dit spoor vermoedelijk ook in de IJzertijd te worden gedateerd. In de Nieuwe tijd is deels door de waterkuil een stenen waterput aangelegd (S4487).

Spoor 4531 wijkt qua vulling af van de andere twee sporen in put 4. Het spoor is opgevuld met weinig zand en de ingewaarde schone zandlaag in de top ontbreekt hier. Het spoor is 0,4 m diep vanaf het vlak. In het spoor zijn geen vondsten gedaan. De functie van deze kuil is onduidelijk.

In put 6 zijn op het tweede vlak drie ronde sporen aangetroffen (S6006, S6010 en S6011). Spoor 6006 is een rond spoor dat in profiel (en dan met name qua vulling) lijkt op de sporen 4497 en



Figuur 15. Een waterkuil uit de Vroege of Midden IJzertijd (S4497).

4545. De vulling bestaat uit zandig veen of zeer humeus zand met hiertussen zandbrokken. Het spoor lijkt in één keer dichtgegooid te zijn. De kuil is ingegraven tot in het grondwater; mogelijk betreft ook dit een waterkuil.

Spoor 6010 wijkt qua vulling, vorm en diepte sterk af van de andere sporen op vlak 2. Het spoor heeft een vrij schone zandvulling en is slechts 13 cm diep. In het spoor zijn geen vondsten gedaan. Het spoor is geïnterpreteerd als een kuil. Het is onduidelijk met welk doel deze kuil is gegraven.

Spoor 6011 is het meest zuidelijk gelegen spoor. Het spoor heeft een donkerbruine, humeuze zandvulling waarbij de kern humeuzer is dan de randvulling. Het spoor is 20 cm diep. Ook dit betreft een kuil. Het is onduidelijk met welk doel deze kuil is gegraven.

Aangezien in deze sporen geen vondsten zijn gedaan, is exacte datering lastig. Op basis van de ligging onder de akkerlaag dateren de sporen uit de Midden IJzertijd of ouder.

8.1.3 Middeleeuwen

In totaal zijn 36 sporen aangetroffen die dateren uit de Middeleeuwen of het begin van de Nieuwe tijd A. Het betreft 18 paalkuilen, 9 kuilen, 3 greppels, 5 waterputten en een deel van een muur.

In het noorden van het plangebied is een deel van een fundering aangetroffen van 2,7 x 0,5 m. De muur is opgebouwd uit kloostermoppen van het formaat 29x14x6,5 cm. Op basis hiervan dient de



Figuur 16. Een waterput met op de bodem een houten ton uit de Late Middeleeuwen (S4528).

muur in de 13e eeuw gedateerd te worden. De rest van het bouwsel is vermoedelijk door latere overbouwning reeds opgeruimd. Het kan niet worden uitgesloten dat de stenen zijn hergebruikt.

De paalkuilen, kuilen en greppels zijn verspreid door het plangebied waargenomen. Er zijn geen structuren in herkend. De sporen 1038, 1011, 3506 en 4528 betreffen kleine waterputten waarbij onderin de kuil een houten ton was geplaatst. De gemiddelde diepte van de sporen bedroeg 0,8 m. De sporen 1038 en 1011 bevonden zich aan de Dorpsringweg; de sporen 3506 en 4528 bevonden zich langs de Dorpsstraat onder de hier aangetroffen funderingen uit de Nieuwe tijd. In het geval van spoor 4528 was het onderste deel van de ton onder de grondwaterspiegel bewaard gebleven. De ton bestond uit ronde duigen die door middel van een houten hoop van wilg bij elkaar werden gehouden (figuur 16). Onder in de ton is een vrijwel complete Siegburg kruik aangetroffen (zie figuur 31). Bij de sporen 1038 en 3506 was in profiel langs de rand van de kuilen een dunne humeuze band zichtbaar waar zich een houten ton had bevonden. Onderin spoor 3506 zijn twee vrijwel complete potten aangetroffen van roodbakkend aardewerk: een grape en een kan (figuur 17; zie figuur 30).

Spoor 3090 betreft een bakstenen waterput. De gebruikte bakstenen meten 23x12x5 cm en dateren daarmee uit de tweede helft van de 14e eeuw. De put heeft een diepte van 68 cm. Uit de put zijn twee monsters genomen waarin echter geen botanische resten zijn aangetroffen.



Figuur 17. Een waterput met een grape van roodbakkend aardewerk (S3506).

8.1.4 Nieuwe tijd A/B

In totaal 166 sporen dateren uit de periode 1500 tot 1850. Het betreft funderingen en vloeren, waterputten/-kuilen, een beerput, kuilen, paalkuilen en greppels.

Structuren

In put 4 is een cluster aangetroffen met muurwerk en vloeren (figuur 24). De muren overlappen deels met de huizen die op de kadastrale minuut uit 1818 langs de dorpsstraat zijn afgebeeld (figuur 25). Het zijn funderingen en kelders. De aangetroffen muren komen niet geheel overeen met de begrenzingen van de bebouwing op de kadastrale minuut. Vermoedelijk houden de aangetroffen funderingen deels verband met de voorlopers van de woningen die hier in 1818 stonden. De keldervloeren zijn betegeld met rode, ongeglazuurde tegels: zogenaamde estrikken van 23x23x3,5 cm (figuur 26). De muren zijn twee stenen dik en overwegend in staand verband gemetseld, afwisselend koppen-strekken.

De muurresten ten zuiden van spoor 4119 houden waarschijnlijk verband met het huis dat tot 1979 op het perceel Dorpsstraat 5 stond. Spoor 4285 betreft dan de achtermuur van de noord-zuid georiënteerde schuur die op de kadastrale minuut uit 1818 staat weergegeven. Spoor 4424 is vermoedelijk een stiep of muurrestant van de kleine schuur die achter Dorpsstraat 3 stond.

De muren ten noorden van spoor 4119 zijn de funderingen van Dorpsstraat 3. Spoor 4378 is een kelder die op basis van de gebruikte baksteen uit de Nieuwe tijd B dateert en hoort bij een voor-



Figuur 18. Een houten wagenwiel gebruikt als fundering van een stenen waterput (S1064).

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

ganger van de in 1890 gebouwde boerderij. De overige muren (sporen 4066, 4172, 4303 en 4389) dateren uit de Nieuwe tijd C. Ze horen vermoedelijk bij de in 1890 gebouwde boerderij.

Spoor 3165 is een rechthoekig bouwsel met de afmetingen 2,5 x 2,0 m. De muur is 1,5 m hoog, maximaal twee bakstenen dik en gemetseld in staand verband. De stenen meten 19x9x4 cm. Gezien de zeer humeuze vulling betreft het vermoedelijk een beerkeldertje. Dit idee wordt ondersteund door de resultaten van de analyse van de botanische macroresten uit deze vulling (zie § 9.3.7). Het keldertje lag op het achtererf van het Rechthuys.

Waterputten

Tijdens het onderzoek zijn zeven waterputten aangetroffen die op basis van het vondstmateriaal in de Nieuwe tijd A of Nieuwe tijd B gedateerd dienen te worden. Het betreft drie bakstenen putten en vier putten waarbij één of meerdere houten tonnen zijn ingegraven.

Spoor 4487 is een kleine bakstenen put opgebouwd uit stenen van het formaat 20x10x4 cm. De put heeft vanaf het vlak een diepte van 1,2 m. De put was gefundeerd op een houten ring, mogelijk een wagenwiel. Dit was echter vrijwel geheel vergaan. De put dateert op basis van het vondstmateriaal uit de Nieuwe tijd A.



Figuur 19. De ronde houten constructie zoals aangetroffen onder spoor S3081.



Figuur 20. De stenen waterput (S3081) doorsnijdt een oudere tonput (S3217).

Spoor 1064 is een bakstenen waterput. Het spoor is gecoupeerd en daarna met de hand leeg geschept. De put is opgebouwd uit bakstenen van het formaat 20x10x4,5 cm en was gefundeerd op een houten wagenwiel met een doorsnede van circa 1,0 m (figuur 18). Onderin de put bevond zich een laag schelpen die vermoedelijk diende als waterfilter. De diepte van de put gemeten vanaf vlak bedroeg 1,6 m. Op basis van de kadastrale minuut bevond de waterput zich circa 4,5 m uit de zuidwestelijke hoek van het *Rechthuys*. Mogelijk stond deze put op het pleintje voor de herberg.

Spoor 3081 is eveneens een bakstenen waterput. De put is opgemetseld uit bakstenen met de afmetingen 20x9x4 cm (onderin) en 18x9x4 (bovenin). De put had een diepte van 1,68 m en was gefundeerd op een ronde, houten constructie met een doorsnede van bijna 2,0 m. Het object bestond oorspronkelijk uit een twee lagen houten planken met ertussen bekapte blokken die door middel van een pengatverbinding aan elkaar zaten. Het gaat gezien het formaat en de constructie niet om een wagenwiel, maar wat de oorspronkelijke functie van dit object dan wel was, is niet duidelijk (figuur 19). De waterput bevindt zich volgens de kadastrale minuut op het achtererf van het *Rechthuys*, tussen het hoofdgebouw en de schuren.

Spoor 3081 doorsnijdt een ingegraven houten ton (spoor 3212). Het betreft een oudere waterput. De datering van deze put is door het ontbreken van vondstmateriaal onduidelijk; gezien de stratigrafie is een datering in de Late Middeleeuwen of Nieuwe tijd A echter aannemelijk (figuur 20). De sporen 3213, 4345 en 4485 zijn kleine waterputjes waarbij in een kuil twee tonnen op elkaar zijn geplaatst (figuur 21). Van de tonnen resteert slechts een humeuze rand. Het feitelijke hout is vergaan. De gemiddelde diepte van deze sporen is vanaf het vlak 1,5 m. Spoor 3213 bevindt zich op het achtererf van het *Rechthuys*. De overige twee putjes (sporen 4345 en 4485) bevonden zich vlak bij elkaar op het erf van het meest noordelijke pand langs de Dorpsstraat.

Beerput

Spoor 4187 is een stenen put. In profiel heeft de put een diepte van 1,7 m. De put is gemetseld met baksteen van het formaat 19x9x4 cm. Vermoedelijk dient de put in de 19e eeuw gedateerd te



Figuur 21. Een waterput van twee op elkaar gestapelde houten tonnen (S3213).



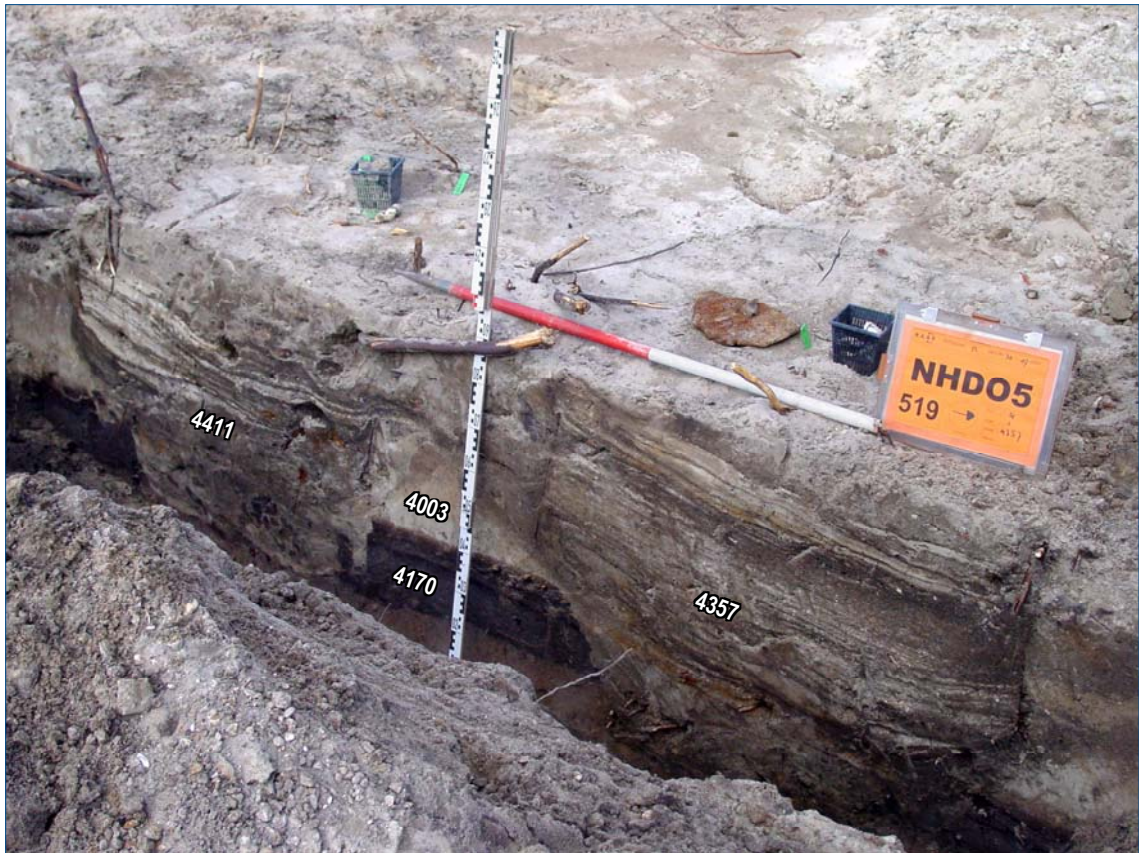
Figuur 22. De houten ring die onderin spoor 4187 is aangetroffen.

worden. Gezien de vuile, humeuze vulling betreft het vermoedelijk een beerput. De put was net als een aantal waterputten gefundeerd op een grote houten ring (figuur 22). De ring is hergebruikt, maar wat de oorspronkelijk functie was, is niet duidelijk. Mogelijk betreft het een onderdeel uit een molen of klokkentoren. De beerput ligt net naast de panden aan de Dorpsstraat. Vermoedelijk hoorde de put bij het meest zuidelijk gelegen huis: Dorpsstraat nummer 5.

Kuilen

Er zijn tijdens het onderzoek 73 kuilen aangetroffen die op basis van het vondstmateriaal in de Nieuwe tijd A of Nieuwe tijd B dienen te worden gedateerd. De kuilen bevinden zich overwegend buiten de grenzen van de bebouwing zoals weergegeven op de historische kaarten. Vermoedelijk gaat het in de meeste gevallen om afvalkuilen die op de verschillende erven bij de huizen zijn gegraven.

De sporen 4357 en 4411 zijn twee opvallende sporen die vlak naast elkaar liggen. In het vlak betrof het twee rechthoekige sporen binnen een grote, onregelmatige verkleuring. In het profiel blijkt het om twee kuilen te gaan met een diepte van circa 0,8 m. In de kuilen heeft een rechthoekige houten bak gezeten. De bakken lijken circa 50 cm hoog te zijn geweest (figuur 23). Er lijkt onderin de bakken geen bodem te hebben gezeten. Mogelijk gaat het om bakken waar voedsel of water voor huisdieren in heeft gezeten. Ook kan gedacht worden aan opvang van regenwater of



Figuur 23. De sporen 4411 en 4357.

een bepaald soort huisnijverheid. Uit de kuilen zijn monsters genomen voor macrobotanisch onderzoek. In de zandige ondergrond waren echter vrijwel geen organische resten bewaard gebleven; dit onderzoek heeft dus geen aanwijzingen opgeleverd met betrekking tot de functie van de kuilen.

Paalkuilen

Tijdens het onderzoek zijn 36 paalkuilen aangetroffen die op basis van het aangetroffen vondstmateriaal in de Nieuwe tijd A of Nieuwe tijd B gedateerd dienen te worden. De meeste paalkuilen bevinden zich langs het schoollaantje en in het noordwesten van het plangebied. Met uitzondering van spoor 4149 gaat het om losse paalkuilen. Spoor 4149 betreft een smalle greppel met een aantal paalkuiltjes. De constructie lijkt te licht voor een huis of schuur. Mogelijk heeft hier een erf-scheiding in de vorm van een schutting of hekwerk gestaan. Het spoor valt volgens de kadastrale minuut min of meer samen met grens tussen het meest noordelijke erf en de daarnaast gelegen boomgaard.

Greppels

Nabij de Dorpsringweg zijn drie smalle greppels aangetroffen die in de Nieuwe tijd A of Nieuwe tijd B gedateerd dienen te worden. In profiel zijn de greppels erg ondiep: circa 0,1 m; vermoedelijk resteert alleen de basis van de sporen. In de nabijheid van deze greppels zijn nog vijf soortgelijke greppels aangetroffen; door het ontbreken van vondstmateriaal zijn deze echter niet te dateren. De overeenkomst in vorm en de ligging doet vermoeden dat al deze greppels bij elkaar horen. Mogelijk betreft het plantbedden van een moestuin.

8.1.5 Nieuwe tijd C

In totaal 43 sporen dateren van na 1850. Het betreft muurresten, waterputten, kuilen en paalkuilen.

Structuren

In het noorden van het plangebied bevond zich een cluster met een aantal aaneengesloten muren (o.a. S4339, S4340, S4338 en S4370). Op de kadastrale minuut staat hier geen bebouwing weergegeven. Vermoedelijk betreft het de funderingen van de grote bollenschuur die op het perceel Dorpsstraat 3a stond; deze schuur is voor aanvang van het onderzoek gesloopt. Spoor 2031 is vermoedelijk de fundering van de achtermuur van dit pand. De palencluster in deze zone hangt vermoedelijk ook samen de boerderij die hier in 1890 werd gebouwd. Voor deze tijd was het perceel immers in gebruik als boomgaard en onbebouwd.

Waterputten

Vier waterputten dateren uit de Nieuwe tijd C. Spoor 2021 is een stenen put met bakstenen van het formaat 20x10x5 cm. De put dateert uit het eind van de 19e eeuw en lag waarschijnlijk in de tuin van Dorpsstraat 3 of hoorde bij de net buiten het plangebied gelegen pastorie. De overige twee putten (sporen 4171 en 4374) lagen direct achter de huizen aan de Dorpsstraat. Spoor 4171 is een bakstenen put met een diepte van 152 cm. In de put was een loden buis aangebracht met aan het uiteinde een pomp om het water omhoog te pompen. De put dateert vermoedelijk uit begin

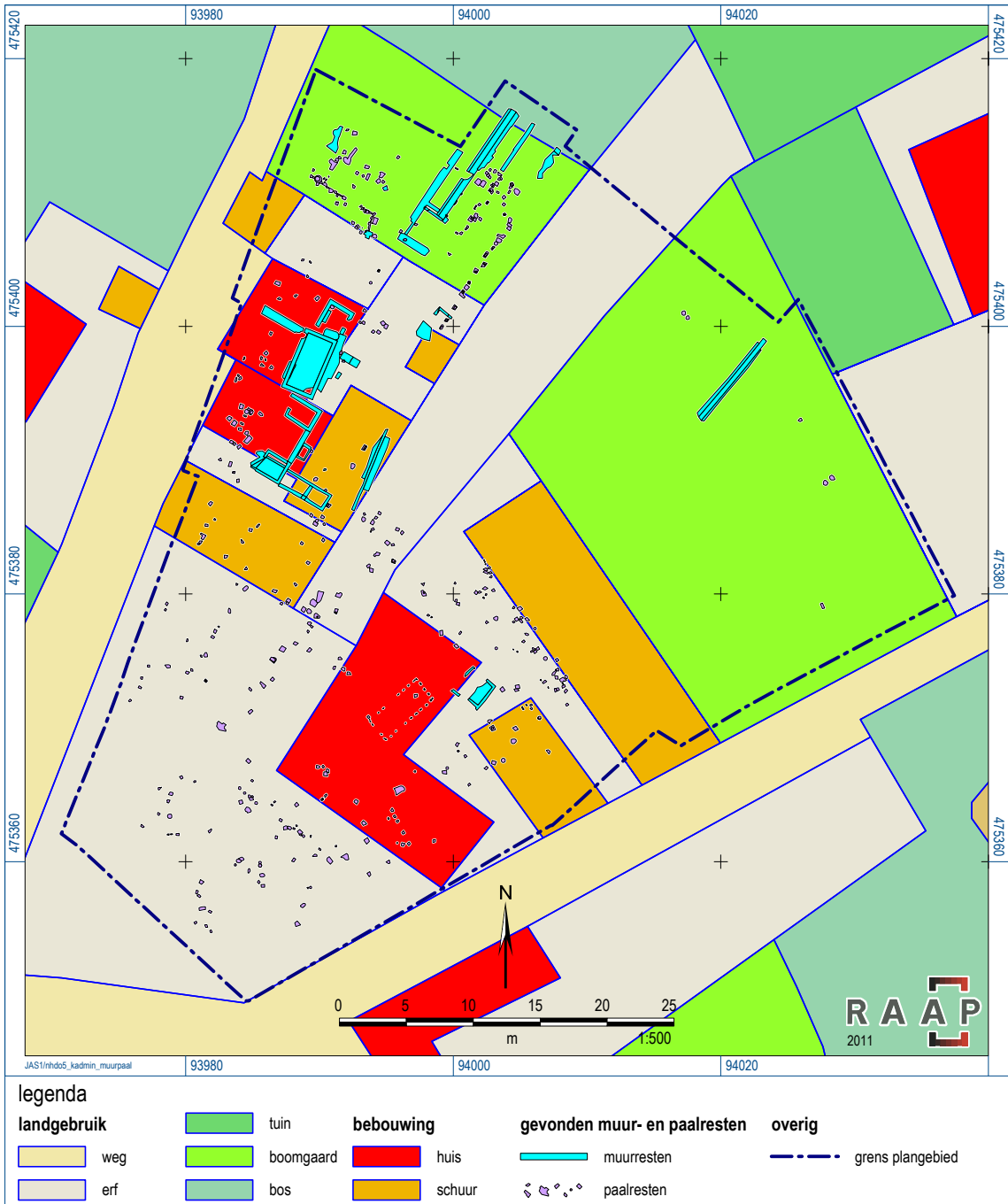


Figuur 24. Concentratie funderingen langs de Dorpsstraat.

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk

Een archeologische begeleiding en opgraving



Figuur 25. De kadastrale minuut uit 1811-1832 met de aangetroffen muren en funderingen.

van de 20e eeuw. Spoor 4374 is een stenen put met aan de bovenkant een rand van beton. De put werd afgesloten door een halfrond gemetselde, bakstenen deksel. De put dateert uit de 20e eeuw. Spoor 1069 betrof een stenen vierkante bak waarvan alleen nog de onderste laag stenen resteerde. De onderkant van de bak betrof een betonplaat van circa 5 cm dik. Vermoedelijk betrof het een waterbak of een soort overloop/reservoir.

Kuilen

In het plangebied zijn 25 kuilen aangetroffen die dateren uit de Nieuwe tijd C. In tegenstelling tot de voorgaande perioden is ongeveer de helft van de kuilen nu vierkant/rechthoekig in plaats van rond. De meeste kuilen bevinden zich in put 2 nabij het schoollaantje. In het verleden lag hier de tuin van de pastorie. Opvallend is de grote hoeveelheid glas die uit deze sporen afkomstig is. De sporen 2048, 2049 en 4423 betreffen een serie ondiepe, rechthoekige kuilen van 2,8 x 0,8 m. Het lijken een soort perken te zijn geweest. Mogelijk betreft het een moestuin. Ook kan gedacht worden aan zaaibedden voor bloembollen. De bewoners van Dorpsstraat 3 waren immers bollentelers.

Paalkuilen

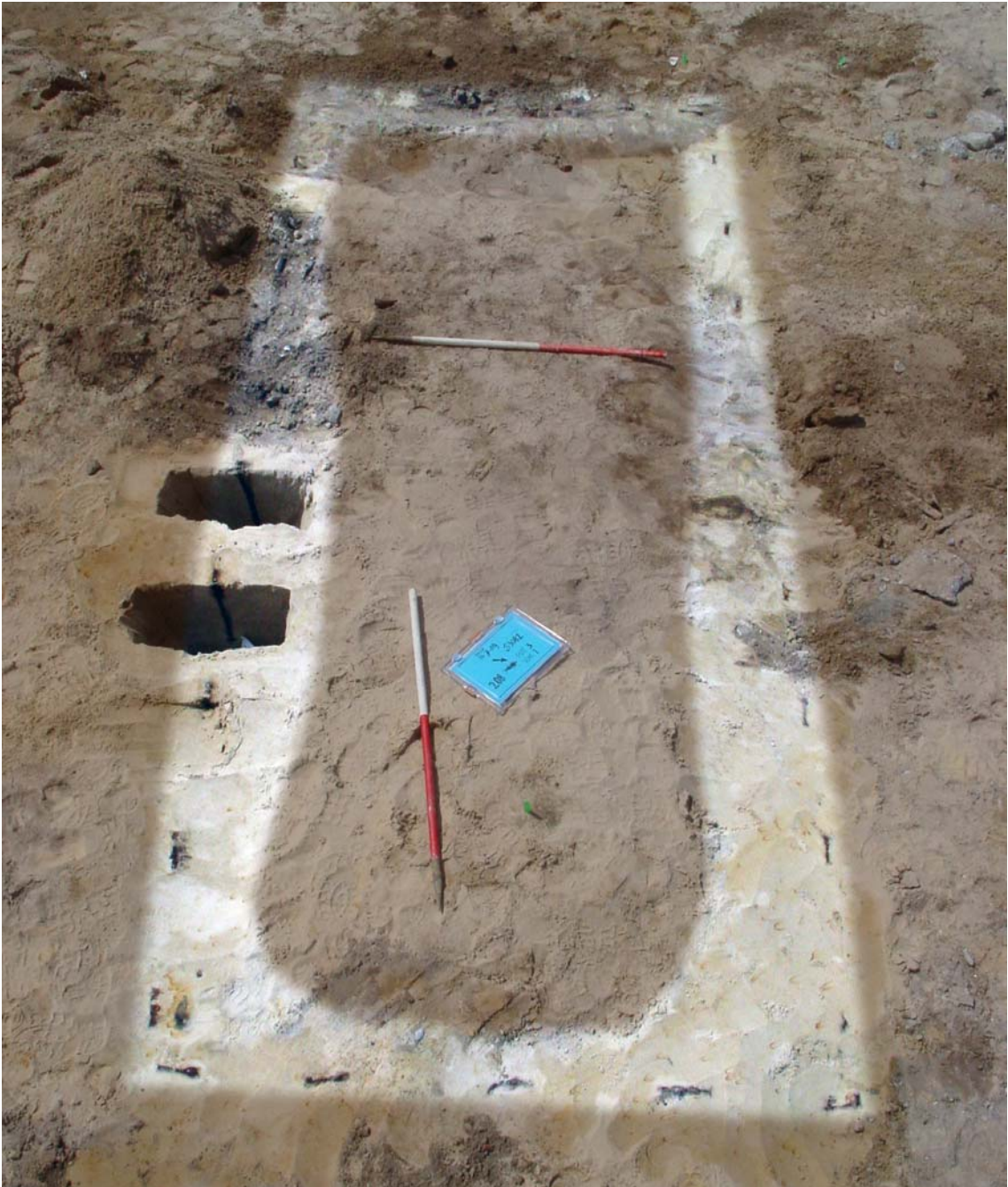
Er zijn verspreid door het plangebied vijf paalkuilen aangetroffen die in de Nieuwe tijd C gedateerd kunnen worden. Er zijn geen structuren herkend.

Overige sporen

Spoor 3082 is een rechthoekige structuur die wordt gevormd door 24 in de grond geslagen plankjes (figuur 27). De plankjes zijn vanaf vlak nog circa 0,3 m diep en staan op een onderlinge afstand van ongeveer 0,5 m. Het is niet duidelijk wat de functie van deze structuur is geweest. Gezien de lichte constructie betreft het geen gebouw. Mogelijk was het een ren voor kippen of konijnen, waarbij tussen de planken gaas zat. Volgens de heer Warmerdam stond achter het Rechthuys een



Figuur 26. Een aangetroffen keldervloer met twee traptreden (S4104/S4113).



Figuur 27. Een rechthoekige structuur van houten plankjes (S3082).

opslag voor stookhout in de vorm van takkenbossen. Er kan ook worden gedacht aan een licht gebouwd afdak voor hout.

De datering van de structuur is niet duidelijk; aangezien de structuur spoor 3090 oversnijdt en gezien de redelijke conservering van het hout is een datering in de Nieuwe tijd C aannemelijk.

8.1.6 Overige sporen

In een groot aantal sporen zijn geen of geen dateerbare vondsten gedaan. Hierdoor zijn in totaal 398 sporen niet nader te dateren dan in de Nieuwe tijd. Het betreft 83 kuilen, 286 paalkuilen, 18 greppels en 11 sporen zonder verdere interpretatie. Deze sporen maken geen deel uit van herkende structuren. Totaal 28 sporen betreffen zeer recente antropogene verstoringen of natuurlijke verstoringen. De overige spoornummers betreffen natuurlijke bodemlagen die in het vlak of in de profielen zijn waargenomen.

8.2 Archeologische vondsten

8.2.1 Aardewerk

Inleiding

Tijdens het onderzoek zijn in totaal 3706 fragmenten aardewerk aangetroffen met een totaal gewicht van 145.469 gram (bijlage 2). Hierbij bevinden zich 228 fragmenten bouwmetaal, die afzonderlijk zullen worden besproken.

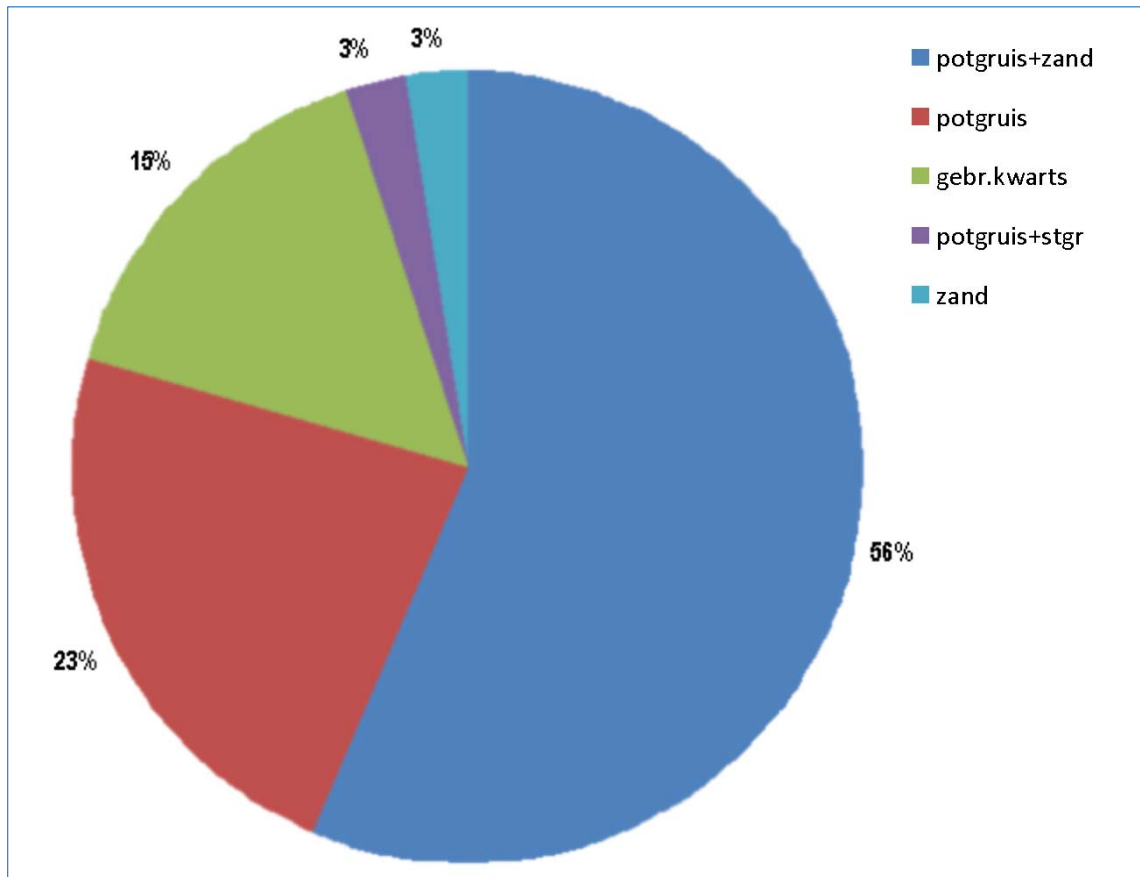
Van het keramiek dienen 72 fragmenten in de IJzertijd gedateerd te worden, 367 fragmenten dateren uit de Late Middeleeuwen, 356 fragmenten uit de Nieuwe tijd A, 1177 fragmenten uit de Nieuwe tijd B-C en 124 fragmenten uit de Nieuwe tijd C. Een groot deel van de scherven is, omdat ze erg gefragmenteerd zijn of over zeer lange periode werden geproduceerd, moeilijk aan een specifieke periode toe te wijzen. In totaal 1382 fragmenten waren hierdoor niet nader te duiden dan uit de Nieuwe tijd. Het aardewerk wordt hieronder zoveel mogelijk per periode beschreven.

De onderzoeksmethode die is toegepast voor het determineren en beschrijven van het prehistorische aardewerk wordt toegelicht in bijlage 4. De keramiek uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd is beschreven conform het Archeologisch Basis Register (ABR).

IJzertijd (door drs. S. Bloo)

Het aardewerk is per spoor vrij uniform. Het materiaal lijkt afkomstig van twee bewoningsperiodes te dateren in de Vroege IJzertijd en in de late fase van de Midden IJzertijd. Het aardewerk past binnen de typologie van de Assendelft en in de Santpoort I aardewerkstijlgroep van Van Heeringen (1992). In totaal zijn 72 fragmenten handgevormd aardewerk aangetroffen met een totaal gewicht van 413 gram. Hiervan zijn 33 fragmenten kleiner dan 4 cm² en daardoor niet te determineren; deze fragmenten zijn verder beschreven als 'gruis'. De gebruikte verschralling is vrij uniform: 82% van de fragmenten is met potgruis of met een combinatie van potgruis met een minerale component verschraald (figuur 28). De scherven met gebroken kwarts komen allen uit één kuil en behoren tot een en dezelfde pot. De scherf met potgruis en steengruis is uniek en komt uit een afzonderlijke paalkuil. Versiering is niet aangetroffen.

Het merendeel van de scherven is afkomstig uit een akkerlaag (47%). Uit deze laag (spoor 4174) is een randfragment verzameld dat kenmerken bezit waarmee het vondstcomplex te dateren is (figuur 29). De overgang van de hals naar de schouder vertoont een scherpe knik. De oorspronkelijke pot had een driedig profiel (type G1) met een korte schouder en een vloeiende overgang naar de buik. De rand heeft een ronde top en staat licht naar buiten toe. De pot is gemaakt van



Figuur 28. Verhouding magering van het aardewerk uit de IJzertijd.

klei met potgruis en zand. De donkere kleur, zowel binnen als buiten, suggereert een bakwijze in een reducerend milieu. De buitenzijde van de pot is gepolijst. De scherpe hoek komt veel voor bij het aardewerk vanaf de Vroege IJzertijd en veelvuldig in de Midden IJzertijd. Zo zijn er vergelijkbare exemplaren aangetroffen in onder andere Assendelft en Velsen. Een bodemfragment uit deze akkerlaag heeft een diameter van 9 cm, een vloeiend verloop naar de buik toe en is gemaakt van klei met potgruis en zand. De buitenzijde is gepolijst geweest. Of deze bodem heeft toebehoord aan het bovenstaande fragment van de hals tot en met buik is niet met zekerheid te zeggen. Ook dit fragment is aan de buitenzijde gepolijst en is gemaakt van klei met potgruis en zand. Het profiel is van een drieledige pot met een korte schouder en een naar buitenstaande hals (type F of G). Wel heeft de buik een lichte kleur aan de buitenzijde, net als een tweede bodemfragment. Dit is waarschijnlijk het gevolg van het gebruik als kookpot. Roet aan de buitenzijde is een tweede aanwijzing hiervoor. Enkele randfragmentjes van één pot zijn aan de buitenzijde verdikt en vertonen een duidelijke halsaanzet.

Uit een tweede akkerlaag (spoor 3096/4505) zijn zes wandfragmenten verzameld. Ze zijn afkomstig van potten gemaakt van klei met potgruis en zand. De wanddikte ligt tussen de 5 en 10 mm en alle scherven hebben een donkergrijs uiterlijk. Met deze geringe kenmerken is deze laag te dateren in de Vroege of de Midden IJzertijd.

Uit spoor 4545, een kuil, zijn tien fragmenten verzameld. De scherven zijn vermoedelijk van één pot afkomstig gezien het overeenkomstige baksel van grote brokken gebroken kwarts. De pot heeft

een drieledig profiel gehad. Alleen fragmenten van de buik met aanzet naar de bodem en een halsfragment zijn bewaard gebleven. De hals is met ruim 5 mm vrij dunwandig, terwijl de buik ruim 9 mm dik is. De buitenzijde is glad gemaakt en heeft een donkergrijze tot zwarte kleur als gevolg van het bakken in een reducerend milieu. De pot is onversierd. De kenmerken (zoals de donkere kleur en de grove minerale verschraling) zijn vergelijkbaar met het aardewerk uit de Assendelft aardewerkgroep uit de Vroege IJzertijd (800-600 voor Chr.).

Uit kuil 4497 is een bodemfragment afkomstig gemaakt van klei met potgruis. De scherf heeft een lichte buitenzijde. De overgang van buik naar bodem is vloeiend te noemen. Helaas ontbreekt de binnenzijde, waardoor datering specifiek dan IJzertijd niet mogelijk is.

Verder zijn 18 deeltjes gruis verzameld van aardewerk verschaald met potgruis en zand. Enkele zijn nog gepolijst aan de buitenzijde. Waarschijnlijk zijn zij ook in de Midden IJzertijd te dateren daar ze wat uiterlijk betreft op het overige aardewerk lijken.

Eén fragment wijkt af van de hierboven genoemde scherven door de oranje tot rode kleur en de verschraling met knalrood potgruis (of ijzer) en het compacte baksel. De buitenzijde is licht besme-



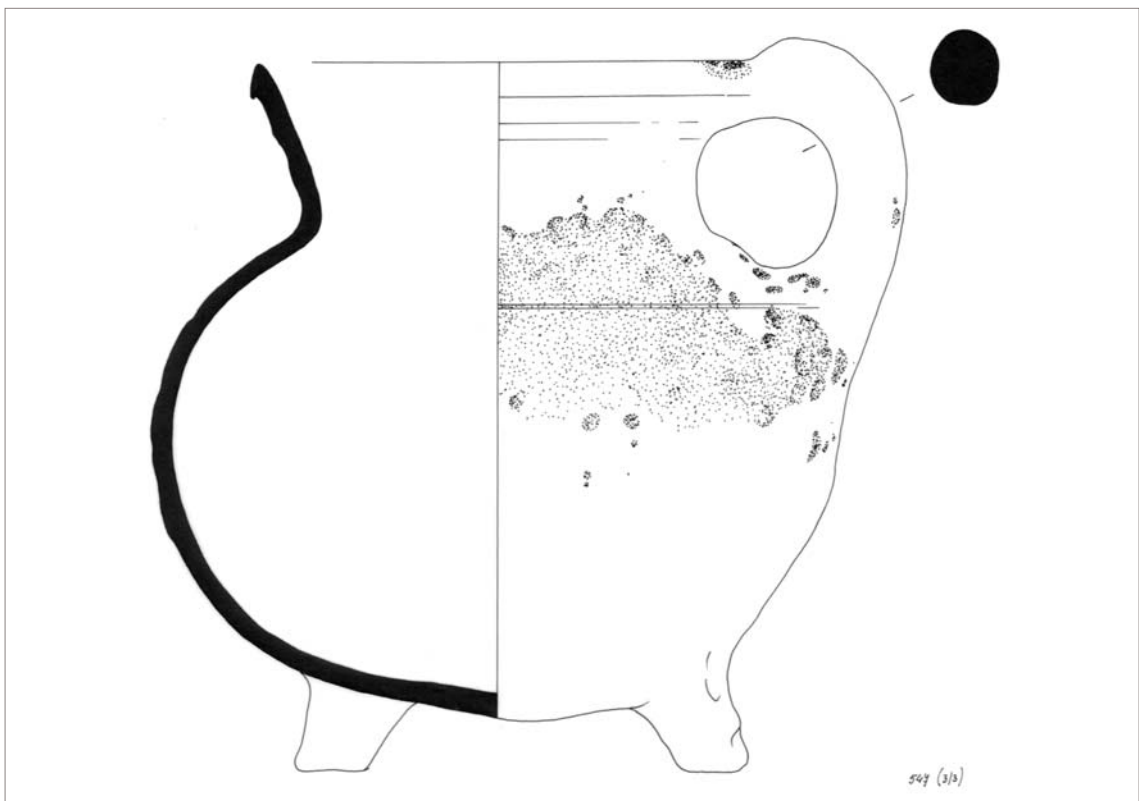
Figuur 29. Randfragment uit de Late IJzertijd.

ten. Mogelijk is dit fragment afkomstig van een heel ander type pot, bijvoorbeeld van een grote voorraadpot met een voornamelijk tweeledig tot flauw drieledig profiel. Meestal is hiervan de onderzijde besmeten. Besmijting komt al voor vanaf de Vroege IJzertijd en is ook toegepast in de Midden IJzertijd tot in de Romeinse tijd aan toe. Het fragment is afkomstig uit de middelste paalkuil van een rijtje van drie (spoor 3171). Aangezien dit spoor al op vlak 1 is waargenomen, is de scherf vermoedelijk opgespit uit een dieper gelegen bodemlaag.

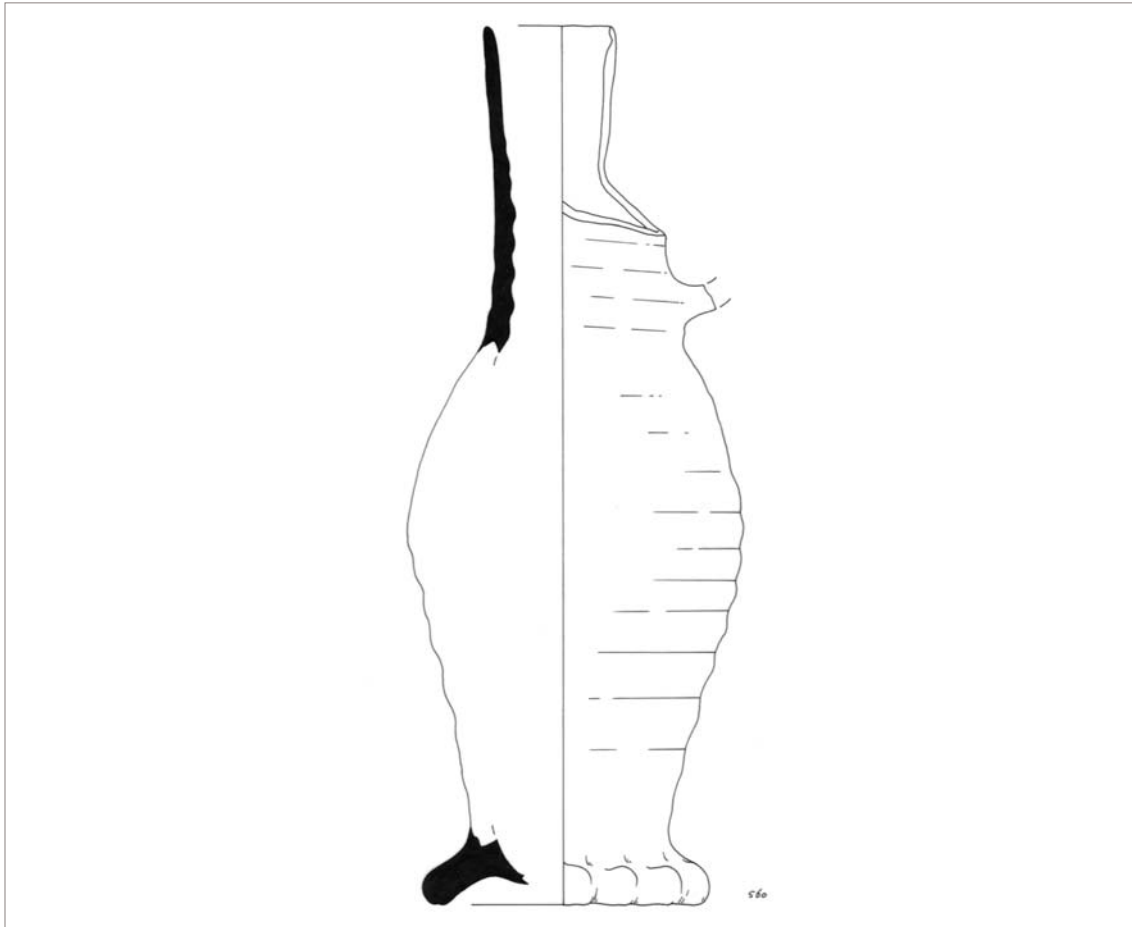
De 72 kleine fragmenten leveren genoeg informatie op om een beeld te schetsen van de bewoning in de IJzertijd op de locatie Dorpstraat. Het aardewerk uit een kuil (S4545), dat verschaald is met grove brokken kwarts, is alleen daarop al te dateren in de Vroege IJzertijd (ca. 8e eeuw voor Chr.). De scherven vertonen aankoeksel, waardoor we er van uit mogen gaan dat in de oorspronkelijke pot ooit voedsel of een ander papje is gebrouwen. Niet lang daarna, in de tweede helft van de Midden IJzertijd, is op dezelfde locatie geakkerd waarbij in de akkerlaag afval is achtergelaten. Deze scherven kenmerken zich door een donkere kleur en de verschraling van potgruis met eventueel mineraal materiaal. Ook dit aardewerk vertoont aankoeksels en beroeting, een resultaat van het gebruik als kookpot. Het aardewerk vertoont overeenkomsten met aardewerk uit Velsen en Assendelft en is daardoor te dateren in de late fase van de Midden IJzertijd (400-200 voor Chr.).

Late Middeleeuwen

In totaal 367 scherven (met een gewicht van 10020 gram) dateren uit de Middeleeuwen. Aangekomen zijn Badorf (N=1), Paffrath (N=3), grijsbakkend (N=21), kogelpot (N=7), Majolica (N=34), roodbakkend (N=129), steengoed (N=171) en wit aardewerk (N=1). Het betreft voornamelijk



Figuur 30. De laat-middeleeuwse grape uit spoor S3506.



Figuur 31. Een vrijwel complete Siegburg kruik uit de Late Middeleeuwen (S4528).

kannen, grapes, bakpannen en kookpotten. Ook zijn enkele fragmenten van borden (majolica en roodbakkend) en bekers aangetroffen.

Afgezien van de scherf Badorf aardewerk dateert al het vondstmateriaal uit de Late Middeleeuwen. Het middeleeuwse aardewerk is met name afkomstig uit twee waterputten (S3506/S4528) en een grote kuil (S3006). Naast fragmenten keramiek zijn in de waterputten vier vrijwel complete potten aangetroffen. Uit spoor 3506 zijn een grape en een kan, beiden van roodbakkend aardewerk, afkomstig (figuur 30). De potten zijn aan de binnenzijde grotendeels geglaazuurd en hebben aan de buitenzijde glazuur op de schouder. De grape is op basis van roetaanslag aan de basis oorspronkelijk gebruikt als kookpot. Kalkaanslag aan de binnenzijde doet vermoeden dat de grape is hergebruikt als pispot. De potten dateren vermoedelijk uit de 14e eeuw. In spoor 4528 zijn een steengoed kruik en een kan van roodbakkend aardewerk aangetroffen. De kruik komt uit Siegburg en dient op basis van de vorm en oranje bloes in de laatste kwart van de 14e of de eerste kwart van de 15e eeuw te worden gedateerd (figuur 31). De kan is aan de binnenzijde vrijwel geheel geglaazuurd en aan de buitenzijde alleen op de schouder. De kan heeft een schenktuitje, een klein oor en een uitgeknepen standring. De kleur van het baksel is een vaal licht rood/bruin. Op basis hiervan dateert de kan vermoedelijk uit de 14e eeuw.

Nieuwe tijd A

In totaal 356 fragmenten (met een gewicht van 13479 gram) dateren uit de Nieuwe tijd A. Het betreft Fayence (N=9), Majolica (N=25), roodbakkend aardewerk (N=229), Steengoed (N=57), witbakkend aardewerk (N=27) en pijpjarde (N=9). Ten opzichte van het middeleeuws materiaal stijgt het percentage roodbakkend aardewerk sterk. Daarnaast is er een toename zichtbaar in het aantal borden en bekers: in totaal 149 fragmenten. Naast borden en bekers zijn grapes, (bak)pannen, kookpotten, pispotten, kruiken, kannen, vergieten en vuurtesten aangetroffen. Het meeste vondstmateriaal is afkomstig uit een aantal grote afvalkuilen nabij het kerkplein (S1034, S1006, S1039, S1040, S1047 en S3005).

Nieuwe tijd B-Nieuwe tijd C

In totaal 1177 fragmenten (met een gewicht van 43845 gram) zijn te dateren in de periode 1650-1900 na Chr. Het betreft Fayence (N=207), industrieel wit (N=116), Majolica (N=13), porselein (N=36), roodbakkend aardewerk (N=569), steengoed (N=83), Frankfurter waar (N=43), witbakkend aardewerk (N=64) en pijpjarde (N=46). Het meeste vondstmateriaal is afkomstig uit spoor 1034. In deze afvalkuil zijn 623 fragmenten keramiek aangetroffen, die uit de Nieuwe tijd B dateren. Verder is veel vondstmateriaal aangetroffen in de sporen 1047 en 3005 (vermoedelijk beiden afvalkuilen) en in drie kleine tonwaterputjes (4345, 4485 en 4487). Meer dan een derde van het materiaal betreft eetservies in de vorm van borden, bekers, kommen en kopjes. Daarnaast zijn fragmenten van steengoedflessen, (bak)pannen, vergieten, vuurtesten, kannen en grapes aangetroffen.

Nieuwe tijd C

Slechts 124 fragmenten keramiek (met een gewicht van 6620 gram) dateren uit de Nieuwe tijd C. Hoewel het plangebied ook in de Nieuwe tijd C permanent bewoond is geweest, zal het meeste afval in deze periode elders zijn gedumpt. Ook is bij het verzamelen van vondstmateriaal uit deze periode selectiever te werk gegaan. Materiaal van na 1950 is niet verzameld. Het betreft industrieel wit (N=93), roodbakkend aardewerk (N=8), pijpjarde (N=2), steengoed (N=9), steengoed (N=10) en witbakkend aardewerk (N=2). Het betreft vrijwel uitsluitend tafelservies in de vorm van borden, bekers, kopjes, schotels, schalen en kommen. Het materiaal is afkomstig uit een aantal kuilen in put 2 en aangetroffen bij het (machinaal) aanleggen van de verschillende vlakken.

Nieuwe tijd

In totaal 1382 fragmenten keramiek (met een gewicht van 20255 gram) zijn niet nader te dateren dan in de periode 1500 tot heden. Het betreft Fayence (N=31), steengoed (N=18), roodbakkend aardewerk (N=861), pijpjarde (N=373), aarden knikkers (N=6) en witbakkend aardewerk (N=93).

8.2.2 Keramisch bouw materiaal

In totaal zijn 228 fragmenten bouw materiaal verzameld. Het betreft twee brokken verbrande leem, 77 bakstenen, 51 (delen van) dakpannen en 98 (delen van) tegels. Het totaalgewicht bedraagt 51250 gram.

Uit de verschillende aangetroffen funderingen, muren, waterputten zijn enkele complete bakstenen verzameld. Indien in sporen complete stenen werden aangetroffen, zijn deze ook meegenomen.

De bakstenen zijn voor zover mogelijk gedateerd op basis van de afmetingen. Zeven bakstenen dateren uit de Late Middeleeuwen, één uit de Nieuwe tijd A, 13 uit de Nieuwe tijd B of Nieuwe tijd C en drie uit de Nieuwe tijd C. De overige 53 fragmenten waren dusdanig gefragmenteerd dat een nadere datering dan Nieuwe tijd A t/m Nieuwe tijd C niet mogelijk was. De dakpannen dienen overwegend in de Nieuwe tijd B of Nieuwe tijd C gedateerd te worden. Er zijn geen fragmenten aangetroffen die met zekerheid in de Late Middeleeuwen of Nieuwe tijd A gedateerd kunnen worden. Binnen de categorie tegels bevinden zich 38 majolica wandtegels, 22 overige wandtegels, 32 plavuizen (waarvan 11 geglazuurd) en zes onbepaalde fragmenten. De wandmajolica dateert uit de Nieuwe tijd A en Nieuwe tijd B. De overige wandtegels dateren uit de Nieuwe tijd B of Nieuwe tijd C. De ongeglazuurde plavuizen zijn niet nader te dateren dan in de Nieuwe tijd. Het betreft veelal zogenaamde estrikken van roodbakkend aardewerk met de afmetingen 20x20x2,5 cm. De geglazuurde plavuizen zijn kleiner van formaat (12x12x2/10x10x2 cm); ze dateren uit de periode Late Middeleeuwen t/m Nieuwe tijd B. De fragmenten verbrande leem dateren vermoedelijk uit de Late Middeleeuwen of Nieuwe tijd A.

8.2.3 Metaal

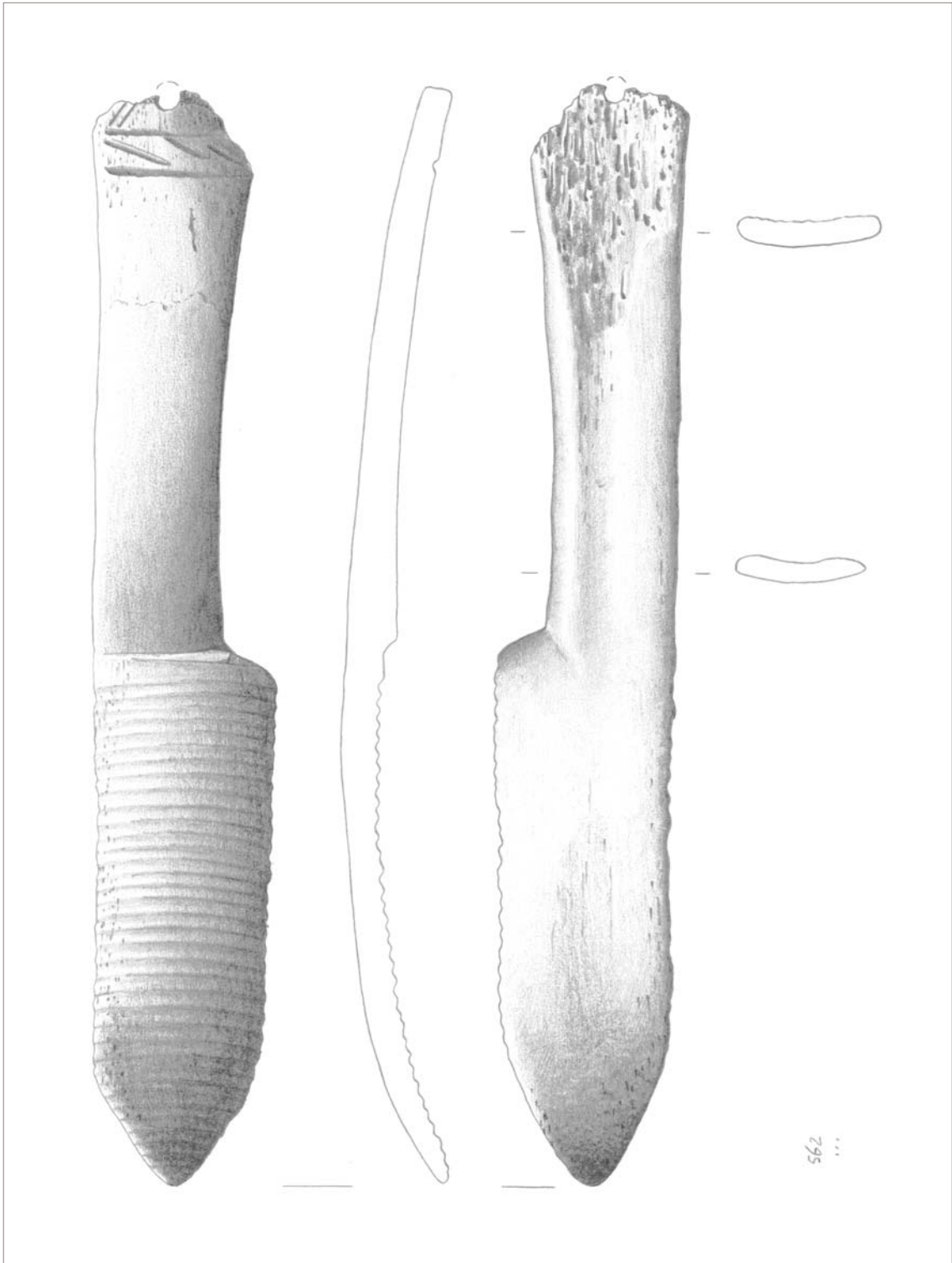
In totaal zijn 349 fragmenten metaal verzameld met een gewicht van 13316 gram. Het betreft 193 (fragmenten van) spijkers, twee munten, negen slakken, twee knopen, een mes, een kledinggesp, een gewicht, 13 metalen platen, vijf staafjes, een scharnier, twaalf (delen van) muurankers en tien brokken ijzeroer. De resterende 98 fragmenten vallen in de categorie afval; deze zijn niet nader te determineren. Het metaal dateert vrijwel allemaal uit de Nieuwe tijd. Er zijn geen metalen voorwerpen aangetroffen die met zekerheid in de Late Middeleeuwen of ouder kunnen worden gedateerd.

Munten

Tijdens het onderzoek zijn twee munten aangetroffen. Bij de aanleg van het vlak in put 4 is een cent uit 1827 gevonden. In spoor 2020 is een koperen duit uit West-Friesland gevonden uit de 17e of 18e eeuw.

8.2.4 Bot

Tijdens het onderzoek zijn 287 fragmenten bot verzameld met een totaalgewicht van 4359 gram. Verreweg het meeste botmateriaal betreft rund; daarnaast is varken, geit/schaap, kip en opvallend veel konijn aangetroffen. Veel van het botmateriaal vertoont slachtsproen. Het is dan ook aannemelijk dat vrijwel al het botmateriaal slachtafval betreft. Het botmateriaal is met name aangetroffen in put 1 in een aantal grote kuilen langs de Dorpsringweg. Vermoedelijk betreft het afval van het Rechthuys. Het botmateriaal dat in de putten 3 en 4 is aangetroffen, bevond zich met name in een aantal kuilen binnen de erven van de huizen. In put 2 is vrijwel geen botmateriaal aangetroffen. Dit correspondeert met het grondgebruik van dit deel van het plangebied als boomgaard en pastorieuin. Het huishoudelijk afval werd blijkbaar met name op het eigen erf gedumpt. Er is één artefact aangetroffen van bewerkt been. Het betreft een benen botermesje gemaakt van een rib afkomstig uit spoor 4487 (figuur 32). Van Vilsteren (1987) beeld in zijn boek *Het Benen Tijdperk* een vrijwel identiek exemplaar af, dat in Hoorn is gevonden. Hij dateert het mes in de eerste kwart van de 17e eeuw.



Figuur 32. Een benen botermes uit de 17e eeuw.

Het konijn

Het konijn komt in Europa van nature alleen voor op het Iberisch schiereiland. Hoewel het konijn in de Romeinse tijd (met name de foeten en pasgeboren konijntjes) bekend stond als een exquise lekkernij, vindt de verbreiding van het konijn in Nederland en de rest van Noord-Europa pas in de laatste kwart van de 12e eeuw plaats (Rentenaar, 1978). De konijnen werden met name uitgezet in de Hollandse duinen. In eerste instantie fungeerden ze als nieuw wild binnen de middeleeuwse jachtcultuur. Rond 1500 waren de konijnen in zo grote getale in Holland aanwezig, dat ze op veel plaatsen een plaag voor de boeren vormden. Onder andere in Noordwijkerhout klagen de inwoners in 1514 over de schade die men aan de gewassen ondervindt. In de Late Middeleeuwen komt als gevolg hiervan de commerciële konijnteelt tot ontwikkeling. In de duinen werden duinvelden afgebakend die werden verpacht aan een zogenaamde duinmeier. Men fokte hier zoveel mogelijk konijnen die werden verkocht voor het vlees en de vacht (Van Dam, 2002). De konijnteelt als bedrijf duurde tot in de 18e eeuw voort.

De in het plangebied aangetroffen konijnen zijn mogelijk in de duinen van Noordwijkerhout gefokt. Ook kunnen mensen natuurlijk bij het huis konijnen hebben gehouden of illegaal een konijn hebben gestroopt.

8.2.5 Glas

In totaal zijn tijdens het onderzoek 171 fragmenten glas verzameld met een gewicht van 8684 gram. Het betreft 56 (delen van) flessen, 42 stukken vensterglas, vier stukken vaatwerk, zeven glazen potten, vier kelken, twee bekers, een stukje spiegel en een glazen knikker. Van 54 fragmenten is het onduidelijk om wat voor voorwerp het gaat. Het meeste glas (132 fragmenten) is niet nader te dateren dan in de Nieuwe tijd. Verder zijn drie fragmenten te dateren in de Nieuwe tijd A, 24 fragmenten in de Nieuwe tijd B en elf fragmenten in de Nieuwe tijd C. Vrijwel al het glas is afkomstig uit een aantal kuilen aan de zuidoostelijke zijde van put 2. Het is niet duidelijk waarom op deze locatie zoveel glas is gedumpt. Misschien gebruikte het Rechthuys de locatie om kapot glaswerk weg te gooien.

8.2.6 Natuursteen

Tijdens het onderzoek zijn 81 stukken natuursteen verzameld met een totaalgewicht van 2418 gram. Het betreft 54 stukken leisteen (gebruikt als dakleien), 13 brokken vuursteen, drie stukken kalksteen en twee fragmenten zandsteen. Negen fragmenten konden niet gedetermineerd worden. Het materiaal is niet specifiek te dateren dan Late Middeleeuwen t/m Nieuwe tijd C. Er zijn geen specifieke gebruiksvoorwerpen aangetroffen.

8.2.7 Botanische macroresten (door drs. W. van der Meer)

Tijdens het veldonderzoek zijn uit sporen met een humeuze vulling en een aantal bodemprofielen monsters genomen ten behoeve van archeobotanisch onderzoek. Hiervan zijn vijf grondmonsters en een pollenbak overgedragen aan BIAx voor waardering en eventuele analyse. De vraagstelling van het onderzoek betrof de lokale agrarische economie en het voedingspatroon van de bewoners van de vindplaats. De resultaten van het onderzoek worden hieronder samengevat. Voor het volledige onderzoek wordt verwezen naar het onderzoeksrapport (Van der Meer, 2011).

Waardering

De macromonsters zijn gezeefd en verdeeld in vijf fracties met als fijnste 0,50-0,25 mm. Na het zeven zijn de monsters gewaardeerd met een opvallend lichtmicroscop (Wild M8) met vergroting tot 10x40. Hierbij zijn notities gemaakt van de aantallen botanische resten, de aantallen soorten, de conservering van de resten en de eventuele aanwezigheid van andere, mogelijk interessante archeologische materiaalgroepen.

Uit de pollenbak zijn door BIAX Consult onder laboratoriumomstandigheden vier monsters genomen. De pollenmonsters zijn bereid volgens de standaardmethode van Erdtman. Van het pollenresidu is een preparaat vervaardigd. De bereiding is uitgevoerd onder leiding van M. Konert op de Faculteit Aard- en Levenswetenschappen van de Vrije Universiteit in Amsterdam, in het Laboratorium voor Sedimentanalyse. De preparaten zijn gewaardeerd met een doorvallend lichtmicroscop (Olympus CHA) met een vergroting van 10x40. De waardering diende ter beoordeling van het aanwezige aantal pollentypen en de conservering.

De resultaten waren tegenvallend. Alle preparaten met uitzondering van monster 43 uit spoor 3165 waren arm aan pollen/zaden en bovendien was dit slecht geconserveerd. Vanwege tegenvallende resultaten van de monsters is besloten om alleen monster 43 te analyseren.

Analyse

Bij de analyse is eveneens gebruik gemaakt van een opvallend lichtmicroscop (Wild M8) met vergrotingen tot 10x5. Indien nodig is tevens gebruik gemaakt van een doorvallend lichtmicroscop (Zeiss Standard) met vergroting tot 10x40. De grotere fracties zijn in hun geheel onderzocht, van de kleinere is een representatief deel onderzocht. De macroresten zijn gedetermineerd met behulp van de gebruikelijke determinatieliteratuur en de vergelijkingscollectie van BIAX Consult. Het monster zelf was niet bijster goed geconserveerd, maar desondanks vrij rijk aan soorten. Bijna alle macroresten zijn onverkoold. De conservering van de onverkoelde resten is matig tot goed. Een aantal resten is gemineraliseerd. Eventuele graanzemelen zijn volledig vergaan. Naast botanische resten zijn ook dierlijke resten gevonden: botten (o.a. van vissen), schelpen van tweekleppigen en eischaafragmenten. Daarnaast zijn er skeletdelen van insecten en mijten aangetroffen. Tenslotte bevatte het monster een aantal gebroken pijpenstelen.

Voedselgewassen

Er zijn geen resten aangetroffen van granen of andere meelvruchten. Resten van fruit maakten het grootste deel uit van het monster. Enkele van de zaden zijn ongetwijfeld afkomstig van kweekfruit: peer (*Pyrus communis*) en aalbes (*Ribes rubrum*). Sommige soorten zijn wellicht in gedroogde vorm geïmporteerd uit Zuid-Europa, zoals vijg (*Ficus carica*) en druif (*Vitis vinifera*). In de Nieuwe tijd werden vijgen en druiven echter ook in Nederland verbouwd, druiven zelfs op grote schaal en met name in het Westland. Tevens is een aantal soorten aangetroffen waarvan de vruchten mogelijk in het wild werden verzameld, maar ook kunnen zijn gekweekt: braam (*Rubus fruticosus*), dauwbraam (*Rubus caesius*), framboos (*Rubus idaeus*), bosaardbei (*Fragaria vesca*) en gekweekte/grote bosaardbei (*Fragaria moschata/ananassa*). In tegenstelling tot wat de naam doet vermoeden, werden bosaardbeien in Nederland in grote hoeveelheden gekweekt. Dauwbraam is een soort die typerend is voor de wilde vegetatie van het duingebied. Eénstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*) komt van nature voor in het duingebied. De zaden ervan worden in een groep

geplaatst met tweestijlige meidoorn (*Crataegus laevigata*), omdat er vaak vruchtbare hybrides ontstaan in gebieden waar beide soorten voorkomen. De stekelige meidoornstruiken werden ook veel aangeplant in hagen. Hoewel de bomen dan niet onderhouden werden voor het fruit, kon dit wel worden geplukt en gegeten. Walnoot (*Juglans regia*) is de enige aangetroffen notensoort; walnootbomen werden veel aangeplant in Nederland, maar daarnaast was er vanaf de Late Middeleeuwen een levendige handel in walnoten, zowel import als export.

In het monster was een verkoolde duivenboon (*Vicia faba* var. *minor*) aanwezig. Duivenboon behoort tot dezelfde soort als de tuinboon (*V. faba* var. *major*), maar heeft beduidend kleinere zaden. Duivenbonen waren in het verleden erg populaire peulvruchten, maar uit de beschrijvingen in de 17e-eeuwse uitgave van Dodoens blijkt dat de soort in de Nieuwe tijd meer geschikt werd geacht als (pluim)veevoeder, vandaar ook de naam duivenboon en het synoniem paardenboon. Tegenwoordig is de soort in de menselijke voeding bijna geheel vervangen door bonen van het Amerikaanse geslacht *Phaseolus* (spercieboon, witte boon, bruine boon, kidneyboon), een proces dat al in de Nieuwe tijd is begonnen.

Zowel veldsla (*Valerianella locusta*) als postelein (*Portulacca oleracea*) zijn oorspronkelijk akkeronkruiden op zandige, kalkarme bodem. Beide waren in de Nieuwe tijd echter ook veel gegeten groenten die doelbewust in moestuinen werden gekweekt. In deze context is niet geheel duidelijk welke rol zij hebben vervuld, maar het is aannemelijk dat het die van gekweekte groente was. Zaden en zaadfragmenten van zwarte mosterd (*Brassica nigra*) maakten een belangrijk deel uit van het monster. Ook deze soort komt in het wild voor, op ruderaal standplaatsen. De grote aantallen van in dit monster en de gefragmenteerde staat van de zaden doen vermoeden dat deze mosterdzaden zijn gebruikt om de gelijknamige saus mee te bereiden. Ook van de wilde mosterdsoort herik (*Sinapis arvensis*) zijn veel zaden en zaadfragmenten aangetroffen. Een deel van deze zaden is gemineraliseerd. Uit herik werd in het verleden, als er geen beter alternatief voorhanden was, eveneens mosterd bereid. Tevens is de soort een veelvoorkomend akkeronkruid op voedselrijke bodem.

Overige gebruiksgewassen

In deze categorie zijn de zaden van hennep (*Cannabis sativa*) en kool-/raapzaad (*Brassica napus/rapa*) geplaatst. Hennep werd geteeld als vezelgewas. Van de vezels in de stammen maakte men touw en grof textiel. De zaden werden gebruikt om olie uit te persen of als pluimveevoer. Kool- en raapzaad zijn twee nauw verwante gewassen. Ze werden verbouwd voor de oliehoudende zaden en eetbare knollen (koolraap, knolraap) en bladeren (raaploof). Nadat de olie eruit was geperst, werden de zaden vaak als raapkoeken aan het vee gevoerd.

Wilde planten

Een groot aantal macroresten in het monster is van wilde planten. De meeste van de wilde soorten zijn akkeronkruiden, tredplanten en ruigteplanten. Soorten als tuinwolfsmelk (*Euphorbia peplus*), korrelganzenvoet (*Chenopodium polyspermum*) en witte krodde (*Thlaspi arvense*) zijn indicatief voor zeer humeuze en voedselrijke bodem en worden geassocieerd met intensieve tuinbouw. Ook de andere soorten zouden in een dergelijke onkruidgemeenschap kunnen voorkomen. Het is bekend dat de duinstreek rond Oegstgeest en Noordwijk een belangrijke producent was van groen-

ten en dat Noordwijkerhout vanaf de late 17e eeuw bedrijfsgroenteteelt bezat. De afzetmarkt van deze tuinbouwcentra bevond zich hoofdzakelijk te Leiden en Haarlem.

Uitzonderingen op de 'tuinonkruiden' zijn wellicht bolderik (*Agrostemma githago*), schapenzuring (*Rumex acetosella*) en getande veldsla (*Valerianella dentata*), soorten die eerder kenmerkend zijn voor graanakkers. Getande veldsla wijst bovendien op kalkrijkheid van de akkergrond alsmede een zandige samenstelling. Mogelijk moeten de graanakkers van de nederzetting dus op de nabijgelegen duingronden worden gezocht.

De aanwezigheid van pionierplanten van natte bodem, waterplanten, moerasplanten en graslandsoorten wijst op nattere gronden met lage (grasland)vegetatie nabij de nederzetting, bijvoorbeeld op de strook moerassig land die Noordwijkerhout scheidt van de gebieden naar het westen. Ook zijn in de laagten tussen de duinen vaak natte plekken te vinden waar zich dergelijke vegetaties kunnen ontwikkelen. In dergelijke duinvalleien kunnen we ook de dophei (*Erica tetralix*) verwachten. In beerputten en -kelders worden dikwijls resten van hei gevonden. Mogelijk houdt dit verband met het gebruik van heitakken in bezems.

Conclusies

De inhoud van het keldertje lijkt voornamelijk te bestaan uit afval van menselijke consumptie. Grasstengels ontbreken geheel en ook het aantal zaden van graslandsoorten is relatief klein. Daaruit kan worden opgemaakt dat de kelder geen mest van rundvee of paarden heeft bevat. Wel zou sprake kunnen zijn van varkensmest, omdat deze dieren vaak werden gevoerd met keukenafval en dergelijke.

De aangetroffen resten wijzen op de consumptie van een aantal soorten fruit: peer, aalbes, vijg, druif, braam, dauwbraam, framboos, bosaardbei en meidoorn. De eerste vier zijn soorten kweekfruit, de overige komen in het wild voor. Aardbeien en frambozen werden in de Nieuwe tijd echter ook veel verbouwd. Wat betreft peulvruchten is alleen de duivenboon met zekerheid aangetoond. Met behulp van zwarte mosterd en wellicht herik werden maaltijden op smaak gebracht. Veldsla en postelein behoorden tot de gegeten groene groenten, maar ook van de eerder genoemde zwarte mosterd kunnen eventueel de groene delen zijn gegeten.

De gevonden wilde soorten bestaan voor een groot deel uit onkruiden die kunnen worden geassocieerd met intensieve tuinbouw. Mogelijk is er een verband met de relatief grootschalige commerciële teelt van groenten en fruit die in deze periode plaatsvond in Noordwijkerhout.

9 Synthese

9.1 Interpretatie

De vindplaats betreft een locatie waar bewoningssporen zijn aangetroffen uit de Late Prehistorie (IJzertijd), de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd. Op basis van de aangetroffen sporen en vondsten kan onderscheid worden gemaakt in een aantal gebruiksfasen.

Prehistorie

Tijdens het onderzoek is een aantal verspreid gelegen kuilen aangetroffen. De kuilen dateren uit de Vroege of Midden IJzertijd. Vermoedelijk houden de sporen verband met een nederzetting in de directe nabijheid van het plangebied. Binnen het plangebied zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van huizen of erven. De kuilen worden afgedekt door twee akkerlagen met eergetouwkrassen die van elkaar worden gescheiden door een dunne laag stuifzand. Uit de akkerlagen komt aardewerk dat in de Midden IJzertijd gedateerd dient te worden. Het betreft het akkerareaal van een nabijgelegen nederzetting.

Late Middeleeuwen

De sporen uit de Late Middeleeuwen zijn stratigrafisch duidelijk gescheiden van de sporen uit de Prehistorie door een laag zand van circa 0,6 m dik. Hoewel geen structuren zijn herkend, wijzen de aangetroffen paalkuilen, kuilen en waterputten wel op bewoning in het plangebied. Er zijn twee concentraties sporen aan te wijzen. De eerste in het zuidoosten van het plangebied in de putten 1 en 3 en de tweede concentratie in het noordwesten in put 4. Vermoedelijk heeft hier een huis of boerderij gestaan. De huisplattegronden zijn door 500 jaar bouwen, verbouwen en slopen niet meer herkenbaar.

Nieuwe tijd

De laatste fase van de bebouwing en gebruik van het plangebied vanaf het einde van de 17e eeuw tot de 20e eeuw is op basis van gevonden grondsporen/ funderingen en historisch kaartmateriaal/ archiefgegevens goed te reconstrueren. Langs de Dorpsringweg ligt het logement 't Rechthuys met ervoor een plein. Achter het Rechthuys liggen een koetshuis en een stal. De zuidoostelijke hoek van het plangebied was onbebouwd: hier lag een boomgaard behorende bij het Rechthuys. Aan de noordzijde langs de Dorpsstraat lagen aan het begin van de 19e eeuw vijf percelen. De twee meest oostelijke percelen betreffen een boomgaard en een stuk bos. Ten westen hiervan zijn twee langs de Dorpsstraat gelegen huizen met erf en schuur aanwezig. Tot slot staat op het laatste perceel nog een schuur. Vermoedelijk bevond zich op ieder erf een waterput.

Een reconstructie van het plangebied in de periode 1500 tot het midden van de 18e eeuw is lastig. Door eeuwenlang bouwen, verbouwen en slopen zijn net als uit de Late Middeleeuwen geen duidelijke huisplattegronden of erven te herleiden. Vermoedelijk zal in deze periode de perceelsverdeling zoals die op de kadastrale minuut staat weergegeven, ontstaan zijn en vond de overgang

plaats van houtbouw naar steenbouw. Het feit dat de meeste (afval)kuilen en waterputten uit deze periode niet onder maar nabij de latere stenen funderingen liggen, wijst er op dat de locatie van de bebouwing mogelijk al vanaf de Late Middeleeuwen weinig veranderd is.

9.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen

In deze paragraaf worden de antwoorden gegeven op de onderzoeksvragen uit het PvE (Van Kempen & Jordanov, 2007; zie hoofdstuk 5).

Archeologische begeleiding

1. *Wat is de omvang in het horizontale en het verticale vlak van de verstoringen die gepaard zijn gegaan met de realisatie van de huidige bebouwing?*

De realisatie van de meest recente bouwfase (Rabobank) heeft maar in zeer beperkte mate voor verstoring van het archeologisch interessant niveau gezorgd. Door de zandige ondergrond zijn de gebouwen niet onderheid. Boven het sporenvak bevindt zich een puinlaag van 80 cm dik. De meest recente bebouwing was hierop/-in gefundeerd.

2. *Zijn tijdens de sloopwerkzaamheden archeologische waarden of resten aangetroffen die inzicht kunnen geven in de bewoningsgeschiedenis van het plangebied?*

Tijdens de sloopbebouwing zijn archeologische resten aangetroffen uit de Late Middeleeuwen - Nieuwe tijd. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van funderingen onder de gesloopte panden.

3. *Wat is de exacte locatie van de archeologische resten?*

De archeologische resten bevinden zich in het gehele plangebied.

4. *Wat is de diepte (t.o.v. maaiveld) en de hoogteligging (t.o.v. NAP) van de archeologische resten?*

De resten uit Nieuwe tijd en Late Middeleeuwen zijn aangetroffen in de top van het duinzand op circa 1,3 m +NAP (1,3 m -Mv).

5. *Wat is de geologische context van de aangetroffen archeologische resten?*

De archeologische vondsten/sporen uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd bevinden zich onder de bouwvoor en een puinlaag in het schone Oude Duinzand.

6. *Wat is de aard, datering en kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten?*

De archeologische resten bestaan uit grondsporen die samenhangen met de bebouwing die in het verleden in het plangebied heeft gestaan. De sporen dateren op basis van het aangetroffen vondstmateriaal uit de periode Late Middeleeuwen t/m Nieuwe tijd C. De kwaliteit van de sporen is matig tot goed. De sporen worden afgedekt door de bouwvoor en een recent puinpakket; mogelijk zijn sommige sporen afgetopt. Verder zijn door de hoge spoordichtheid en het langdurig gebruik van het terrein veel sporen doorgraven. De conservering van het vondstmateriaal is goed. Aangetroffen zijn aardewerk, bouwmetaal, onverbrand bot en glas.

7. *Is er sprake van een behoudenswaardige vindplaats?*

Op basis van de archeologische begeleiding is sprake van een behoudenswaardige vindplaats.

8. *Hoe dient er omgegaan te worden met eventueel aangetroffen archeologische resten?*

Aangezien in het plangebied appartementen met een parkeerkelder worden gerealiseerd, is behoud *in situ* geen optie. Geadviseerd wordt het gehele plangebied, met uitzondering van het reeds afgegraven deel, vlakdekkend op te graven.

Opgraving

9. *Wat is de aard, omvang en datering van de vindplaats?*

Tijdens het onderzoek zijn twee stratigrafisch van elkaar gescheiden vindplaatsen aangetroffen. De eerste vindplaats betreft resten van huizen en erven met bijbehorende sporen en structuren die samenhangen met het dorp Noordwijkerhout. De sporen dateren uit de Late Middeleeuwen - Nieuwe tijd C. De vindplaats loopt naar alle waarschijnlijkheid door buiten het plangebied. Daarnaast zijn op een dieper niveau archeologische resten aangetroffen uit de Vroege en Midden IJzertijd. Het betreft twee niveaus met eergetouwkrassen en daaronder enkele verspreide kuilen. Het betreft vermoedelijk een deel van het akkerareaal van een nabijgelegen nederzetting. Ook deze vindplaats zal zich vermoedelijk tot buiten het plangebied uitstrekken.

10. *Kan er een fasering aangebracht worden in de bebouwingsresten? Zo ja: uit hoeveel (bouw-) fasen bestaat de bebouwing en is er een onderscheid te maken in de functie/het gebruik van verschillende zones binnen het plangebied en eventueel verschillende ruimtes binnen de bebouwing?*

In het plangebied hebben in de prehistorie akkers gelegen. Vanaf de Late Middeleeuwen lijkt het plangebied permanent bewoond te zijn geweest. De prehistorische fase wordt stratigrafisch duidelijk gescheiden van de historische periode. Binnen de historische periode is het lastig een fasering aan te brengen. De sporen uit de Late Middeleeuwen t/m Nieuwe tijd C bevinden zich allemaal op hetzelfde niveau, hetgeen zorgt voor een hoge spoordichtheid en veel sporen die elkaar oversnijden. Daarnaast zijn in veel sporen geen vondsten gedaan, hetgeen een specifieke datering in de weg staat.

De oudste sporen dateren uit de Vroege en Midden IJzertijd. Het betreft geen resten van bebouwing, maar enkele losse (water)kuilen en twee akkerlagen met eergetouwkrassen. Op het eerste vlak dateren de oudste sporen uit de Late Middeleeuwen. Het betreft een aantal waterputten en kuilen waaruit materiaal komt dat in de 12e-15e eeuw dient te worden gedateerd. Van de bijbehorende erven en bebouwing zijn geen duidelijke sporen aangetroffen. Vermoedelijk zijn deze opgeruimd door latere overbouwning of door het ontbreken van vondstmateriaal niet als zodanig herkend. Er zijn twee concentraties sporen aan te wijzen. De eerste in het zuidoosten van het plangebied in de putten 1 en 3 en de tweede concentratie in het noordwesten in put 4. Vermoedelijk heeft op beide locaties een huis of boerderij gestaan. De laatste fase van de bebouwing en gebruik van het plangebied in de 19e en 20e eeuw is op basis van gevonden grondsporen/funderingen en historisch kaartmateriaal/archiefgege-

vens goed te reconstrueren. Aan het begin van de 19e eeuw stonden langs de Dorpsstraat twee huizen met bijbehorend erf en schuur. Aan de Dorpsringweg tegenover de kerk stond het logement 't Rechthuys met ervoor een plein. Achter het Rechthuys lagen een koetshuis en een stal. De overige onbebouwde percelen waren in gebruik als boomgaard. In 1890 werd het meest noordelijke huis langs de Dorpsstraat gesloopt en werd hier een nieuwe (boeren) woning gebouwd. In de eerste kwart van de 20e eeuw werd op het achtererf een bollenschuur gebouwd. Het Rechthuys en bijgebouwen werden in de jaren 50 van de 20e eeuw gesloopt ten behoeve van de bouw van een bank. Voor de uitbreiding van deze bank werd in 1978 ook het huis op Dorpsstraat nummer 5, dat hier vermoedelijk al sinds de 18e eeuw stond, gesloopt. De resterende bebouwing in het plangebied is voorafgaand aan de archeologische opgraving gesloopt.

Hoewel duidelijk is dat het plangebied tussen 1500 en 1700 ook permanent bewoond was, is geen onderscheid te maken in een aantal verschillende fasen of gebouwen. Vermoedelijk is de perceelsverdeling zoals die op de kadastrale minuut staat weergegeven aan het begin van de Nieuwe tijd ontstaan. De funderingen van de huizen langs de Dorpsstraat gingen terug tot het eind van de 17e eeuw. Bovendien liggen ook veel van de oudere waterputten en kuilen buiten de in 1818 bebouwde zones, hetgeen een aanwijzing is voor het feit dat hier al enige tijd bebouwing stond.

11. Is er sprake van ophoging? Zo ja: op welke wijze is opgehoogd?

Er is sprake van een puinlaag direct onder de bouwvoor. De puinlaag is aan de zijde van de kerk het dikst. Vermoedelijk is deze laag ontstaat bij de sloop van het Rechthuys en bijbehorende gebouwen.

12. Zijn er waterputten, beerputten en/of afvalkuilen aanwezig en wat is hun inhoud en structuur?

Tijdens het onderzoek zijn in totaal 19 waterputten aangetroffen. Het betreft zeven grote putten van baksteen, negen kleinere putten met één of twee op elkaar gestapelde houten tonnen erin en drie diepe kuilen die vermoedelijk als waterput/kuil dienst hebben gedaan. De oudste putten dateren uit de IJzertijd. Het betreft een aantal waterkuilen. De jongste putten zijn deels van beton en dateren uit de 20e eeuw. In een aantal gevallen zijn waterputten hergebruikt, waarbij een nieuwe stenen put bijvoorbeeld door een oude houten tonput heen is geplaatst. Bij drie van de (bak)stenen waterputten uit de periode 1500-1850 bevindt zich helemaal onderin een ronde houten ring. Hierop zijn de bakstenen gestapeld of gemetseld. In één geval was een oud wagenwiel hergebruikt. In de andere gevallen was niet geheel duidelijk wat de oorspronkelijke functie van het hout is geweest. De vulling van de waterputten wisselt. De tonputjes zijn vrij schoon opgevuld met zand. De stenen putten zijn vaak dichtgestort met zand vermengd met puin/huisafval. De grondmonsters die ten behoeve van zaden en pollenonderzoek uit de putten zijn genomen, bleken bij analyse van zeer slechte kwaliteit en hebben dus geen aanvullende informatie over de inhoud van de putten opgeleverd.

Tijdens het onderzoek is slechts één beerput aangetroffen. Vermoedelijk dient de put in de 19e eeuw gedateerd te worden. De put was net als een aantal waterputten gefundeerd op een grote houten ring. De ring is hergebruikt, maar wat de oorspronkelijke functie was, is niet duidelijk. De

beerput ligt net naast de panden aan de Dorpsstraat. Vermoedelijk hoorde de put bij het meest zuidelijk gelegen huis (Dorpsstraat nummer 5). Uit de beerput is een grondmonster genomen ten behoeve van macrobotanisch onderzoek. Net als bij de monsters uit de waterputten bleek de conservering van de resten dusdanig slecht dat van verdere analyse is afgezien.

Met name uit een flink aantal kuilen uit de Nieuwe tijd is geïnterpreteerd als afvalkuil. Langs de Dorpsringweg, onder de voormalige Rabobank, is in put 1 een aantal grote ronde afvalkuilen aangetroffen. In deze kuilen is vrijwel uitsluitend vaatwerk uit de Nieuwe tijd A/B aangetroffen. Vermoedelijk betreft het afval van het nabijgelegen Rechthuys. In de noordoostelijke hoek van het plangebied, aan het begin van put 2, bevond zich een cluster van enkele kuilen. De kuilen waren vierkant van vorm en opgevuld met veel glaswerk, metaal en aardewerk. Op basis van de vulling dateren de kuilen uit het eind van 19e eeuw of de eerste helft van de 20e eeuw. Deze kuilen bevinden zich in de tuin van de pastoorswoning of op het achtererf van het Rechthuys. Verder zijn verspreid door het plangebied kuilen gevonden met scherven en botmateriaal. De meeste kuilen liggen op de achtererven van bebouwing zoals die bekend is uit 1818. Het gaat vermoedelijk om huishoudelijk afval dat op de erven werd gedumpt.

13. Wat zijn de aanwijzingen (in eventuele gesloten vondstcomplexen) voor de voedselvoorziening en de materiële cultuur van de bewoners en in hoeverre weerspiegelt zich hierin hun sociaal-economische achtergrond?

De uit verschillende kuilen en waterputten genomen monsters bleken slecht geconserveerd. Hierdoor is geen indruk verkregen van de verbouwde gewassen of de voedselvoorziening in de IJzertijd. Uit het enige geanalyseerde monster, afkomstig uit een beerkelder achter het Rechthuys en te dateren in de Nieuwe tijd B, blijkt dat in ieder geval verschillende soorten fruit werden geconsumeerd: peer, aalbes, vijg, druif, braam, dauwbraam, framboos, bosaardbei en meidoorn. De eerste vier zijn soorten kweekfruit die mogelijk in de boomgaarden rondom het plangebied verbouwd kunnen zijn. De overige komen in het wild voor, wat aangeeft dat deze vermoedelijk in de omgeving werden verzameld. Opvallend is verder de aanwezigheid van grote hoeveelheden zwarte mosterd en wellicht herik. Vermoedelijk gebruikt voor het maken van mosterdsaus, die mogelijk in het Rechthuys bij de maaltijden werd geserveerd. Verder werden veldsla en postelein gegeten. Voor wat betreft de wilde soorten: dit betreft voornamelijk onkruiden die kunnen worden geassocieerd met intensieve tuinbouw. Mogelijk is er een verband met de relatief grootschalige commerciële teelt van groenten en fruit die in deze periode opkwam in Noordwijkerhout.

In de zandige ondergrond is weinig botmateriaal bewaard gebleven. Aangetroffen zijn resten van rund, varken, geit/schaap, kip en opvallend veel konijn. Gezien de snijsporen op het botmateriaal betreft het afval van vleesconsumptie. Achter het Rechthuys heeft mogelijk een kipenhok gestaan. Afgezien hiervan zijn er geen aanwijzingen voor het houden van dieren ten behoeve van de voedselvoorziening.

Het aantreffen van grote hoeveelheden serviesgoed, zowel keramiek als glaswerk, in kuilen rondom het Rechthuys onderstreept het gebruik van dit gebouw als herberg.

In het plangebied zijn verder geen resten aangetroffen die meer informatie geven over de sociaal-economische status van de bewoners.

14. *Zijn er (resten van) menselijke begravingen aanwezig en, zo ja, wat is de begraafwijze en, indien te achterhalen, leeftijd, geslacht en reden van overleden van de begraven individuen?*
Er zijn geen resten van menselijke begravingen aangetroffen.

15. *Hoe kunnen de archeologische resten geplaatst worden in een bredere perspectief van de geschiedenis van Noordwijkerhout?*

De in het plangebied aangetroffen archeologische resten hangen samen met het ontstaan van het dorp Noordwijkerhout rondom het Witte Kerkje. Het blijkt dat dit deel van het dorp in ieder geval vanaf de Late Middeleeuwen tot heden permanent bewoond is geweest. Wel dient opgemerkt te worden dat er zeker tot het midden van de 19e eeuw tussen de percelen met bebouwing percelen met boomgaarden, tuinen en bos aanwezig waren. Dit zal vermoedelijk in het gehele dorp het geval zijn geweest. Het dorp zal hierdoor een veel opener karakter hebben gehad dan tegenwoordig.

Vragen uit aanvullend PvE voor vlak 2 (d.d. 17-07-2009)

16. *Wat is de precieze aard, omvang en datering van de vindplaats?*

De vindplaats bestaat uit twee humeuze bodem niveaus waarin keramiek uit de IJzertijd is aangetroffen. Onder beiden lagen zijn eergetouwkrassen aanwezig. De niveaus worden van elkaar gescheiden door een schone laag stuifzand. Het keramiek uit de bovenste laag (spoor 4174) dateert uit de Midden IJzertijd. Het keramiek uit de onderste laag (spoor 4505) dateert uit de Vroege of Midden IJzertijd. Onder de tweede laag zijn zes kuilen aangetroffen. In de kuilen is keramiek uit de Vroege IJzertijd aangetroffen. Het betreft vermoedelijk het akkerareaal van een nabijgelegen nederzetting. De vindplaats zal zich vermoedelijk buiten het plangebied voortzetten.

17. *Wat is de aard, omvang, datering van de cultuur-/akkerlaag?*

Zie boven (onderzoeksvragen 10 en 13).

18. *Bevinden er zich archeologische resten/sporen in en onder de akkerlaag?*

Onder de akkerlaag zijn enkele kuilen aangetroffen. In de kuilen zijn afgezien van enkele scherven geen vondsten gedaan.

19. *Zijn er onder of in de akkerlaag eergetouwkrassen zichtbaar?*

Onder de akkerlagen zijn op twee niveaus eergetouwkrassen zichtbaar: onder de sporen 4174 en 4505.

20. *Welke voedselgewassen zijn ter plaatse verbouwd/gebruikt (import/productie graan)?*

Er is niets te zeggen over de voedselgewassen die ter plaatse zijn verbouwd. De genomen macro- en pollenmonsters zijn gewaardeerd, maar bleken van zeer slechte kwaliteit.

21. *Ten behoeve van het opstellen van een lokale chronostratigrafie: wat is de lokale geogenese (natuurlijke- en antropogene processen) van het onderzoeksgebied?*

Het plangebied ligt op de flank van een duin in een zeer dynamisch landschap. Het hoogste

deel van het duin lijkt in het noordoosten van het plangebied te liggen. In het westen is sprake van een depressie of strandvlakte waar veengroei plaats kon vinden. Door menselijke activiteit op of rondom het duin is verstuiving opgetreden waardoor op de flanken van het duin en in de laagte door de eeuwen heen lagen verstoven duinzand werden afgezet. Op de flank van het duin werden in de late Prehistorie akkers aangelegd. Waarbij, gezien de zandlaagjes in het akkerpakket, de boeren al tijdens gebruik veel last van stuifzand zullen hebben gehad. Na het in onbruik raken van een akker overstoof deze geheel met duinzand. Als op dezelfde plek na enige tijd weer akkers werden aangelegd, ontstond in het nieuw afgezette duinzand weer een cultuurlaag. Aan dit proces kwam in de Late Middeleeuwen een eind toen het plangebied permanent bewoont raakte.

22. Wat is de aard van het gebruik van het landschap in het IJzertijd-Romeinse tijd?

Het plangebied maakte deel uit van het akkerareaal van een nabijgelegen nederzetting.

23. Zijn er nederzettingssporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied?

Er zijn in het plangebied geen nederzettingssporen aanwezig.

24. Zijn er waterputten, kuilen en/of afvalkuilen aanwezig en wat is hun inhoud en structuur?

Er zijn enkele kuilen aangetroffen. Het betreft vermoedelijk waterkuilen en afvalkuilen. In de sporen is afgezien van enkele scherven geen materiaal aangetroffen. De waardering van uit de sporen genomen monsters heeft geen aanvullende informatie opgeleverd.

25. Zijn er (resten van) menselijke begravingen aanwezig en, zo ja, wat is de begraafwijze en, indien te achterhalen, leeftijd, geslacht en reden van overlijden van de begraven individuen?

Er zijn geen menselijke begravingen aangetroffen.

26. Hoe kunnen de archeologische resten geplaatst worden in een wijder perspectief van de geschiedenis van Noordwijkerhout?

De archeologische resten passen in het beeld dat de strandwal waarop Noordwijkerhout ligt al in de Prehistorie bewoond werd. Ook is dit een aanwijzing dat het dorp Noordwijkerhout mogelijk al in de Late Prehistorie ontstaan is en vanaf die tijd vrijwel permanent bewoond is gebleven.

28. Wat zijn de technologische en typologische karakteristieken van het aardewerk uit de IJzertijd/Romeinse tijd (rolpobouw, magering, bakwijze, vormenrepertoire) en op welke wijze is dit gelijk of anders dan vergelijkbare aardewerkcomplexen uit de regio/land?

Het aangetroffen materiaal lijkt afkomstig van twee bewoningsperioden te dateren in de Vroege IJzertijd en in de late fase van de Midden IJzertijd. Het aardewerk past binnen de typologie van de Assendelft en in de Santpoort I aardewerkstijlgroep van Van Heeringen. De gebruikte verschraling is vrij uniform: 82% van de fragmenten is met potgruis of met een combinatie van potgruis en een minerale component verschaald. Versiering is niet aangetroffen. Het aardewerk is reducerend gebakken. Door de fragmentatie en het beperkte aantal scherven kan niets worden gezegd over het vormenrepertoire.

9.3 Aanbevelingen

Aangezien het een opgraving betreft, is het archeologisch onderzoek hiermee afgerond. Het plangebied wordt vrijgegeven er zijn geen verdere aanbevelingen.

Er dient te worden opgemerkt dat in aangrenzende gebieden rekening moet worden gehouden met nederzettingssporen uit de Late Prehistorie. Ook zullen hier, net als in onderhavig plangebied, zeer waarschijnlijk bewoningssporen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd aanwezig zijn met een zeer hoge spoor- en vondstdichtheid.

Literatuur

- Berendsen, H.J.A.**, 2004. *De vorming van het land: inleiding in de geologie en de geomorfologie*. Van Gorcum, Assen.
- Bink, M.**, 2006. Warmond. Park Klinkenberg, archeologisch onderzoek. *BAACproject* 05.004. BAAC bv, DenBosch/Deventer.
- Dam, P.J.E.M. van**, 2002. *Het Hollandse duinkonijn in kaart*. Utrecht.
- Ginkel, E. van & W.J. Hogestijn**, 1997. *Bekermensen aan zee: vissers en boeren in Noord-Holland, 4500 jaar geleden*. Uniepers/ROB, Abcoude/Amersfoort.
- Hagers J.K.A. e.a.**, 1992. Nederzettingssporen uit de midden-bronstijd in Park Leeuwensteijn - Voorburg (Z.H.). *Westerheem* 1992: 69-82.
- Heeringen, R.M. van, H.M. van der Velde & I. van Amen**, 1998. Een tweeschepige huisplattegrond en akkerland uit de Vroege Bronstijd te Noordwijk, prov. Zuid-Holland. *Rapportage Archeologische Monumentenzorg* 55. ROB, Amersfoort.
- Heeringen, R.M. van**, 1992: *The Iron Age in the Western Netherlands*. Dissertatie ROB/Vrije Universiteit, Amsterdam/Amersfoort.
- Historische kring**, 1974. *Noortich in den Houthe*. Noordwijkerhout
- Kempen, P.A.M.M. van & M.S. Jordanov**, 2007. Programma van Eisen: Archeologische begeleiding en archeologische opgraving plangebied Dorpsstraat te Noordwijkerhout, gemeente Noordwijkerhout. *RAAP-PvE* 367. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- Kloos, J.**, 1928. *Noordwijk in de loop der Eeuwen*. Reprint: Noordwijk, Buijze Boek, 1986.
- Kruidhof, C.N. & J.H.M. van Eijk**, 2004. Plangebied Mariëngaerde, gemeente Warmond: een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-notitie* 538. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Kruidhof, C.N.**, 2004. Plangebied Mariëngaerde, gemeente Warmond: een inventariserend archeologisch onderzoek: proefsleuven. *RAAP-rapport* 1073. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Kruidhof, C.N.**, 2006. *Programma van Eisen: Inventariserend veldonderzoek Proefsleuven Dorpsstraat 3, gemeente Noordwijkerhout*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Meer, E. van der**, 2011. Inhoud van een mogelijk beerkeldertje aan de Dorpsstraat te Noordwijkerhout (NT). *BIAXiaal* 504. BIAX consult, Zaandam.
- Meer, K. van der**, 1952. De Bloembollenstreek: resultaten van een veldbodemkundig onderzoek in het bloembollengebied tussen Leiden en het Noordzeekanaal. *De bodemkartering van Nederland XI / Verslagen Landbouwkundige Onderzoekingen* 58.2. Stiboka/Ministerie van Landbouw Visserij en Voedselvoorziening, Wageningen/'s-Gravenhage.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Pronk, E.C.**, 2003. Plangebied Klein Leeuwenhorst, gemeente Noordwijkerhout: een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-notitie* 474. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

- Pronk, E.C.**, 2007. Plangebied Dorpsstraat, gemeente Noordwijkerhout: archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven). *RAAP-rapport* 1442. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Rentenaar, R.**, 1978. De vroegste geschiedenis van het konijn in Holland. *Holland* 10. Dordrecht.
- Stevens, F.**, 2006. Plangebied Dorpsstraat 3, gemeente Noordwijkerhout: archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek. *RAAP-notitie* 1522. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Vilsteren, V.T. van**, 1987. *Het Benen Tijdperk*. Drents Museum, Assen.
- Vos, G.A.**, 1992. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 24-25 West Zandvoort - Amsterdam*. DLO-Staring Centrum, Wageningen.

Gebruikte afkortingen

ABR	Archeologisch Basis Register
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
OAT	Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel
PvE	Programma van Eisen
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Verklarende woordenlijst

antropogeen

Ten gevolge van menselijk handelen (door mensen gemaakt/veroorzaakt).

artefact

Alle door de mens gemaakte of gebruikte voorwerpen.

Atlanticum

Onderafdeling van het Holoceen. Het Atlanticum (7300-3700 voor Chr.) was warmer en vochtiger dan ons huidige klimaat.

basisveen

Veen gelegen onder de afzettingen van Calais (zie *Calais-afzettingen*).

dekzand

Fijnzandige afzettingen die onder periglaciale omstandigheden voornamelijk door windwerking ontstaan zijn; de dekzanden van het Weichselien vormen in grote delen van Nederland een 'dek' (Saalien: Formatie van Eindhoven; Weichselien: Formatie van Twente).

eergetouw

Oudste getrokken werktuig voor bewerking van de grond.

ex situ

Niet in of op zijn/haar oorspronkelijke positie.

Hollandveen

In het Subboreaal gevormd veen in laag-Nederland (ca. 5000-3000 jaar voor Chr.).

Holoceen

Jongste geologisch tijdvak (vanaf de laatste IJstijd: ca. 9700 jaar voor Chr. tot heden).

in situ

Achtergebleven op exact de plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponeerd, weggegooid of verloren.

kwelder

Begroeid en slechts bij zeer hoge vloed overstroomd buitendijks gebied (vergelijk 'schor', 'gors' en 'griend').

marien

Op de zee betrekking hebbend, bij of in zee voorkomend, door of in zee gevormd.

motte

Type laat-middeleeuws kasteel (vaak een ronde burcht met toren) waarvoor het kenmerkend is dat het is geplaatst op een meestal kleine, kunstmatige verhoging.

Pleistoceen

Geologisch tijdperk dat ca. 2,3 miljoen jaar geleden begon. Gedurende deze periode waren er sterke klimaatswisselingen van gematigd warm tot zeer koud (de vier bekende IJstijden). Na de laatste IJstijd begint het Holoceen (ca. 9700 voor Chr.).

Prehistorie

Dat deel van de geschiedenis waarvan geen geschreven bronnen bewaard zijn gebleven.

sedentarisatie

Het zich op een vaste plaats vestigen.

silt

Gronddeeltjes ter grootte van 2 tot 50 µm.

strandvlakte

Oorspronkelijk zeestrand dat genetisch samenhangt met de erachter liggende strandwal. Door kustuitbouw ontstaat een strandvlakte die is ingeklemd tussen twee strandwallen. Strandvlakten zijn meestal afgedekt met veen. Zie *strandwal*.

strandwal

Door branding en zeestromingen ontstane zandrug parallel aan de kustlijn welke uiteindelijk boven gemiddeld hoogwater uitkomt.

wad

Onbegroeid, bij vloed overstroomd en bij eb droogvallend gebied achter een niet geheel gesloten kust.

Overzicht van figuren, tabellen en (losse kaart-)bijlagen

- Figuur 1.** De ligging van het plangebied (blauw omlijnd); inzet: ligging in Nederland (ster).
- Figuur 2.** De ligging van de proefsleuven en boringen, het te begeleiden/op te graven gebied en het afgegraven perceel.
- Figuur 3.** Kadastrale minuut uit 1811-1832.
- Figuur 4.** Het kolfspel.
- Figuur 5.** Eigendomsverdeling en grondgebruik op basis van de Kadastrale minuut uit 1818.
- Figuur 6.** Afbeelding van het *Rechthuys* rond 1925.
- Figuur 7.** Het begin van de Dorpsstraat rond 1900. Aan de linkerzijde de hooiberg, de schuur, de gevel van Dorpsstraat 3 en in de verte het uithangbord van het Rechthuys.
- Figuur 8.** Dorpsstraat 5 in 1979 net voor de sloop ten behoeve van de Rabobank.
- Figuur 9.** Overzicht van de aangelegde opgravings-sleuven.
- Figuur 10.** Verband tussen de zeespiegelstijging en de vorming en ligging van strandwallen en duinen voor de Hollandse kust (bron: Berendsen, 2004).
- Figuur 11.** Zuidprofiel put 1.
- Figuur 12.** Westprofiel put 4 ter hoogte van 3 m op het lint.
- Figuur 13.** Eergetouwkassen op vlak 2 in put 4.
- Figuur 14.** Reconstructie van een met eergetrouw ploegende boer uit de Bronstijd (uit: Van Ginkel & Hogestijn 1997).
- Figuur 15.** Een waterkuil uit de vroege of midden IJzertijd (S4497).
- Figuur 16.** Een waterput met op de bodem een houten ton uit de Late Middeleeuwen (S4528).
- Figuur 17.** Een waterput met een grape van roodbakend aardewerk (S3506).
- Figuur 18.** Een houten wagenwiel gebruikt als fundering van een stenen waterput (S1064).
- Figuur 19.** De ronde houten constructie zoals aangetroffen onder spoor S3081.
- Figuur 20.** De stenen waterput (S3081) doorsnijdt een oudere tonput (S3217).
- Figuur 21.** Een waterput van twee op elkaar gestapelde houten tonnen (S3213).
- Figuur 22.** De houten ring die onderin spoor 4187 is aangetroffen.
- Figuur 23.** De sporen 4411 en 4357.
- Figuur 24.** Concentratie funderingen langs de Dorpsstraat.
- Figuur 25.** De kadastrale minuut uit 1811-1832 met de aangetroffen muren en funderingen.
- Figuur 26.** Een aangetroffen keldervloer met twee traptreden (S4104/S4113).
- Figuur 27.** Een rechthoekige structuur van houten plankjes (S3082).
- Figuur 28.** Verhouding magering van het aardewerk uit de IJzertijd.
- Figuur 29.** Randfragment uit de Late IJzertijd.
- Figuur 30.** De laat-middeleeuwse grape uit spoor S3506.
- Figuur 31.** Een vrijwel complete Siegburg kruik uit de Late Middeleeuwen (S4528).
- Figuur 32.** Een benen botermes uit de 17e eeuw.

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk

Een archeologische begeleiding en opgraving

Tabel 1. Archeologische en geologische tijdsschaal.

Tabel 2. Overzicht aangelegde putten en omvang.

Bijlage 1. Sporenlijst.

Bijlage 2. Vondstenlijst keramiek.

Bijlage 3. Vondstenlijst overig.

Bijlage 4. Onderzoeksmethode prehistorisch aardewerk.

Kaartbijlage 1. Alle sporenkaart: Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Kaartbijlage 2. Alle sporenkaart: IJzertijd.

Kaartbijlage 3. Profielen.

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk

Een archeologische begeleiding en opgraving

Bijlage 1: Sporenlijst

Zie CD-rom achter in dit rapport.

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk

Een archeologische begeleiding en opgraving

Bijlage 2: Vondstenlijst Keramiek

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
1	1002	2	ROOD_ker	64	1548	LME	NTC	-
1	1002	6	WIT_ker	6	70	LMEB	NTC	-
1	1002	8	WIT_ker	2	12	lmeb	ntc	-
1	1002	9	WIT_ker	3	11	lmeb	ntc	-
1	1002	4	BAKSTEEN_ker	1	20	NT	NT	-
1	1002	5	TEGEL_ker	1	1046	NT	NT	-
1	1002	7	TEGEL_ker	1	38	NT	NT	-
1	1002	13	MAJOLICA_ker	3	48	NTA	NTA	bloemen, cirkels in blauw
1	1002	18	TEGEL_ker	3	128	NTA	NTA	-
1	1002	14	FAYENCE_ker	3	34	NTA	NTB	bloemen, cirkels in blauw
1	1002	16	STG_ker	1	20	nta	ntb	-
1	1002	20	PIJP_ker	1	1	NTA	NTC	-
1	1002	15	PORSELEI_ker	1	4	NTB	NTC	-
1	1002	3	STGLFLS_ker	2	54	NTB	NTC	-
1	1002	10	WIT_ker	2	60	NTB	NTC	-
1	1002	17	DAKPAN_ker	5	268	NTC	NTC	-
1	1002	12	INDUSWIT_ker	6	72	ntc	ntc	creme tot wit
2	1003	24	STG_ker	1	22	LME	NTB	-
4	1034	34	ROOD_ker	1	4	LME	NTC	-
4	1034	28	ROOD_ker	1	240	lmea	ntc	-
4	1034	32	ROOD_ker	1	32	lmea	ntc	-
4	1034	33	ROOD_ker	1	8	lmea	ntc	-
4	1034	27	ROODPAN_ker	1	322	lmea	ntc	-
4	1034	30	WITBEKER_ker	1	10	NTA	NTB	-
4	1034	29	WITKOM_ker	1	104	NTA	NTB	-
4	1034	31	STGLFLS_ker	1	78	ntb	ntc	-
5	1002	41	ROOD_ker	1	10	lmea	ntc	-
5	1002	42	ROOD_ker	1	44	lmea	ntc	-
5	1002	43	ROOD_ker	1	10	lmea	ntc	-
5	1002	40	WIT_ker	1	1	lmea	ntc	-
5	1002	36	BAKSTEEN_ker	1	56	NT	NT	-
5	1002	37	TEGEL_ker	1	10	NTA	NTA	telgel of bord
5	1002	38	PIJP_ker	2	12	NTA	NTC	-
5	1002	44	ROOD_ker	1	14	NTA	NTC	-
5	1002	39	TEGEL_ker	1	18	NTB	NTC	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk

Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
6	1055	48	DAKPAN_ker	1	10	nt	nt	dakpan of plavuis
6	1055	47	STG_ker	1	8	nta	nta	-
7	1056	49	MAJBORD_ker	1	10	lmeb	NTA	-
8	1057	52	PIJP_ker	1	1	nta	ntc	-
9	1002	559	STG_ker	1	10	lmeb	nta	-
9	1002	561	MAJBORD_ker	1	8	lmeb	NTA	-
9	1002	567	RING_ker	1	20	lmeb	ntc	-
9	1002	563	ROOD_ker	1	18	lmeb	ntc	-
9	1002	564	ROOD_ker	3	28	lmeb	ntc	-
9	1002	565	ROOD_ker	5	26	lmeb	ntc	-
9	1002	568	ROOD_ker	1	24	lmeb	ntc	-
9	1002	562	ROODBORD_ker	1	128	nta	nta	-
9	1002	566	ROODBORD_ker	1	6	nta	ntb	-
9	1002	560	PIJP_ker	2	6	NTA	NTC	-
9	1002	569	XXX_ker	1	14	nta	ntc	-
9	1002	558	STGLFLS_ker	2	102	ntb	ntc	-
9	1002	570	DAKPAN_ker	1	36	nta	ntc	-
11	1011	605	ROODGRAP_ker	9	316	lmeb	lmeb	-
11	1011	614	WIT_ker	1	66	lmeb	ntb	-
11	1011	608	ROOD_ker	2	24	lmeb	ntc	-
11	1011	609	ROOD_ker	1	32	lmeb	ntc	-
11	1011	610	ROOD_ker	1	34	lmeb	ntc	-
11	1011	611	ROOD_ker	1	34	lmeb	ntc	-
11	1011	612	ROOD_ker	1	36	lmeb	ntc	-
11	1011	613	ROOD_ker	1	10	lmeb	ntc	-
11	1011	607	STG_ker	1	1	lmeb	ntc	-
11	1011	606	BAKSTEEN_ker	2	518	nt	nt	-
11	1011	617	TEGEL_ker	1	12	nt	nt	-
11	1011	618	INDUSWIT_ker	1	6	ntb	ntc	industrieel rood
14	1026	582	ROOD_ker	1	12	lmeb	ntc	-
16	1032	601	XXX_ker	1	12	lme	ntc	-
16	1032	593	WIT_ker	1	6	lmeb	ntb	-
16	1032	596	ROOD_ker	2	10	lmeb	ntc	-
16	1032	588	ROOD_ker	5	46	lmeb	ntc	-
16	1032	589	ROOD_ker	2	20	lmeb	ntc	-
16	1032	590	ROOD_ker	1	22	lmeb	ntc	-
16	1032	591	ROOD_ker	1	12	lmeb	ntc	-
16	1032	597	ROOD_ker	1	26	lmeb	ntc	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
16	1032	587	STGL_ker	1	4	lmeb	ntc	-
16	1032	600	ROODPOT_ker	1	206	nta	nta	pispot
16	1032	592	WIT_ker	1	1	nta	nta	-
16	1032	599	ROODBORD_ker	2	1	ntb	ntb	-
16	1032	598	ROODPLAT_ker	1	312	ntb	ntb	-
16	1032	594	FAYBORD_ker	2	12	ntb	ntc	-
16	1032	584	FAYENCE_ker	1	1	ntb	ntc	-
16	1032	595	INDUSWIT_ker	2	12	ntb	ntc	-
16	1032	585	DAKPAN_ker	1	16	nta	ntc	-
18	1019	579	ROOD_ker	1	2	lmeb	ntc	-
21	1060	508	ROODBKR_ker	1	15	ntb	ntb	-
22	1034	554	ROOD_ker	1	10	nta	ntc	-
22	1034	556	WIT_ker	1	2	ntb	ntb	-
22	1034	555	FAYENCE_ker	1	2	ntb	ntc	-
23	1030	552	STG_ker	1	4	lmeb	lmeb	bijna-steengoed
24	1029	511	ROOD_ker	1	1	lmeb	ntc	-
26	1002	539	STG_ker	1	7	lmeb	nta	-
26	1002	540	STGL_ker	1	4	lmeb	ntb	raeren of keulen
26	1002	543	ROOD_ker	1	24	lmeb	ntc	-
26	1002	542	ROOD_ker	5	90	nta	ntb	-
26	1002	545	ROOD_ker	1	7	nta	ntb	-
26	1002	538	TEGEL_ker	1	44	nta	ntc	-
26	1002	544	ROOD_ker	1	12	ntb	ntb	-
26	1002	541	WITBORD_ker	1	19	ntb	ntb	-
30	1034	383	ROODDOOF_ker	1	602	lme	nta	vondstnr 30 en 69
30	1034	299	ROODPOT_ker	1	72	lme	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	386	ROOD_ker	8	450	lme	ntc	vondstnr 30 en 69
30	1034	495	BAKSTEEN_ker	8	272	nt	nt	-
30	1034	377	BAKSTEEN_ker	6	3426	nt	nt	vondstnr 30 en 69
30	1034	494	DAKPAN_ker	11	1989	nt	nt	-
30	1034	389	ROOD_ker	17	469	nt	nt	-
30	1034	396	ROOD_ker	2	140	nt	nt	-
30	1034	398	ROOD_ker	5	435	nt	nt	-
30	1034	399	ROOD_ker	6	345	nt	nt	-
30	1034	388	ROOD_ker	7	335	nt	nt	vondstnr 30 en 69
30	1034	391	STG_ker	1	93	nt	nt	-
30	1034	363	STG_ker	1	22	nt	nt	vondstnr 30 en 69
30	1034	496	TEGEL_ker	1	122	nt	nt	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
30	1034	378	TEGEL_ker	5	3598	nt	nt	vondstnr 30 en 69
30	1034	379	TEGEL_ker	1	336	nt	nt	vondstnr 30 en 69
30	1034	373	MAJBORD_ker	1	32	NTA	NTA	vondstnr 30 en 69
30	1034	382	ROOD_ker	1	106	nta	nta	vondstnr 30 en 69
30	1034	365	ROODBORD_ker	8	180	nta	nta	vondstnr 30 en 69
30	1034	395	ROOD_ker	2	481	nta	ntb	-
30	1034	380	ROOD_ker	4	768	nta	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	387	ROOD_ker	4	207	nta	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	447	ROODBORD_ker	7	94	nta	ntb	-
30	1034	384	ROODBORD_ker	5	183	nta	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	390	ROODBORD_ker	1	32	nta	ntb	weser aw
30	1034	479	ROODGIET_ker	1	36	nta	ntb	-
30	1034	370	ROODGIET_ker	1	1	NTA	NTB	vondstnr 30 en 69
30	1034	381	ROODGIET_ker	1	86	nta	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	394	ROODGRAP_ker	1	104	nta	ntb	-
30	1034	302	STG_ker	1	16	nta	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	361	STG_ker	1	12	nta	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	362	STG_ker	1	12	nta	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	430	STG_ker	1	40	nta	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	505	TEGEL_ker	2	14	nta	ntb	-
30	1034	393	WIT_ker	1	75	nta	ntb	-
30	1034	366	WIT_ker	3	40	nta	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	392	WITBORD_ker	2	28	nta	ntb	-
30	1034	303	WITBORD_ker	1	12	nta	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	468	PIJP_ker	33	159	nta	ntc	-
30	1034	375	ROOD_ker	3	260	NTA	NTC	mogelijk vuurtesten
30	1034	306	TEGEL_ker	1	678	nta	ntc	vondstnr 30 en 69
30	1034	369	AWG_ker	8	1148	NTB	NTB	vondstnr 30 en 69
30	1034	460	MAJBORD_ker	10	155	ntb	ntb	-
30	1034	473	ROOD_ker	2	126	ntb	ntb	-
30	1034	499	ROOD_ker	16	564	ntb	ntb	pispot, 1720-1790
30	1034	301	ROOD_ker	1	20	ntb	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	371	ROOD_ker	9	290	NTB	NTB	vondstnr 30 en 69
30	1034	432	ROOD_ker	1	59	ntb	ntb	zwartgoed
30	1034	433	ROOD_ker	2	10	ntb	ntb	zwartgoed
30	1034	434	ROOD_ker	1	37	ntb	ntb	zwartgoed
30	1034	435	ROOD_ker	1	19	ntb	ntb	zwartgoed
30	1034	436	ROOD_ker	9	57	ntb	ntb	zwartgoed

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk

Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
30	1034	472	ROODBORD_ker	1	25	ntb	ntb	-
30	1034	297	ROODBORD_ker	10	543	ntb	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	300	ROODBORD_ker	2	16	ntb	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	307	ROODBORD_ker	1	62	ntb	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	448	ROODBORD_ker	1	70	ntb	ntb	weser
30	1034	474	ROODKOM_ker	1	278	ntb	ntb	-
30	1034	475	ROODKOM_ker	1	133	ntb	ntb	-
30	1034	476	ROODKOM_ker	2	85	ntb	ntb	-
30	1034	477	ROODKOM_ker	1	34	ntb	ntb	-
30	1034	482	ROODKOM_ker	5	374	ntb	ntb	-
30	1034	485	ROODKOM_ker	1	59	ntb	ntb	-
30	1034	498	ROODPLAT_ker	3	722	ntb	ntb	bakpan
30	1034	298	ROODPOT_ker	3	86	ntb	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	478	ROODTEST_ker	1	30	ntb	ntb	-
30	1034	367	ROODTEST_ker	2	62	ntb	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	385	ROODTEST_ker	2	208	ntb	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	443	STG_ker	1	220	ntb	ntb	-
30	1034	444	STG_ker	1	60	ntb	ntb	-
30	1034	442	STG_ker	2	266	ntb	ntb	frechen?
30	1034	360	STGLFLS_ker	3	150	ntb	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	305	TEGEL_ker	1	28	ntb	ntb	vondstnr 30 en 69
30	1034	437	WIT_ker	4	132	ntb	ntb	-
30	1034	438	WIT_ker	1	58	ntb	ntb	-
30	1034	439	WIT_ker	2	136	ntb	ntb	-
30	1034	440	WIT_ker	5	85	ntb	ntb	-
30	1034	470	WIT_ker	1	7	ntb	ntb	-
30	1034	471	WIT_ker	2	18	ntb	ntb	-
30	1034	457	FAYBEKER_ker	1	222	ntb	ntc	-
30	1034	465	FAYBEKER_ker	1	1	ntb	ntc	-
30	1034	463	FAYBORD_ker	8	87	ntb	ntc	-
30	1034	461	FAYKOM_ker	3	44	ntb	ntc	-
30	1034	462	FAYKOM_ker	1	63	ntb	ntc	-
30	1034	456	INDUSWIT_ker	1	6	ntb	ntc	-
30	1034	464	INDUSWIT_ker	1	4	ntb	ntc	-
30	1034	458	INDUSWIT_ker	3	37	ntb	ntc	boerenbont?
30	1034	459	INDUSWIT_ker	2	57	ntb	ntc	boerenbont?
30	1034	451	INDUSWIT_ker	21	194	ntb	ntc	bordjes
30	1034	450	INDUSWIT_ker	3	64	ntb	ntc	kommetje(s)

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
30	1034	449	INDUSWIT_ker	10	56	ntb	ntc	kopjes
30	1034	453	PORBORD_ker	2	8	ntb	ntc	-
30	1034	452	PORKOM_ker	2	6	ntb	ntc	-
30	1034	454	PORKOP_ker	1	5	ntb	ntc	-
30	1034	397	ROOD_ker	4	396	ntb	ntc	-
30	1034	487	ROOD_ker	26	608	ntb	ntc	-
30	1034	488	ROOD_ker	4	130	ntb	ntc	-
30	1034	489	ROOD_ker	81	1550	ntb	ntc	-
30	1034	490	ROOD_ker	15	1508	ntb	ntc	-
30	1034	491	ROOD_ker	7	302	ntb	ntc	-
30	1034	492	ROOD_ker	2	16	ntb	ntc	-
30	1034	493	ROOD_ker	32	3157	ntb	ntc	-
30	1034	503	ROOD_ker	1	260	ntb	ntc	-
30	1034	368	ROOD_ker	69	3377	NTB	NTC	vondstnr 30 en 69
30	1034	400	ROODBORD_ker	1	21	ntb	ntc	-
30	1034	469	ROODBORD_ker	1	37	ntb	ntc	werra?
30	1034	480	ROODGIET_ker	1	220	ntb	ntc	bakpan hergebruikt als lekbord: later geboord gat in bodem
30	1034	374	ROODGRAP_ker	73	5406	NTB	NTC	-
30	1034	501	ROODGRAP_ker	22	2434	ntb	ntc	bakpannen/wijde grapes/sluitpannen
30	1034	500	ROODGRAP_ker	1	436	ntb	ntc	wijde grape of sluitpan
30	1034	486	ROODKOM_ker	9	852	ntb	ntc	-
30	1034	502	ROODKOM_ker	1	254	ntb	ntc	-
30	1034	481	ROODPLAT_ker	4	431	ntb	ntc	-
30	1034	483	ROODPLAT_ker	3	498	ntb	ntc	-
30	1034	484	ROODPLAT_ker	1	181	ntb	ntc	-
30	1034	376	ROODPLAT_ker	1	44	NTB	NTC	vondstnr 30 en 69
30	1034	431	STG_ker	4	397	ntb	ntc	-
30	1034	445	STG_ker	6	99	ntb	ntc	-
30	1034	364	STGLFLS_ker	2	168	ntb	ntc	-
30	1034	441	STGLFLS_ker	3	316	ntb	ntc	-
30	1034	446	TEGEL_ker	4	162	ntb	ntc	-
30	1034	466	TEGEL_ker	1	22	ntb	ntc	-
30	1034	467	TEGEL_ker	2	38	ntb	ntc	-
30	1034	304	WITBORD_ker	1	40	ntb	ntc	vondstnr 30 en 69
30	1034	372	WITKOM_ker	3	64	NTB	NTC	vondstnr 30 en 69
30	1034	455	INDUSWIT_ker	1	3	ntc	ntc	-
32	1040	694	TEGEL_ker	1	506	nt	nt	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
32	1040	695	PIJP_ker	3	3	nta	ntc	-
32	1040	698	ROOD_ker	1	40	nta	ntc	-
32	1040	699	ROODBORD_ker	1	9	ntb	ntc	-
33	1033	693	ROOD_ker	1	2	lmeb	nta	-
33	1033	692	STG_ker	1	3	lmeb	nta	-
34	1053	504	ROODPAN_ker	1	34	lmeb	lmeb	-
35	1056	702	ROODBORD_ker	1	14	nta	nta	-
35	1056	703	ROOD_ker	1	5	nta	ntb	-
35	1056	700	ROOD_ker	3	37	ntb	ntc	-
35	1056	701	ROOD_ker	1	3	ntb	ntc	-
37	1057	691	INDUSWIT_ker	1	1	ntc	ntc	-
38	1045	696	ROOD_ker	1	8	ntb	ntc	-
39	1051	688	PIJP_ker	1	10	ntb	ntb	-
39	1051	689	ROOD_ker	1	9	ntb	ntc	-
40	1038	515	BAKSTEEN_ker	1	2629	lme	lme	-
40	1038	516	ROODKOM_ker	2	48	lmeb	lmeb	-
40	1038	517	ROOD_ker	1	73	lmeb	ntb	grote voorraadpot?
42	1047	403	ROOD_ker	2	57	nt	nt	-
42	1047	407	ROOD_ker	2	32	nt	nt	-
42	1047	408	ROOD_ker	1	12	nt	nt	-
42	1047	409	ROOD_ker	1	46	nt	nt	-
42	1047	426	ROODKOM_ker	2	74	nta	nta	weser
42	1047	420	FAYENCE_ker	1	13	nta	ntb	bord of tegel
42	1047	410	ROOD_ker	9	104	nta	ntb	-
42	1047	401	ROODBORD_ker	5	156	nta	ntb	-
42	1047	402	WIT_ker	6	221	nta	ntb	kookpotten
42	1047	411	PIJP_ker	9	34	nta	ntc	-
42	1047	424	STG_ker	1	9	nta	ntc	-
42	1047	423	WESER_ker	10	156	ntb	ntb	-
42	1047	429	BAKSTEEN_ker	2	1167	ntb	ntb	-
42	1047	413	ROODKAN_ker	1	73	ntb	ntb	zwartgoed
42	1047	417	STG_ker	2	186	ntb	ntb	-
42	1047	418	FAYBEKER_ker	1	2	ntb	ntc	-
42	1047	421	FAYENCE_ker	3	23	ntb	ntc	-
42	1047	419	INDUSWIT_ker	3	32	ntb	ntc	kopjes
42	1047	406	ROOD_ker	7	130	ntb	ntc	-
42	1047	404	ROODPAN_ker	10	617	ntb	ntc	-
42	1047	405	ROODPOT_ker	1	442	ntb	ntc	wijde opening, pispot

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
42	1047	412	STGLFLS_ker	2	55	ntb	ntc	-
42	1047	425	WIT_ker	1	3	ntb	ntc	-
42	1047	422	INDUSWIT_ker	1	2	ntc	ntc	-
43	1079	533	KGP_ker	1	17	vmec	lmeb	-
45	1048	523	FAYENCE_ker	3	3	nt	nt	-
45	1048	522	ROOD_ker	1	5	nta	ntb	-
45	1048	526	ROOD_ker	2	18	ntb	ntb	-
45	1048	527	FAYENCE_ker	5	21	ntb	ntc	-
46	1067	534	ROOD_ker	1	6	ntb	ntb	zwartgoed
49	1040	525	ROOD_ker	3	11	nta	nta	-
49	1040	535	PIJP_ker	23	28	nta	ntc	-
49	1040	524	STGL_ker	1	6	nta	ntc	frechen?
52	1029	622	ROOD_ker	1	4	lmeb	ntc	-
52	1029	621	STGL_ker	1	2	ntb	ntc	westerwald
54	1018	1216	BAKSTEEN_ker	1	22	nt	nt	-
54	1018	1217	DAKPAN_ker	2	20	nt	nt	-
55	1035	946	ROODKOM_ker	1	40	LMEB	NTC	-
55	1035	945	BAKSTEEN_ker	2	1162	nta	ntc	-
56	1045	947	ROOD_ker	4	47	LMEB	NTC	-
56	1045	948	WIT_ker	2	6	LMEB	NTC	-
57	1030	644	ROOD_ker	1	14	nta	ntc	-
58	1013	309	ROOD_ker	1	2	ntb	ntb	-
66	1062	310	ROOD_ker	1	4	lme	ntb	-
68	1039	355	ROOD_ker	1	200	lme	nta	kookpot
68	1039	354	ROOD_ker	16	168	nt	nt	rest roodbakkend aardewerk
68	1039	350	ROODBORD_ker	8	676	nta	nta	-
68	1039	357	FAYENCE_ker	3	6	nta	ntb	-
68	1039	353	ROODKAN_ker	2	116	nta	ntb	-
68	1039	352	WITPOT_ker	6	114	nta	ntb	kookkan
68	1039	356	ROOD_ker	1	44	ntb	ntb	-
68	1039	351	WITPOT_ker	5	129	ntb	ntb	-
68	1039	349	STGLFLS_ker	2	160	ntb	ntc	-
68	1039	348	TEGEL_ker	2	168	ntb	ntc	-
69	1034	337	ROODGIET_ker	1	36	lmeb	ntb	-
69	1034	340	ROODPLAT_ker	1	80	nt	nt	-
69	1034	339	WIT_ker	1	26	nt	nt	-
69	1034	335	ROODBORD_ker	1	20	nta	nta	-
69	1034	338	WITKOM_ker	1	20	nta	nta	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
69	1034	328	MAJBORD_ker	3	68	nta	ntb	-
69	1034	334	ROODBORD_ker	8	376	nta	ntb	-
69	1034	336	ROODBORD_ker	7	266	nta	ntb	-
69	1034	341	ROODKAN_ker	4	360	nta	ntb	-
69	1034	324	PIJP_ker	23	91	nta	ntc	-
69	1034	326	FAYBORD_ker	7	204	ntb	ntb	-
69	1034	327	FAYBORD_ker	3	58	ntb	ntb	-
69	1034	313	INDUSWIT_ker	5	28	ntb	ntb	-
69	1034	319	INDUSWIT_ker	1	6	ntb	ntb	-
69	1034	333	ROOD_ker	3	130	ntb	ntb	-
69	1034	312	TEGEL_ker	1	74	ntb	ntb	-
69	1034	311	WITBORD_ker	15	150	ntb	ntb	-
69	1034	314	FAYBORD_ker	5	30	ntb	ntc	-
69	1034	316	INDUSWIT_ker	2	12	ntb	ntc	-
69	1034	317	INDUSWIT_ker	8	30	ntb	ntc	-
69	1034	318	INDUSWIT_ker	1	1	ntb	ntc	-
69	1034	325	INDUSWIT_ker	1	1	ntb	ntc	-
69	1034	332	INDUSWIT_ker	1	4	ntb	ntc	-
69	1034	315	INDUSWIT_ker	3	76	ntb	ntc	bord
69	1034	321	PORBORD_ker	1	2	ntb	ntc	-
69	1034	329	STG_ker	2	88	ntb	ntc	industrieel steengoed
69	1034	320	STG_ker	1	4	ntb	ntc	industrieel steengoed?
69	1034	331	STGL_ker	1	4	ntb	ntc	-
69	1034	330	STGLKRK_ker	1	20	ntb	ntc	Frechen
70	1038	308	RUW_ker	1	2	rom	rom	-
71	1006	265	MAJOLICA_ker	1	3	lme	nta	-
71	1006	264	ROOD_ker	1	2	lmea	ntc	-
71	1006	263	TEGEL_ker	1	32	lmeb	nta	-
73	1006	1203	ROOD_ker	8	48	LMEB	NTC	-
73	1006	1204	ROOD_ker	4	18	LMEB	NTC	-
73	1006	1206	ROOD_ker	1	16	LMEB	NTC	-
73	1006	1207	ROOD_ker	1	1	LMEB	NTC	-
73	1006	1210	ROOD_ker	1	2	LMEB	NTC	-
73	1006	1205	BAKSTEEN_ker	2	14	nt	nt	-
73	1006	1213	STG_ker	1	6	NTA	NTA	-
73	1006	1212	STG_ker	2	6	NTA	NTB	-
73	1006	653	PIJP_ker	5	12	nta	ntc	-
73	1006	1215	XXX_ker	1	46	nta	ntc	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
73	1006	1208	ROODPOT_ker	1	216	NTB	NTB	-
73	1006	1209	ROODTEST_ker	1	68	NTB	NTB	Komfoor
73	1006	1214	WIT_ker	1	28	NTB	NTB	-
73	1006	1211	FAYBORD_ker	7	26	NTB	NTC	-
75	1064	678	TEGEL_ker	1	59	lmeb	ntb	-
75	1064	681	ROODBORD_ker	1	12	nta	nta	-
75	1064	675	STGLKAN_ker	1	84	nta	nta	"boerendanskan"
75	1064	676	MAJBORD_ker	1	33	nta	ntb	-
75	1064	683	PIJP_ker	4	15	nta	ntb	-
75	1064	679	ROOD_ker	1	4	nta	ntb	-
75	1064	680	ROOD_ker	1	25	nta	ntb	-
75	1064	682	ROOD_ker	2	19	nta	ntb	-
75	1064	677	FAYBORD_ker	1	46	ntb	ntc	-
76	1047	1174	ROODBORD_ker	2	30	lme	nta	-
76	1047	1177	ROODPLAT_ker	4	104	lme	nta	-
76	1047	1178	ROODKAN_ker	2	30	lme	ntb	-
76	1047	1185	MAJBORD_ker	1	12	LMEB	NTA	-
76	1047	1183	ROOD_ker	1	48	LMEB	NTC	-
76	1047	1191	ROOD_ker	1	32	LMEB	NTC	-
76	1047	1179	ROODBORD_ker	1	18	LMEB	NTC	-
76	1047	1172	ROODGRAP_ker	6	124	LMEB	NTC	-
76	1047	1180	ROODPLAT_ker	1	32	LMEB	NTC	-
76	1047	1196	BAKSTEEN_ker	6	444	nt	nt	-
76	1047	1197	DAKPAN_ker	1	302	nt	nt	-
76	1047	1184	MAJBORD_ker	1	16	NTA	NTA	-
76	1047	1173	ROODBKR_ker	2	68	NTA	NTA	-
76	1047	1186	STG_ker	1	1	NTA	NTB	-
76	1047	1195	PIJP_ker	6	8	NTA	NTC	-
76	1047	1187	FAYBORD_ker	1	8	NTB	NTB	-
76	1047	1189	FAYBORD_ker	1	1	NTB	NTB	-
76	1047	1188	FAYBORD_ker	1	6	NTB	NTB	ploischotel
76	1047	1181	ROOD_ker	1	1	NTB	NTB	-
76	1047	1175	ROODBORD_ker	2	16	NTB	NTB	-
76	1047	1176	WIT_ker	4	16	NTB	NTB	-
76	1047	1193	FAYBEKER_ker	2	1	NTB	NTC	-
76	1047	1194	FAYBEKER_ker	1	1	NTB	NTC	-
76	1047	1182	ROOD_ker	4	22	NTB	NTC	-
76	1047	1190	INDUSWIT_ker	3	6	NTC	NTC	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
76	1047	1192	INDUSWIT_ker	1	10	NTC	NTC	-
77	1047	647	ROODKOM_ker	1	20	lmeb	ntc	-
77	1047	646	PIJP_ker	11	18	nta	ntc	-
77	1047	648	ROOD_ker	3	16	nta	ntc	-
77	1047	645	BAKSTEEN_ker	1	236	ntb	ntc	-
78	1047	666	MAJOLICA_ker	1	4	nta	ntb	-
78	1047	669	ROODBORD_ker	1	14	nta	ntb	werra?
78	1047	665	STG_ker	1	8	nta	ntb	-
78	1047	672	PIJP_ker	12	9	nta	ntc	-
78	1047	668	ROOD_ker	1	1	ntb	ntb	zwartgoed
78	1047	674	BAKSTEEN_ker	2	761	ntb	ntc	-
78	1047	667	FAYENCE_ker	3	2	ntb	ntc	-
78	1047	664	INDUSWIT_ker	2	27	ntb	ntc	-
79	1038	949	ROOD_ker	1	8	LMEB	NTC	-
80	1011	656	ROODPAN_ker	1	203	lmeb	ntb	-
80	1011	655	ROODGRAP_ker	2	144	nta	ntb	-
80	1011	657	ROODPLAT_ker	1	60	nta	ntb	-
80	1011	658	ROOD_ker	1	21	nta	ntc	-
80	1011	659	ROOD_ker	1	41	nta	ntc	-
80	1011	660	ROOD_ker	2	9	nta	ntc	-
81	1064	620	BAKSTEEN_ker	1	851	lme	lme	-
81	1064	639	ROOD_ker	1	8	lmeb	ntb	-
81	1064	637	BAKSTEEN_ker	1	335	ntb	ntb	-
81	1064	638	STG_ker	1	3	ntb	ntb	-
81	1064	1218	WIT_ker	3	58	NTB	NTB	-
83	1064	950	ROOD_ker	2	52	NTA	NTA	-
84	1064	1222	PIJP_ker	1	1	NTA	NTC	-
84	1064	1223	BAKSTEEN_ker	1	442	ntb	ntb	-
84	1064	1224	TEGEL_ker	1	104	NTC	RECENT	-
90	2002	634	ROOD_ker	2	45	lmeb	ntc	-
90	2002	635	ROOD_ker	1	36	lmeb	ntc	-
90	2002	631	ROODBORD_ker	1	25	lmeb	ntc	-
90	2002	633	TEGEL_ker	1	44	nt	nt	-
90	2002	636	XXX_ker	1	66	nt	nt	stuk geglazuurde dakpan of scherf grote voorraadpot
90	2002	630	ROODBORD_ker	1	51	nta	nta	-
90	2002	632	FAYBORD_ker	1	11	nta	ntb	-
90	2002	626	STG_ker	1	19	nta	ntc	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
90	2002	627	WITKOM_ker	1	187	nta	ntc	-
90	2002	629	PORBORD_ker	1	21	ntb	ntc	-
90	2002	628	PORKOP_ker	1	54	ntb	ntc	porseleinen kopje
90	2002	625	STGLFLS_ker	2	288	ntb	ntc	-
90	2002	624	STGLFLS_ker	1	893	ntb	ntc	mineraalwaterfles of jeneverkruik
91	2002	1231	STG_ker	1	8	lme	ntb	-
91	2002	1229	ROOD_ker	6	242	LMEB	NTC	-
91	2002	1228	WIT_ker	1	2	LMEB	NTC	-
91	2002	1225	INDUSWIT_ker	1	26	NTC	NTC	-
91	2002	1230	INDUSWIT_ker	1	8	NTC	NTC	kopje
91	2002	1226	STG_ker	2	148	NTC	NTC	-
91	2002	1227	WITDEKSL_ker	1	36	NTC	NTC	-
93	2005	1221	PIJP_ker	1	1	NTA	NTC	-
93	2005	1220	PORKOP_ker	1	2	NTB	NTC	-
93	2005	1219	INDUSWIT_ker	1	16	NTC	NTC	-
94	2006	1238	DAKPAN_ker	2	434	nt	nt	-
94	2006	1239	ROOD_ker	1	12	NTC	NTC	bloempot?
96	2007	273	DAKPAN_ker	2	90	nt	nt	-
97	2008	197	ROOD_ker	1	45	lmea	ntc	-
97	2008	198	ROOD_ker	1	8	lmea	ntc	-
97	2008	199	ROOD_ker	1	36	lmea	ntc	-
97	2008	201	DAKPAN_ker	1	31	nt	nt	-
97	2008	200	PIJP_ker	1	4	nta	ntc	-
99	2010	954	STG_ker	1	2	LMEB	NTA	-
99	2010	952	ROOD_ker	2	20	LMEB	NTC	-
99	2010	953	FAYENCE_ker	1	1	NTA	NTC	-
100	2012	1795	ROOD_ker	1	14	nta	ntc	-
101	2013	270	AW_ker	1	16	recent	recent	-
101	2013	269	INDUSWIT_ker	1	19	recent	recent	-
101	2013	267	ROOD_ker	1	99	recent	recent	-
101	2013	268	ROOD_ker	1	34	recent	recent	-
104	2016	1537	DAKPAN_ker	1	58	ntc	ntc	-
105	2020	1542	PIJP_ker	3	6	nta	ntc	-
105	2020	1543	TEGEL_ker	1	6	nta	ntc	-
106	2022	1563	ROOD_ker	1	3	nta	ntc	-
106	2022	1559	FAYENCE_ker	1	5	ntb	ntc	-
106	2022	1562	FAYENCE_ker	1	24	ntb	ntc	-
107	2002	185	DAKPAN_ker	1	50	lmea	ntc	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
107	2002	184	ROOD_ker	1	11	lmea	ntc	-
107	2002	186	ROOD_ker	1	68	lmea	ntc	-
107	2002	187	ROOD_ker	1	10	lmea	ntc	-
107	2002	188	ROOD_ker	1	85	lmea	ntc	-
107	2002	189	ROOD_ker	1	96	lmea	ntc	-
107	2002	190	GRS_ker	1	3	lmeb	lmeb	-
107	2002	182	STG_ker	1	6	nta	nta	-
107	2002	181	STGLKRK_ker	1	121	nta	nta	baardmankruik?
107	2002	179	STG_ker	2	57	nta	ntb	-
107	2002	180	STG_ker	1	15	nta	ntb	-
107	2002	183	FAYENCE_ker	1	10	nta	ntc	-
108	2002	1490	ROOD_ker	48	358	nta	ntc	-
108	2002	1491	ROOD_ker	1	9	nta	ntc	-
108	2002	1492	ROOD_ker	1	18	nta	ntc	-
108	2002	1486	INDUSWIT_ker	1	47	ntb	ntc	zalfpotje
108	2002	1488	ROOD_ker	1	60	ntb	ntc	-
108	2002	1489	ROOD_ker	1	85	ntb	ntc	-
108	2002	1487	TEGEL_ker	1	36	ntc	ntc	-
109	2002	1478	AWG_ker	1	6	lmeb	ntb	-
109	2002	1436	PIJP_ker	17	75	nta	ntc	-
109	2002	1472	ROOD_ker	4	31	nta	ntc	-
109	2002	1475	ROOD_ker	3	34	nta	ntc	-
109	2002	1476	ROOD_ker	2	26	nta	ntc	-
109	2002	1438	STG_ker	1	4	nta	ntc	-
109	2002	1439	STG_ker	1	2	nta	ntc	-
109	2002	1440	STG_ker	1	43	nta	ntc	-
109	2002	1447	WIT_ker	1	12	nta	ntc	-
109	2002	1446	WITTEST_ker	1	8	nta	ntc	-
109	2002	1456	ROODPAN_ker	1	151	ntb	ntb	kromsteert
109	2002	1443	FAYBORD_ker	1	4	ntb	ntc	-
109	2002	1444	FAYBORD_ker	1	10	ntb	ntc	-
109	2002	1442	FAYENCE_ker	1	23	ntb	ntc	-
109	2002	1445	FAYENCE_ker	1	4	ntb	ntc	-
109	2002	1441	INDUSWIT_ker	1	17	ntb	ntc	-
109	2002	1459	INDUSWIT_ker	1	4	ntb	ntc	-
109	2002	1437	STG_ker	1	17	ntb	ntc	-
109	2002	1460	WIT_ker	9	1	NTB	NTC	Frankfurter waar
110	2002	935	STG_ker	1	12	LMEB	NTA	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
110	2002	932	ROOD_ker	5	98	LMEB	NTC	-
110	2002	937	ROOD_ker	2	30	LMEB	NTC	-
110	2002	941	ROOD_ker	1	10	LMEB	NTC	-
110	2002	934	STGL_ker	1	34	LMEB	NTC	-
110	2002	940	WIT_ker	2	16	LMEB	NTC	-
110	2002	933	STG_ker	1	10	NTA	NTB	-
110	2002	931	TEGEL_ker	1	292	NTA	NTB	-
110	2002	930	PIJP_ker	8	34	NTA	NTC	-
110	2002	936	FAYBORD_ker	5	54	NTB	NTC	-
110	2002	939	PORBORD_ker	1	14	NTB	NTC	-
110	2002	938	INDUSWIT_ker	3	198	NTC	NTC	-
110	2002	929	STGKRUIK_ker	1	1174	NTC	RECENT	-
111	2033	1533	PIJP_ker	3	12	nta	ntc	-
112	2046	1534	ROOD_ker	1	14	lmeb	ntc	-
113	2041	1551	PIJP_ker	1	1	nta	ntc	-
113	2041	1555	ROOD_ker	1	7	nta	ntc	-
113	2041	1544	PIJP_ker	1	5	ntc	ntc	-
113	2041	1550	PIJP_ker	1	15	ntc	ntc	-
114	2002	1505	STGL_ker	1	38	nta	ntc	knikker of knop
114	2002	1518	FAYENCE_ker	1	2	ntb	ntc	-
114	2002	1511	INDUSWIT_ker	1	26	ntb	NTC	-
114	2002	1513	INDUSWIT_ker	1	7	ntb	ntc	-
114	2002	1516	INDUSWIT_ker	1	13	ntb	ntc	-
114	2002	1510	PORBORD_ker	1	18	ntb	ntc	INDUSTRIEEL
114	2002	1520	ROOD_ker	1	5	ntb	ntc	-
114	2002	1508	FAYENCE_ker	1	23	NTB	NTC	-
115	2048	1494	WIT_ker	1	18	lmeb	ntc	-
115	2048	1496	WIT_ker	1	8	lmeb	ntc	-
115	2048	1498	PIJP_ker	1	3	nta	ntc	-
115	2048	1501	ROOD_ker	1	11	nta	ntc	-
115	2048	1499	ROOD_ker	1	14	ntb	ntc	-
116	2049	1527	PIJP_ker	1	1	nta	ntc	-
116	2049	1528	ROOD_ker	1	14	nta	ntc	-
116	2049	1525	STGLFLS_ker	1	63	ntb	ntc	-
117	2002	1932	ROODZALF_ker	1	13	lmeb	ntb	-
117	2002	1926	PIJP_ker	3	7	nta	ntc	-
117	2002	1890	ROOD_ker	1	302	nta	ntc	-
117	2002	1901	ROOD_ker	1	5	nta	ntc	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
117	2002	1912	ROOD_ker	1	9	nta	ntc	-
117	2002	1928	ROOD_ker	1	5	nta	ntc	-
117	2002	1899	TEGEL_ker	1	36	nta	ntc	-
117	2002	1907	ROOD_ker	1	5	ntb	ntc	waarschijnlijk Frankfurter waar
118	2022	1889	ROOD_ker	1	3	nta	ntc	-
118	2022	1888	WIT_ker	1	30	ntb	ntc	Frankfurter waar
120	2013	1798	INDUSWIT_ker	1	109	ntb	ntc	-
120	2013	1799	STG_ker	1	14	ntb	ntc	-
120	2013	295	ROOD_ker	1	308	recent	recent	-
121	2013	1790	STG_ker	1	5	lmeb	nta	-
121	2013	1784	PIJP_ker	5	12	nta	ntc	-
121	2013	1785	PIJP_ker	2	20	nta	ntc	-
121	2013	1786	ROOD_ker	1	15	nta	ntc	-
121	2013	1787	ROOD_ker	1	5	nta	ntc	-
121	2013	1788	ROOD_ker	1	16	nta	ntc	-
121	2013	1789	STG_ker	1	3	nta	ntc	-
122	2016	943	ROOD_ker	1	80	LMEB	NTC	-
122	2016	944	ROODBORD_ker	1	8	LMEB	NTC	-
122	2016	942	TEGEL_ker	1	10	NTA	NTB	-
123	2017	1243	ROOD_ker	2	130	LMEB	NTC	-
123	2017	1242	INDUSWIT_ker	1	36	NTC	NTC	kandelaar
123	2017	1241	STG_ker	5	1564	NTC	NTC	-
124	3018	1779	INDUSWIT_ker	1	7	ntb	ntc	kop
125	2033	1711	PIJP_ker	1	13	nta	ntb	-
125	2033	1710	ROOD_ker	1	3	nta	ntc	-
125	2033	1698	STG_ker	1	12	nta	ntc	-
125	2033	1692	STG_ker	1	61	ntb	ntb	-
125	2033	1701	ROOD_ker	1	3	ntb	ntc	-
126	2036	1686	ROOD_ker	1	6	nta	ntb	-
126	2036	1687	ROOD_ker	1	10	nta	ntc	-
126	2036	1689	ROOD_ker	1	3	nta	ntc	-
127	2030	1674	INDUSWIT_ker	3	5	ntb	ntc	-
128	2042	1672	ROOD_ker	1	12	lmeb	ntc	-
129	2039	1423	PIJP_ker	2	5	nta	ntc	-
129	2039	1424	ROOD_ker	1	50	nta	ntc	-
129	2039	1425	ROOD_ker	1	51	nta	ntc	-
129	2039	1426	ROOD_ker	1	24	nta	ntc	-
129	2039	1428	ROOD_ker	1	20	nta	ntc	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
129	2039	1429	ROOD_ker	1	44	nta	ntc	-
129	2039	1421	ROODTEST_ker	1	467	nta	ntc	-
129	2039	1422	STGL_ker	1	10	nta	ntc	westerwalds
129	2039	1433	TEGEL_ker	2	24	nta	ntc	-
129	2039	1431	FAYBORD_ker	1	12	ntb	ntc	-
129	2039	1430	FAYENCE_ker	1	8	ntb	ntc	-
129	2039	1432	INDUSWIT_ker	1	21	ntb	ntc	-
129	2039	1427	ROOD_ker	1	18	ntb	ntc	zwartgoed
130	2038	1988	ROOD_ker	1	5	lmeb	ntc	-
130	2038	1986	ROOD_ker	1	25	nt	nt	-
130	2038	1951	PIJP_ker	1	3	nta	ntc	-
131	2037	1830	STG_ker	1	5	lmeb	nta	-
131	2037	1829	PIJP_ker	5	5	nta	ntc	-
131	2037	1832	ROOD_ker	1	10	nta	ntc	-
131	2037	1833	ROOD_ker	1	1	nta	ntc	-
131	2037	1831	TEGEL_ker	1	17	nta	ntc	-
132	2036	1816	WIT_ker	1	8	lmeb	ntc	-
132	2036	1818	PIJP_ker	2	3	nta	ntc	-
132	2036	1817	ROOD_ker	1	6	nta	ntc	-
132	2036	1821	ROOD_ker	2	10	nta	ntc	-
132	2036	1822	ROOD_ker	1	10	nta	ntc	-
132	2036	1823	ROOD_ker	1	5	nta	ntc	-
132	2036	1815	FAYENCE_ker	1	3	ntb	ntc	-
132	2036	1819	INDUSWIT_ker	1	1	ntb	ntc	-
132	2036	1820	INDUSWIT_ker	1	2	ntb	ntc	-
132	2036	1824	TEGEL_ker	1	8	ntb	ntc	-
133	2036	1813	ROOD_ker	1	6	nta	ntc	-
133	2036	1814	ROOD_ker	1	6	nta	ntc	-
133	2036	1812	FAYENCE_ker	2	3	ntb	ntc	-
133	2036	1811	ROOD_ker	1	2	ntb	ntc	-
134	2040	1808	WIT_ker	1	6	lmeb	ntc	-
134	2040	1809	WIT_ker	1	4	lmeb	ntc	-
134	2040	1810	PIJP_ker	1	1	nta	ntc	-
134	2040	1806	INDUSWIT_ker	1	20	ntb	ntc	-
134	2040	1807	WIT_ker	1	101	ntb	ntc	Frankfurter waar
135	2045	1245	ROOD_ker	3	270	LMEB	NTC	-
135	2045	1246	ROOD_ker	3	358	LMEB	NTC	-
135	2045	1248	WIT_ker	1	10	LMEB	NTC	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
135	2045	1249	INDUSWIT_ker	1	12	NTC	NTC	-
135	2045	1247	ROOD_ker	1	196	NTC	NTC	bloempot
135	2045	1244	STG_ker	1	1218	NTC	NTC	-
136	2040	1803	PIJP_ker	2	5	nta	ntc	-
136	2040	1805	ROODPLAT_ker	1	47	nta	ntc	-
136	2040	1802	FAYBORD_ker	1	48	ntb	ntc	-
136	2040	1804	STG_ker	1	4	ntb	ntc	-
137	2047	1774	ROODGRAP_ker	1	162	nta	ntb	-
137	2047	1777	TEGEL_ker	1	8	nta	ntc	-
137	2047	1778	TEGEL_ker	1	3	nta	ntc	-
137	2047	1775	WIT_ker	1	121	nta	ntc	-
137	2047	1776	INDUSWIT_ker	2	34	ntb	ntc	-
137	2047	1763	ROODKOM_ker	2	109	ntb	ntc	-
138	2043	1753	ROOD_ker	1	47	nta	ntc	-
138	2043	1751	ROODBORD_ker	1	13	ntb	ntc	-
139	2044	1758	FAYENCE_ker	1	1	ntb	ntc	-
139	2044	1761	ROOD_ker	3	12	nta	ntc	-
140	3014	1756	ROOD_ker	1	3	nta	ntc	-
141	3005	1747	WIT_ker	1	2	lmeb	ntc	-
141	3005	1748	ROODBORD_ker	1	24	nta	ntb	-
141	3005	1749	ROOD_ker	1	32	nta	ntc	-
141	3005	1750	FAYENCE_ker	1	7	ntb	ntc	-
142	3059	1738	STGKAN_ker	1	27	lmeb	lmeb	-
142	3059	1743	ROOD_ker	1	7	nta	ntc	-
143	3059	1669	PIJP_ker	1	1	nta	ntc	-
143	3059	1664	ROOD_ker	1	67	nta	ntc	-
143	3059	1667	WIT_ker	1	1	nta	ntc	-
143	3059	1670	AWG_ker	1	5	ntb	ntc	-
144	3025	1661	ROOD_ker	1	4	lmeb	ntc	-
144	3025	1654	ROODBORD_ker	1	62	nta	ntb	-
144	3025	1660	ROOD_ker	1	10	nta	ntc	-
145	3013	1574	GRS_ker	1	2	lmeb	lmeb	-
146	3013	1591	ROOD_ker	1	6	nta	ntc	-
148	3010	686	ROOD_ker	1	18	nta	nta	olielamp
149	3010	1596	ROOD_ker	1	26	lmeb	ntc	-
149	3010	1635	ROOD_ker	1	4	lmeb	ntc	-
149	3010	1618	WIT_ker	1	42	lmeb	ntc	-
149	3010	1632	TEGEL_ker	1	14	nta	ntb	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
149	3010	1652	INDUSWIT_ker	1	18	nta	ntc	-
149	3010	1634	PIJP_ker	1	2	nta	ntc	-
149	3010	1597	ROOD_ker	1	34	nta	ntc	-
149	3010	1609	ROOD_ker	1	29	nta	ntc	-
149	3010	1611	ROOD_ker	2	28	nta	ntc	-
149	3010	1606	ROODPOT_ker	1	66	ntb	ntb	pispot
149	3010	1653	FAYBEKER_ker	1	9	ntb	ntc	-
149	3010	1630	FAYBORD_ker	1	20	ntb	ntc	-
149	3010	1649	INDUSWIT_ker	1	6	ntb	ntc	-
149	3010	1650	INDUSWIT_ker	1	21	ntb	ntc	-
149	3010	1651	INDUSWIT_ker	1	28	ntb	ntc	-
149	3010	1594	ROODPLAT_ker	2	146	ntb	ntc	-
149	3010	1613	WIT_ker	1	28	ntb	ntc	Frankfurter waar
149	3010	1616	WIT_ker	1	8	ntb	ntc	Frankfurter waar
150	3054	1565	MAJOLICA_ker	1	4	nta	nta	-
152	3009	1564	GRS_ker	1	2	lmeb	lmeb	-
153	3039	1483	BAKSTEEN_ker	1	1130	nta	ntc	-
153	3039	1484	BAKSTEEN_ker	2	249	nta	ntc	-
155	3040	1271	ROODPLAT_ker	5	100	LMEB	LMEB	-
155	3040	1272	BAKSTEEN_ker	2	102	nt	nt	-
156	3002	1275	MAJBORD_ker	1	14	LMEB	NTA	-
156	3002	1273	STG_ker	1	58	NTA	NTA	-
156	3002	1274	TEGEL_ker	1	36	NTA	NTB	-
156	3002	1276	TEGEL_ker	1	14	ntb	ntc	-
157	3081	729	PIJP_ker	2	11	ntb	ntb	-
157	3081	728	STGL_ker	1	27	ntb	ntb	-
157	3081	727	STGLKAN_ker	1	42	ntb	ntb	-
157	3081	730	TEGEL_ker	1	3	ntc	ntc	-
158	3097	1280	ROOD_ker	3	22	LMEB	NTC	-
159	3018	1286	ROOD_ker	1	26	LMEB	NTC	-
159	3018	1284	INDUSWIT_ker	3	26	NTC	NTC	-
159	3018	1283	INDUSWIT_ker	5	34	NTC	NTC	kop
159	3018	1285	ROOD_ker	2	18	NTC	NTC	bloempot
160	3063	1269	PIJP_ker	1	8	NTA	NTC	-
161	3014	1267	XXX_ker	1	18	lme	ntb	Steengoed?
161	3014	1265	MAJBORD_ker	1	16	LMEB	NTA	-
161	3014	1263	ROOD_ker	4	63	LMEB	NTC	-
161	3014	1264	PIJP_ker	1	14	NTA	NTC	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
161	3014	1261	FAYBEKER_ker	3	1	NTB	NTC	-
161	3014	1262	FAYBORD_ker	1	1	NTB	NTC	-
161	3014	1266	WIT_ker	1	24	NTB	NTC	-
162	3011	1253	ROOD_ker	1	18	LMEB	NTC	-
165	3022	1278	ROOD_ker	1	8	NTA	NTA	-
165	3022	1279	STG_ker	2	25	NTA	NTB	-
166	3073	1257	ROOD_ker	1	28	LMEB	NTC	-
168	3039	1282	ROOD_ker	2	9	LMEB	NTC	-
168	3039	1281	BAKSTEEN_ker	1	1080	nta	nta	-
170	3035	1252	ROOD_ker	2	2	LMEB	NTC	-
171	3040	1288	BAKSTEEN	5	1510	nt	nt	-
173	3027	1270	ROOD_ker	1	1	LMEB	NTC	-
175	3006	709	ROOD_ker	1	25	lmeb	nta	-
175	3006	708	STG_ker	1	24	lmeb	nta	-
175	3006	1326	STG_ker	1	22	LMEB	NTA	-
175	3006	1323	ROOD_ker	2	8	LMEB	NTC	-
175	3006	1325	ROOD_ker	2	11	LMEB	NTC	-
175	3006	1324	ROODBORD_ker	1	22	LMEB	NTC	standlob
175	3006	710	ROODBORD_ker	1	4	nta	nta	-
175	3006	711	ROOD_ker	3	20	nta	ntb	-
176	3005	1301	STG_ker	3	30	LMEB	NTA	-
176	3005	1300	MAJBORD_ker	3	39	LMEB	NTA	-
176	3005	1304	ROOD_ker	15	177	LMEB	NTC	-
176	3005	1296	WIT_ker	2	10	LMEB	NTC	-
176	3005	1293	ROODBORD_ker	4	152	NTA	NTA	-
176	3005	1294	ROODBORD_ker	3	180	NTA	NTA	-
176	3005	1305	PIJP_ker	8	20	NTA	NTC	-
176	3005	1299	FAYBEKER_ker	1	2	NTB	NTC	-
176	3005	1298	FAYBORD_ker	1	2	NTB	NTC	-
176	3005	1297	PORBORD_ker	1	2	NTB	NTC	-
176	3005	1295	WIT_ker	3	55	NTB	NTC	Frankfurter waar
176	3005	1303	WITTHEE_ker	1	4	NTB	NTC	-
176	3005	1302	INDUSWIT_ker	8	36	NTC	NTC	-
177	3042	743	ROOD_ker	1	5	lmeb	nta	-
177	3042	744	ROOD_ker	1	7	nta	nta	-
177	3042	745	PIJP_ker	1	2	nta	ntb	-
177	3042	740	BAKSTEEN_ker	1	803	ntb	ntc	-
177	3042	741	BAKSTEEN_ker	1	121	ntb	ntc	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
177	3042	742	ROODPAN_ker	1	134	ntb	ntc	-
179	3058	1254	ROOD_ker	4	28	LMEB	NTC	-
180	3005	784	BAKSTEEN_ker	1	1792	lmeb	lmeb	-
180	3005	777	ROOD_ker	1	105	lmeb	nta	-
180	3005	783	ROOD_ker	1	4	lmeb	nta	-
180	3005	776	ROOD_ker	1	96	lmeb	ntc	-
180	3005	781	ROOD_ker	4	21	nt	nt	-
180	3005	782	ROOD_ker	1	74	nt	nt	-
180	3005	772	WIT_ker	1	3	nt	nt	-
180	3005	758	ROOD_ker	3	25	nta	nta	-
180	3005	757	ROOD_ker	1	5	nta	nta	weser?
180	3005	751	ROODBORD_ker	10	220	nta	nta	-
180	3005	752	ROODBORD_ker	1	26	nta	nta	-
180	3005	753	ROODBORD_ker	4	212	nta	nta	-
180	3005	755	ROODBORD_ker	2	76	nta	nta	-
180	3005	756	ROODBORD_ker	18	1	nta	nta	-
180	3005	778	ROOD_ker	10	131	nta	ntc	-
180	3005	779	ROOD_ker	11	74	nta	ntc	-
180	3005	762	TEGEL_ker	1	28	nta	ntc	-
180	3005	771	WIT_ker	3	7	nta	ntc	-
180	3005	759	FAYBORD_ker	9	131	ntb	ntb	-
180	3005	760	FAYBORD_ker	4	58	ntb	ntb	-
180	3005	761	FAYENCE_ker	3	53	ntb	ntb	-
180	3005	775	PORKOM_ker	1	5	ntb	ntb	chinees
180	3005	774	PORKOP_ker	1	2	ntb	ntb	kangxi- of qianlong-porselein
180	3005	770	FAYENCE_ker	2	20	ntb	ntc	-
180	3005	773	FAYENCE_ker	3	6	ntb	ntc	-
180	3005	767	INDUSWIT_ker	6	30	ntb	ntc	-
180	3005	768	INDUSWIT_ker	1	3	ntb	ntc	-
180	3005	769	INDUSWIT_ker	1	8	ntb	ntc	-
180	3005	750	PIJP_ker	19	74	ntb	ntc	-
180	3005	764	PORKOP_ker	5	10	ntb	ntc	industrieel
180	3005	766	ROOD_ker	4	47	ntb	ntc	-
180	3005	765	ROODPAN_ker	2	186	ntb	ntc	-
180	3005	780	ROODTEST_ker	1	5	ntb	ntc	-
180	3005	763	STG_ker	1	9	ntb	ntc	-
181	3052	737	XXX_ker	1	17	lme	ntc	-
181	3052	734	ROOD_ker	2	8	lmeb	ntc	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
181	3052	732	AWG_ker	1	2	nta	ntc	-
181	3052	736	PIJP_ker	1	2	nta	ntc	-
181	3052	735	ROOD_ker	1	20	nta	ntc	-
181	3052	731	WIT_ker	1	39	nta	ntc	-
181	3052	733	INDUSWIT_ker	1	2	ntb	ntc	-
182	3006	716	GRS_ker	2	11	lmeb	lmeb	-
182	3006	717	GRS_ker	1	7	lmeb	lmeb	-
182	3006	721	AWG_ker	6	17	lmeb	nta	-
182	3006	720	ROOD_ker	5	12	lmeb	nta	-
182	3006	722	ROOD_ker	13	51	lmeb	nta	-
182	3006	723	ROOD_ker	2	7	lmeb	nta	-
182	3006	724	ROOD_ker	1	4	lmeb	nta	-
182	3006	725	ROOD_ker	1	9	lmeb	nta	-
182	3006	718	STG_ker	1	4	lmeb	nta	-
182	3006	719	STG_ker	1	11	lmeb	nta	-
183	3042	1277	ROOD_ker	14	104	LMEB	NTC	-
184	3059	1309	BAKSTEEN_ker	1	1714	lmeb	lmeb	-
184	3059	1315	STG_ker	2	12	LMEB	NTA	-
184	3059	1319	ROOD_ker	2	24	LMEB	NTC	-
184	3059	1320	ROOD_ker	15	311	LMEB	NTC	-
184	3059	1314	WIT_ker	2	5	LMEB	NTC	-
184	3059	1312	WITPIS_ker	1	86	LMEB	NTC	-
184	3059	1311	ROODBORD_ker	3	106	NTA	NTA	-
184	3059	1317	STG_ker	1	10	NTA	NTA	-
184	3059	1316	STG_ker	1	74	NTA	NTB	-
184	3059	1310	TEGEL_ker	1	154	NTA	NTC	-
184	3059	1321	TEGEL_ker	1	8	NTA	NTC	-
184	3059	1313	WITDEKSL_ker	1	10	NTA	NTC	-
184	3059	1318	PORBORD_ker	1	8	NTB	NTC	-
184	3059	1322	INDUSWIT_ker	1	2	NTC	NTC	-
185	3041	1251	BAKSTEEN_ker	1	810	NTC	NTC	-
186	3038	712	ROOD_ker	1	18	lmeb	ntb	-
186	3038	714	ROOD_ker	1	4	lmeb	ntb	-
186	3038	713	ROOD_ker	1	11	nta	ntc	-
187	3095	1338	ROOD_ker	1	46	lme	nta	bakpan?
187	3095	1339	DAKPAN_ker	1	26	nt	nt	-
187	3095	1337	PIJP_ker	2	1	NTA	NTC	-
188	3155	1289	PIJP_ker	2	1	NTA	NTC	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
190	3126	1329	ROOD_ker	1	4	LMEB	NTC	-
191	3141	1336	DAKPAN_ker	1	2	nt	nt	-
192	3142	1327	PIJP_ker	1	1	NTA	NTC	-
193	3153	1328	PIJP_ker	1	1	NTA	NTC	-
194	3160	1334	ROOD_ker	1	4	LMEB	NTC	-
194	3160	1335	DAKPAN_ker	4	10	nt	nt	-
195	3143	1330	PIJP_ker	2	1	NTA	NTC	-
196	3150	1258	ROOD_ker	1	1	LMEB	NTC	-
196	3150	1259	PIJP_ker	1	1	NTA	NTC	-
197	3144	1331	PIJP_ker	3	2	NTA	NTC	-
198	3025	1332	ROOD_ker	1	14	LMEB	NTC	-
201	3108	1341	PIJP_ker	1	12	NTA	NTC	-
202	3107	1342	ROOD_ker	1	16	LMEB	NTC	-
203	3126	1348	GRS_ker	1	6	LMEB	LMEB	-
204	3125	1343	ROOD_ker	1	1	LMEB	NTC	-
205	3133	1344	ROOD_ker	1	1	NTA	NTA	-
206	3132	1355	PIJP_ker	1	1	NTA	NTC	-
207	3105	1345	WIT_ker	1	4	NTB	NTC	-
208	3171	1346	AWH_ker	1	8	IJZ	IJZ	-
209	3170	1347	WIT_ker	1	1	NTB	NTC	Frankfurter waar
211	3168	1360	ROOD_ker	2	2	LMEB	NTC	-
212	3090	1362	ROOD_ker	1	8	LMEB	NTC	-
212	3090	1361	STG_ker	1	16	NTA	NTA	-
213	3078	1383	ROOD_ker	1	1	LMEB	NTC	-
213	3078	1384	INDUSWIT_ker	1	22	NTC	NTC	-
213	3078	1381	TEGEL_ker	1	8	NTC	NTC	-
213	3078	1382	WITBORD_ker	1	6	NTC	NTC	-
216	3102	1629	STG_ker	1	1	LMEB	NTA	-
217	3103	1356	ROOD_ker	4	14	LMEB	NTC	-
217	3103	1357	ROOD_ker	3	8	LMEB	NTC	-
217	3103	1358	DAKPAN_ker	1	6	nt	nt	-
218	3105	1363	ROOD_ker	2	5	LMEB	NTC	-
219	3114	1365	PIJP_ker	2	1	NTA	NTC	-
220	3139	1631	ROOD_ker	1	6	LMEB	NTC	-
220	3139	1633	ROODBORD_ker	1	12	NTA	NTA	-
221	3173	1375	ROOD_ker	1	34	LMEB	NTC	-
222	3104	1636	ROOD_ker	1	10	LMEB	NTC	-
224	3106	1388	ROOD_ker	4	6	LMEB	NTC	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
224	3106	1389	STG_ker	1	4	NTA	NTA	-
225	3184	1637	STG_ker	1	8	NTA	NTA	-
226	3199	1638	STG_ker	1	28	NTA	NTA	-
227	3108	1366	PIJP_ker	2	1	NTA	NTC	-
228	3182	1495	SPEELGD_ker	2	6	lme	ntc	-
228	3182	1502	MAJOLICA_ker	1	12	LMEB	NTA	-
228	3182	1497	ROOD_ker	7	63	LMEB	NTC	-
228	3182	1477	WITZALF_ker	2	46	LMEB	NTC	-
228	3182	1500	FAYENCE_ker	1	1	NTA	NTC	-
228	3182	1474	PIJP_ker	25	56	NTA	NTC	-
228	3182	1480	PORBORD_ker	1	1	NTB	NTC	18e eeuw?
229	3180	1639	PIJP_ker	1	1	NTA	NTC	-
231	3193	1368	ROOD_ker	2	3	LMEB	NTC	-
231	3193	1367	PIJP_ker	3	4	NTA	NTC	-
232	3115	1376	STG_ker	1	1	NTA	NTB	-
233	3176	1371	MAJBORD_ker	1	4	LMEB	NTA	-
233	3176	1369	ROOD_ker	2	7	LMEB	NTC	-
233	3176	1370	STG_ker	1	8	NTA	NTB	-
234	3193	1504	ROOD_ker	2	10	LMEB	NTC	-
234	3193	1503	STG_ker	2	22	NTA	NTB	-
235	3199	1374	ROOD_ker	1	26	LMEB	NTC	-
236	3178	1377	ROOD_ker	2	23	LMEB	NTC	-
236	3178	1378	STG_ker	1	1	NTA	NTA	-
237	3179	1390	ROOD_ker	4	16	LMEB	NTC	-
237	3179	1391	WIT_ker	1	1	LMEB	NTC	-
237	3179	1392	PIJP_ker	1	1	NTA	NTC	-
237	3179	1393	FAYBORD_ker	1	1	NTB	NTC	-
238	3121	1379	ROOD_ker	1	1	LMEB	NTC	-
239	3118	1394	ROOD_ker	3	24	LMEB	NTC	-
240	3118	1640	ROOD_ker	1	6	LMEB	NTC	-
240	3118	1641	STG_ker	1	8	NTA	NTA	-
241	3202	1380	ROOD_ker	3	16	LMEB	NTC	-
242	3187	1642	DAKPAN_ker	1	16	nt	nt	-
243	3999	1644	ROOD_ker	1	4	LMEB	NTC	-
244	3096	1387	AWH_ker	1	1	BRONSL	IJZV	-
245	3180	1647	ROOD_ker	1	10	LMEB	NTC	-
245	3180	1646	PIJP_ker	4	4	NTA	NTC	-
245	3180	1648	FAYBORD_ker	1	6	NTB	NTC	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
246	3206	1645	ROOD_ker	1	1	LMEB	NTC	-
247	3201	799	ROOD_ker	1	3	lmeb	nta	-
247	3201	798	FAYENCE_ker	1	9	ntb	ntb	-
248	3108	1350	ROOD_ker	4	46	LMEB	NTC	-
248	3108	1351	ROOD_ker	4	4	LMEB	NTC	-
248	3108	1349	PIJP_ker	6	8	NTA	NTC	-
248	3108	1352	INDUSWIT_ker	3	14	NTC	NTC	geheel wit
249	3200	786	GRS_ker	1	3	lme	lmeb	-
249	3200	787	TEGEL_ker	1	109	nta	ntc	-
250	3201	791	GRS_ker	1	5	lmeb	lmeb	-
250	3201	794	ROOD_ker	1	8	lmeb	nta	-
250	3201	790	STG_ker	1	22	lmeb	nta	-
250	3201	793	AW_ker	1	84	lmeb	ntc	-
250	3201	796	ROOD_ker	4	13	nt	nt	-
250	3201	795	ROOD_ker	1	7	nta	nta	-
250	3201	792	ROOD_ker	5	23	nta	ntc	-
251	3196	842	ROOD_ker	1	4	lmeb	nta	-
251	3196	843	ROOD_ker	1	4	lmeb	ntb	-
251	3196	841	PIJP_ker	4	5	nta	ntc	-
252	3195	1469	PIJP_ker	1	1	NTA	NTC	-
253	4170	802	STG_ker	1	25	lmeb	lmeb	-
253	4170	804	ROOD_ker	1	25	lmeb	nta	-
253	4170	807	ROOD_ker	1	13	lmeb	ntc	-
253	4170	803	ROOD_ker	1	6	nta	nta	-
253	4170	806	ROOD_ker	1	14	nta	ntc	-
253	4170	805	ROODPLAT_ker	1	71	nta	ntc	-
253	4170	801	FAYENCE_ker	2	1	ntb	ntc	-
254	4288	1519	WIT_ker	1	24	LMEB	NTA	-
254	4288	1517	MAJBORD_ker	1	134	LMEB	NTA	-
254	4288	1509	ROOD_ker	2	342	LMEB	NTC	-
254	4288	1522	TEGEL_ker	1	142	NTA	NTB	-
254	4288	1512	FAYBORD_ker	2	42	NTB	NTC	-
254	4288	1514	FAYENCE_ker	1	10	NTB	NTC	-
254	4288	1515	FAYENCE_ker	1	2	NTB	NTC	-
255	3194	1464	FAYENCE_ker	1	4	NTA	NTC	-
255	3194	1465	PIJP_ker	2	8	NTA	NTC	-
256	3096	820	AWH_ker	1	4	ijz	ijz	-
257	3096	808	AWH_ker	3	21	ijz	ijz	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
261	3185	1407	ROOD_ker	2	23	LMEB	NTC	-
261	3185	1408	STG_ker	1	24	NTA	NTA	-
262	3127	830	ROOD_ker	1	6	lmeb	ntc	-
263	3207	1397	ROOD_ker	2	2	LMEB	NTC	-
264	3210	834	ROOD_ker	1	3	lmeb	nta	-
265	3137	813	WITGRAPE_ker	1	77	lmeb	ntb	-
265	3137	814	PIJP_ker	2	18	nta	ntb	-
265	3137	816	ROOD_ker	1	7	nta	ntc	-
265	3137	815	ROODBORD_ker	1	13	nta	ntc	-
265	3137	817	INDUSWIT_ker	1	2	ntb	ntc	-
266	3096	1396	AWH_ker	1	4	BRONSL	IJZV	-
267	3081	1400	FAYENCE_ker	1	10	NTA	NTC	-
267	3081	1399	PIJP_ker	5	28	NTA	NTC	-
268	3090	1507	BAKSTEEN_ker	1	1716	lmeb	lmeb	-
271	3090	826	ROOD_ker	1	50	lmeb	nta	-
271	3090	827	ROOD_ker	1	13	lmeb	nta	-
271	3090	829	ROOD_ker	1	6	lmeb	nta	-
271	3090	828	ROODBKR_ker	1	7	lmeb	nta	-
273	3090	818	GRS_ker	1	126	lmeb	lmeb	-
273	3090	819	PIJP_ker	2	2	nta	ntb	-
274	3090	811	ROOD_ker	2	32	lmeb	lmeb	-
274	3090	810	ROODPAN_ker	1	102	lmeb	lmeb	-
274	3090	812	ROOD_ker	1	15	lmeb	ntc	-
275	3181	1398	ROOD_ker	1	1	LMEB	NTC	-
276	3220	1463	ROOD_ker	1	16	NTB	NTC	Frankfurter waar
277	3128	849	ROOD_ker	1	3	lmeb	nta	-
277	3128	847	STG_ker	1	8	nta	nta	-
277	3128	848	ROOD_ker	2	16	nta	ntc	-
277	3128	850	ROOD_ker	1	3	nta	ntc	-
278	3184	809	ROOD_ker	1	9	lmeb	nta	-
278	3184	822	STG_ker	1	11	lmeb	nta	-
278	3184	821	STGLKAN_ker	1	124	lmeb	nta	-
278	3184	823	PIJP_ker	1	1	nta	ntb	-
279	4008	158	BAKSTEEN_ker	1	1	nt	nt	-
279	4008	157	PIJP_ker	2	8	nta	ntc	-
280	4004	1454	ROODPLAT_ker	2	156	NTB	NTC	-
282	3124	1395	MAJBORD_ker	1	1	LMEB	NTA	-
283	3127	1462	XXX_ker	1	0,1	lme	ntb	Majolica of Fayence

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
284	3138	845	PIJP_ker	1	1	nta	ntc	-
284	3138	844	WIT_ker	1	38	ntb	ntb	Frankfurter waar
285	3138	1461	PIJP_ker	1	1	NTA	NTC	-
285	3138	1458	WITGRAPE_ker	3	80	NTB	NTC	Frankfurter waar
286	3213	1406	ROOD_ker	1	1	LMEB	NTC	-
287	3183	837	STG_ker	1	13	lmeb	nta	-
287	3183	835	ROOD_ker	2	24	nta	ntb	-
287	3183	836	ROOD_ker	1	10	nta	ntc	-
288	3132	288	FAYENCE_ker	1	1	nta	ntc	-
288	3132	289	PIJP_ker	1	2	nta	ntc	-
289	3133	287	MAJOLICA_ker	1	2	lmeb	NTA	-
290	3198	277	ROOD_ker	1	5	lmea	ntc	-
291	3218	285	ROOD_ker	5	16	lmea	ntc	-
292	3139	278	ROOD_ker	1	21	lmea	ntc	-
292	3139	279	ROODBORD_ker	1	5	lmea	ntc	-
292	3139	280	WIT_ker	1	1	lmeb	ntc	-
292	3139	281	PIJP_ker	2	15	nta	ntc	-
293	3216	284	HUTTELM_ker	2	5	lme	nta	-
293	3216	283	GRS_ker	1	1	lmeb	lmeb	-
293	3216	282	PIJP_ker	3	2	nta	ntc	-
295	3213	1404	ROOD_ker	4	50	LMEB	NTC	-
295	3213	1402	STG_ker	1	48	NTA	NTA	-
295	3213	1403	STG_ker	1	6	NTA	NTA	-
295	3213	1401	WIT_ker	4	36	NTB	NTC	Frankfurter waar
296	3165	1531	ROOD_ker	2	46	LMEB	NTC	-
296	3165	1523	FAYENCE_ker	2	24	NTA	NTC	-
296	3165	1529	FAYENCE_ker	1	18	NTA	NTC	-
296	3165	1526	FAYBORD_ker	1	70	NTB	NTB	ploischotel
296	3165	1532	PIJP_ker	13	60	NTB	NTB	-
296	3165	1530	FAYBORD_ker	1	14	NTB	NTC	-
300	4012	1457	PIJP_ker	1	1	NTA	NTC	-
301	4005	1450	GRS_ker	1	1	LMEB	LMEB	-
301	4005	1451	STG_ker	1	1	LMEB	NTA	-
301	4005	1448	ROOD_ker	4	2	LMEB	NTC	-
301	4005	1449	PIJP_ker	2	1	NTA	NTC	-
302	4006	1587	ROOD_ker	1	1	LMEB	NTC	-
303	4006	855	ROOD_ker	1	2	lmeb	nta	-
303	4006	854	STG_ker	1	3	lmeb	nta	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
304	4083	1452	ROOD_ker	1	1	LMEB	NTC	-
305	4173	1538	BAKSTEEN_ker	1	926	lmeb	lmeb	-
306	4012	1413	ROOD_ker	1	6	LMEB	NTC	-
308	4012	1414	ROOD_ker	1	8	LMEB	NTC	-
309	4072	861	PIJP_ker	1	1	nta	ntc	-
310	4085	1578	ROOD_ker	1	1	LMEB	NTC	-
310	4085	1579	AWH_ker	1	1	me	lme	grijs
311	4087	857	WIT_ker	1	1	lmeb	ntb	-
311	4087	856	TEGEL_ker	1	112	LMEB	NTC	-
311	4087	858	PIJP_ker	1	1	nta	ntc	-
312	4004	1560	ROOD_ker	1	1	LMEB	NTC	-
312	4004	1561	DAKPAN_ker	4	12	nt	nt	-
312	4004	1558	PIJP_ker	3	1	NTA	NTC	-
313	4004	1570	BAKSTEEN_ker	3	56	lme	ntc	-
313	4004	1572	ROOD_ker	2	39	LMEB	NTC	-
313	4004	1571	DAKPAN_ker	1	8	nt	nt	-
313	4004	1576	TEGEL_ker	1	6	NTA	NTB	-
313	4004	1575	PIJP_ker	2	1	NTA	NTC	-
314	4080	1583	TEGEL_ker	1	4	LMEB	NTA	-
314	4080	1582	ROOD_ker	1	1	LMEB	NTC	-
314	4080	1584	PIJP_ker	1	1	NTA	NTC	-
316	4086	1566	ROOD_ker	1	1	LMEB	NTC	-
316	4086	1568	DAKPAN_ker	1	212	nt	nt	-
318	4080	1580	ROOD_ker	1	20	LMEB	NTC	-
319	4019	873	ROOD_ker	1	7	nta	ntc	-
319	4019	872	ROODPAN_ker	1	56	nta	ntc	-
320	4098	863	STG_ker	1	15	lmeb	ntb	-
322	4174	164	AWH_ker	1	4	IJZ	IJZ	-
323	4095	236	BAKSTEEN_ker	1	332	nt	nt	-
323	4095	237	PIJP_ker	1	1	nta	ntc	-
324	4186	853	STG_ker	1	9	lmeb	nta	-
325	4174	1411	AWH_ker	17	62	BRONSL	IJZV	-
326	4029	1409	ROOD_ker	2	18	LMEB	NTC	-
328	4073	1546	WIT_ker	1	54	LMEB	NTC	-
328	4073	1548	DAKPAN_ker	1	88	nt	nt	-
328	4073	1549	baksteen_KER	1	1004	nta	ntc	-
328	4073	1540	PORKOP_ker	2	1	NTB	NTC	-
328	4073	1541	ROOD_ker	2	84	NTB	NTC	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
328	4073	1545	WIT_ker	1	14	NTB	NTC	Frankfurter waar
328	4073	1547	INDUSWIT_ker	1	16	NTC	NTC	bord
329	4174	1412	AWH_ker	1	6	BRONSL	IJZV	-
330	4026	862	ROOD_ker	1	195	lmeb	nta	vetvanger
330	4026	860	ROOD_ker	1	3	lmeb	ntb	-
331	4097	859	ROOD_ker	1	10	lmeb	ntc	-
332	4055	1539	DAKPAN_ker	1	190	nt	nt	-
334	4188	870	ROOD_ker	1	1	nt	nt	-
335	4189	1536	ROOD_ker	1	1	LMEB	NTC	-
337	4019	875	STG_ker	1	9	lmeb	-	-
337	4019	876	ROOD_ker	1	4	lmeb	lmeb	-
337	4019	874	STG_ker	1	11	lmeb	lmeb	bijna-steengoed
337	4019	877	ROOD_ker	1	27	lmeb	ntc	-
337	4019	879	DAKPAN_ker	3	236	nta	ntc	-
337	4019	878	PIJP_ker	6	10	nta	ntc	-
338	4190	871	KGP_ker	1	7	lmea	lmea	-
339	4193	159	ROOD_ker	1	4	lmea	ntc	-
344	3081	1415	ROOD_ker	1	28	NTB	NTB	-
345	3219	868	ROOD_ker	2	12	nta	ntc	-
345	3219	869	ROOD_ker	1	17	nta	ntc	-
345	3219	867	ROODKOM_ker	1	30	ntb	ntc	-
346	3081	1417	TEGEL_ker	2	26	nt	nt	-
346	3081	1419	BAKSTEEN_ker	1	392	ntb	ntc	-
346	3081	1416	PIJP_ker	4	16	NTB	NTC	-
346	3081	1418	INDUSWIT_ker	1	1	NTC	NTC	-
347	4002	1581	WITGIET_ker	1	56	NTB	NTB	-
348	4216	135	PIJP_ker	1	10	nta	ntc	-
348	4216	136	INDUSWIT_ker	1	4	ntc	ntc	-
349	4195	1585	ROOD_ker	1	24	LMEB	NTC	-
349	4195	1586	WIT_ker	1	4	LMEB	NTC	-
350	4053	161	ROOD_ker	1	1	lmea	ntc	-
350	4053	162	ROOD_ker	1	4	lmea	ntc	-
350	4053	163	ROOD_ker	1	1	lmea	ntc	-
350	4053	160	STG_ker	1	8	lmeb	nta	-
352	4169	1595	ROOD_ker	2	672	ntb	ntc	kachelpan, 19e-20e eeuw
352	4169	1598	STGLKRK_ker	1	78	NTC	NTC	-
354	4167	913	ROOD_ker	1	19	lmeb	ntb	-
355	4038	896	BAKSTEEN_ker	1	2813	lme	lme	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
356	4056	1614	STG_ker	1	2	LMEB	NTA	-
358	4194	895	MAJBORD_ker	1	7	nta	ntb	-
359	4169	882	ROOD_ker	1	31	lmeb	ntc	-
359	4169	883	ROOD_ker	2	11	nta	ntc	-
360	4168	165	ROOD_ker	4	28	lmea	ntc	-
361	4127	904	STG_ker	1	3	lmeb	nta	-
364	4059	905	STG_ker	1	1	lmeb	nta	-
367	4101	1604	STG_ker	1	4	LMEB	NTA	-
367	4101	1603	ROOD_ker	1	54	LMEB	NTC	-
367	4101	1605	BAKSTEEN_ker	1	512	nta	ntc	-
368	4065	1612	STG_ker	1	2	LMEB	NTA	-
368	4065	1610	ROOD_ker	1	1	LMEB	NTC	-
369	4050	1592	GRS_ker	1	1	LMEB	LMEB	-
369	4050	1593	STG_ker	1	6	LMEB	NTA	-
369	4050	1590	ROOD_ker	10	96	LMEB	NTC	-
371	4002	1600	ROODBORD_ker	1	40	NTA	NTA	eind 16e eeuw
371	4002	1601	MAJBORD_ker	1	18	NTA	NTB	-
371	4002	1599	ROOD_ker	1	4	NTB	NTB	-
372	4202	852	ROOD_ker	1	4	nta	ntc	-
372	4202	889	TEGEL_ker	1	113	nta	ntc	-
373	4196	1621	MAJBORD_ker	1	8	LMEB	NTA	-
373	4196	1623	PIJP_ker	1	1	NTA	NTC	-
373	4196	1622	FAYENCE_ker	1	1	NTB	NTC	-
374	4201	903	PIJP_ker	1	1	nta	ntc	-
376	4222	908	AW_ker	1	1	nta	ntc	-
376	4222	909	STG_ker	1	1	nta	ntc	-
377	4200	1626	PIJP_ker	2	1	NTA	NTC	-
379	4203	907	PIJP_ker	1	9	nta	ntb	-
380	4221	898	STG_ker	1	3	lmeb	nta	-
380	4221	901	PIJP_ker	1	2	nta	ntc	-
380	4221	900	ROOD_ker	1	4	nta	ntc	-
380	4221	899	TEGEL_ker	1	5	ntb	ntc	-
381	4204	910	ROODBORD_ker	1	20	nta	nta	-
384	4281	891	PIJP_ker	2	3	nta	ntc	-
384	4281	892	ROOD_ker	1	6	nta	ntc	-
385	4224	1619	TEGEL_ker	1	10	NTA	NTB	-
385	4224	1620	PIJP_ker	1	0,5	NTA	NTC	-
386	4282	885	MAJBORD_ker	1	12	nta	ntb	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
386	4282	886	ROOD_ker	1	11	nta	ntb	-
387	4249	1607	ROODGRAP_ker	1	106	NTB	NTB	begin 18e eeuw
390	4227	133	ROOD_ker	1	20	lmea	ntc	-
391	4228	130	ROOD_ker	1	1	lmea	ntc	-
391	4228	131	WIT_ker	1	1	lmeb	ntc	-
391	4228	129	ROOD_ker	2	6	nta	ntc	-
392	4269	1617	ROOD_ker	3	5	LMEB	NTC	-
393	4253	1608	ROOD_ker	1	4	LMEB	NTC	-
394	4124	53	ROOD_ker	1	16	LMEB	ntc	-
396	4199	1624	ROOD_ker	1	1	LMEB	NTA	-
396	4199	1625	WIT_ker	1	4	LMEB	NTC	-
397	4230	109	ROOD_ker	1	5	lmea	ntc	-
398	4258	893	ROOD_ker	1	4	nta	ntc	-
398	4258	894	TEGEL_ker	1	2	nta	ntc	-
399	4257	178	ROOD_ker	1	34	lmea	ntc	-
400	4260	113	PIJP_ker	3	6	nta	ntc	-
401	4345	925	ROODBORD_ker	2	94	nta	nta	-
401	4345	926	ROOD_ker	1	67	nta	ntb	-
401	4345	927	ROOD_ker	1	35	nta	ntc	-
401	4345	928	ROOD_ker	1	37	nta	ntc	-
401	4345	918	STG_ker	9	1	ntb	ntb	-
401	4345	917	STGLKAN_ker	9	164	ntb	ntb	-
401	4345	919	FAYBORD_ker	4	29	ntb	ntc	-
401	4345	920	FAYBORD_ker	1	23	ntb	ntc	-
401	4345	921	FAYBORD_ker	1	43	ntb	ntc	-
401	4345	923	WIT_ker	1	4	ntb	ntc	-
401	4345	922	WITKOM_ker	2	184	ntb	ntc	-
401	4345	924	ROODTEST_ker	1	111	nta	ntc	-
402	4345	94	ROOD_ker	2	30	lmea	ntc	-
402	4345	95	ROOD_ker	1	8	lmea	ntc	-
402	4345	93	MAJBORD_ker	2	52	lmeb	NTA	-
403	4345	110	ROOD_ker	1	15	lmea	ntc	-
404	4315	91	FAYBORD_ker	2	24	nta	ntb	-
405	4357	968	ROOD_ker	1	35	nta	ntb	-
406	4357	220	ROOD_ker	1	34	lmea	ntc	-
406	4357	221	ROOD_ker	1	10	lmea	ntc	-
406	4357	218	MAJBORD_ker	1	145	lmeb	NTA	-
406	4357	219	WIT_ker	1	38	lmeb	ntc	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
406	4357	222	WITKOM_ker	1	17	nta	ntc	-
407	4355	1731	ROOD_ker	1	14	LMEB	NTC	-
407	4355	1732	WIT_ker	1	8	LMEB	NTC	-
408	4261	123	STGL_ker	1	1	lme	ntb	-
408	4261	121	ROOD_ker	1	6	lmea	ntc	-
408	4261	122	ROOD_ker	2	2	lmea	ntc	-
408	4261	124	ROOD_ker	2	10	lmea	ntc	-
408	4261	120	STG_ker	1	6	lmeb	nta	-
408	4261	119	TEGEL_ker	1	24	lmeb	nta	-
408	4261	126	WIT_ker	1	1	lmeb	ntc	-
408	4261	118	BAKSTEEN_ker	1	20	nt	nt	-
408	4261	117	TEGEL_ker	1	6	nta	ntb	-
408	4261	125	ROOD_ker	1	1	nta	ntc	-
408	4261	127	ROOD_ker	1	4	nta	ntc	-
409	4286	103	ROOD_ker	2	60	lmea	ntc	-
409	4286	104	PIJP_ker	1	1	nta	ntc	-
410	4300	99	STG_ker	1	14	lme	nta	-
410	4300	96	ROOD_ker	2	42	lme	ntb	-
410	4300	97	ROOD_ker	1	62	lmea	ntc	-
410	4300	98	ROOD_ker	1	4	lmea	ntc	-
411	4352	128	ROOD_ker	2	6	nta	ntc	-
412	4374	153	BAKSTEEN_ker	2	2475	RECENT	RECENT	-
413	4375	1727	BAKSTEEN_ker	1	966	nta	ntc	-
414	4374	154	STG_ker	2	70	NTA	NTA	-
414	4374	155	WIT_ker	1	44	nta	nta	-
414	4374	156	FAYENCE_ker	1	1	ntb	ntb	-
415	4375	1722	ROOD_ker	2	54	LMEB	NTC	-
415	4375	1720	WIT_ker	1	54	LMEB	NTC	-
415	4375	1721	SPEELGD_ker	1	34	me	ntc	-
415	4375	1716	FAYENCE_ker	1	24	NTA	NTC	-
415	4375	1713	FAYBORD_ker	8	32	NTB	NTC	-
415	4375	1714	FAYBORD_ker	6	86	NTB	NTC	-
415	4375	1718	FAYBORD_ker	1	8	NTB	NTC	-
415	4375	1719	STG_ker	1	30	ntb	ntc	-
415	4375	1715	INDUSWIT_ker	4	64	NTC	NTC	kom
415	4375	1717	INDUSWIT_ker	1	1	NTC	NTC	minikopje
416	4307	114	ROOD_ker	1	2	lmea	ntc	-
416	4307	115	PIJP_ker	1	1	nta	ntc	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
417	4377	971	ROODPOT_ker	20	1628	nta	nta	pispot
417	4377	970	ROOD_ker	1	24	nta	ntc	-
417	4377	969	ROODKOM_ker	9	282	nta	ntc	-
418	4174	1725	AWH_ker	1	10	IJZ	IJZ	-
419	4313	57	ROOD_ker	1	46	lme	nta	bord of schaal
419	4313	58	ROOD_ker	1	1	lmea	ntc	-
419	4313	59	ROOD_ker	2	4	lmea	ntc	-
420	4336	1741	MAJBORD_ker	1	6	LMEB	NTA	-
420	4336	1740	ROOD_ker	2	66	LMEB	NTC	-
420	4336	1742	WIT_ker	1	4	LMEB	NTC	-
420	4336	1744	PIJP_ker	2	12	NTA	NTC	-
422	4149	1726	FAYBORD_ker	1	1	NTB	NTC	-
423	4146	195	ROOD_ker	1	21	lmea	ntc	-
423	4146	194	BAKSTEEN_ker	1	716	nt	nt	-
423	4146	196	FAYENCE_ker	1	3	nta	ntc	-
424	4411	959	WIT_ker	2	11	lmeb	ntc	-
424	4411	963	MAJOLICA_ker	1	15	nta	ntb	-
424	4411	966	TEGEL_ker	2	33	nta	ntb	-
424	4411	962	PIJP_ker	3	19	nta	ntc	-
424	4411	960	ROOD_ker	3	129	nta	ntc	-
424	4411	961	ROOD_ker	1	4	nta	ntc	-
424	4411	956	FAYBORD_ker	6	348	ntb	ntc	-
424	4411	964	INDUSWIT_ker	1	21	ntb	ntc	-
424	4411	965	INDUSWIT_ker	3	11	ntb	ntc	-
424	4411	957	ROODPOT_ker	2	107	ntb	ntc	kookpot Frankfurter waar
424	4411	958	WIT_ker	1	23	ntb	ntc	Frankfurter waar
425	4316	1728	FAYBORD_ker	1	20	NTB	NTC	-
426	4149	1724	AWH_ker	1	20	IJZ	IJZ	-
426	4149	1723	FAYENCE_ker	1	2	NTB	NTC	-
427	4145	976	ROOD_ker	1	14	nt	nt	-
427	4145	977	ROOD_ker	1	30	nt	nt	-
427	4145	978	ROOD_ker	2	10	nt	nt	-
427	4145	973	MAJBORD_ker	1	63	nta	ntb	-
427	4145	974	MAJBORD_ker	2	21	nta	ntb	-
427	4145	975	MAJBORD_ker	1	26	nta	ntb	-
428	4315	1737	ROOD_ker	1	14	LMEB	NTC	-
428	4315	1736	TEGEL_ker	1	70	NTA	NTB	-
428	4315	1739	FAYENCE_ker	1	8	NTA	NTC	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
429	4284	1658	PORKOP_ker	2	24	NTB	NTC	-
429	4284	1655	INDUSWIT_ker	18	352	NTC	NTC	-
429	4284	1659	INDUSWIT_ker	2	136	NTC	NTC	bord
429	4284	1662	INDUSWIT_ker	1	122	NTC	NTC	bord
429	4284	1657	INDUSWIT_ker	5	48	NTC	NTC	kop
429	4284	1656	INDUSWIT_ker	4	242	NTC	NTC	schaal
430	4346	1702	TEGEL_ker	3	1196	LMEB	NTA	-
430	4346	1704	MAJBORD_ker	4	38	LMEB	NTA	-
430	4346	1708	ROOD_ker	5	90	LMEB	NTC	-
430	4346	1706	WIT_ker	1	84	LMEB	NTC	-
430	4346	1703	STG_ker	7	174	NTA	NTB	-
430	4346	1705	PIJP_ker	1	8	NTA	NTC	-
430	4346	1707	ROODPLAT_ker	1	84	NTB	NTB	-
431	4359	991	ROOD_ker	1	23	nta	ntc	-
431	4359	990	TEGEL_ker	2	17	nta	ntc	-
432	4358	1730	ROOD_ker	1	10	LMEB	NTC	-
434	4314	1954	ROOD_ker	3	11	LMEB	NTC	-
434	4314	1955	WIT_ker	1	1	LMEB	NTC	-
435	4355	993	ROOD_ker	3	36	nta	ntc	-
435	4355	992	WITGIET_ker	1	5	nta	ntc	-
436	4325	1735	GRS_ker	5	22	lme	lme	GRS of AWH?? lijkt gepolijst???
436	4325	1733	ROOD_ker	7	96	LMEB	NTC	-
436	4325	1734	ROOD_ker	1	20	NTA	NTA	-
437	4356	1729	ROOD_ker	1	16	LMEB	NTC	-
438	4319	1120	ROOD_ker	1	2	lmeb	nta	-
438	4319	1123	ROOD_ker	1	6	lmeb	ntb	-
438	4319	1116	ROOD_ker	1	12	lmeb	ntc	-
438	4319	1117	ROOD_ker	1	2	lmeb	ntc	-
438	4319	1115	WIT_ker	1	2	lmeb	ntc	-
438	4319	1121	ROODBORD_ker	1	7	NTA	NTA	-
438	4319	1114	PIJP_ker	3	6	nta	ntc	-
438	4319	1118	ROOD_ker	3	30	nta	ntc	-
438	4319	1119	ROOD_ker	2	7	nta	ntc	-
438	4319	1122	ROOD_ker	1	8	nta	ntc	-
439	4354	983	ROOD_ker	2	6	nt	nt	-
439	4354	984	TEGEL_ker	1	155	nta	ntc	-
439	4354	985	TEGEL_ker	1	81	nta	ntc	-
439	4354	986	TEGEL_ker	2	48	nta	ntc	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
439	4354	979	INDUSWIT_ker	1	54	ntb	ntc	-
439	4354	980	INDUSWIT_ker	1	4	ntb	ntc	-
439	4354	981	INDUSWIT_ker	2	9	ntb	ntc	-
439	4354	982	INDUSWIT_ker	1	3	ntb	ntc	-
440	4357	1694	ROOD_ker	3	48	LMEB	NTC	-
440	4357	1691	WITPIS_ker	4	120	LMEB	NTC	-
440	4357	1699	SPEELGD_ker	1	8	me	ntc	-
440	4357	1697	TEGEL_ker	1	1	NTA	NTB	-
440	4357	1695	FAYENCE_ker	1	4	NTA	NTC	-
440	4357	1700	PIJP_ker	4	28	NTB	NTC	-
440	4357	1693	WIT_ker	3	42	NTB	NTC	Frankfurter waar
440	4357	1696	INDUSWIT_ker	2	9	NTC	NTC	-
441	4357	1682	ROOD_ker	1	20	LMEB	NTC	-
441	4357	1680	WIT_ker	1	36	LMEB	NTC	-
441	4357	1685	WITPIS_ker	2	104	LMEB	NTC	-
441	4357	1673	STG_ker	1	16	NTA	NTB	-
441	4357	1676	TEGEL_ker	1	12	NTA	NTB	-
441	4357	1671	BAKSTEEN_ker	1	294	nta	ntc	-
441	4357	1675	PIJP_ker	1	6	NTA	NTC	-
441	4357	1677	FAYBORD_ker	1	22	NTB	NTC	-
441	4357	1679	INDUSWIT_ker	1	8	NTC	NTC	-
441	4357	1683	INDUSWIT_ker	4	90	NTC	NTC	kom
441	4357	1684	INDUSWIT_ker	3	13	NTC	NTC	kop
443	4321	226	FAYBORD_ker	1	5	lme	ntb	-
443	4321	224	ROOD_ker	1	10	lmea	ntc	-
443	4321	227	ROOD_ker	1	5	lmea	ntc	-
443	4321	223	GRS_ker	1	102	lmeb	lmeb	-
443	4321	225	WIT_ker	1	15	lmeb	ntc	-
443	4321	228	PIJP_ker	1	5	nta	ntc	-
449	4019	92	FAYBORD_ker	1	1	ntb	ntc	-
450	4363	1029	FAYBORD_ker	1	12	nta	ntb	-
450	4363	1028	ROODKOM_ker	3	70	nta	ntb	papkom?
450	4363	204	BAKSTEEN_ker	3	1692	ntb	ntc	-
451	4329	150	ROOD_ker	1	10	lmea	ntc	-
451	4329	152	ROOD_ker	1	1	LMEA	NTC	-
451	4329	151	ROOD_ker	1	46	nta	ntb	-
453	4422	86	ROOD_ker	1	1	lmea	ntc	-
453	4422	87	BAKSTEEN_ker	1	156	nt	nt	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
453	4422	85	FAYBORD_ker	1	1	nta	ntc	-
454	4326	65	STG_ker	1	2	LME	NTB	-
454	4326	68	AW_ker	1	1	lme	ntc	-
454	4326	63	ROOD_ker	1	1	lmea	ntc	-
454	4326	64	ROOD_ker	2	6	lmea	ntc	-
454	4326	69	ROOD_ker	1	4	lmea	ntc	-
454	4326	70	ROOD_ker	1	1	lmea	ntc	-
454	4326	71	ROOD_ker	1	6	lmea	ntc	-
454	4326	66	WIT_ker	1	1	lmeb	ntc	-
454	4326	67	PIJP_ker	1	1	nta	ntc	-
455	4317	146	PIJP_ker	2	4	nta	ntc	-
456	4155	205	ROOD_ker	1	14	lmea	ntc	-
456	4155	206	ROOD_ker	2	15	lmea	ntc	-
456	4155	207	ROOD_ker	1	6	lmea	ntc	-
456	4155	209	MAJBORD_ker	1	5	lmeb	NTA	-
456	4155	208	WIT_ker	1	3	lmeb	ntc	-
457	4382	106	FAYBEKER_ker	1	2	nta	ntc	-
457	4382	105	FAYBORD_ker	1	26	nta	ntc	-
458	4423	101	WIT_ker	1	4	lmeb	ntc	-
458	4423	100	ROODBORD_ker	1	16	nta	nta	-
458	4423	102	PIJP_ker	2	1	nta	ntc	-
459	4412	73	ROOD_ker	1	4	lmea	ntc	-
460	4412	79	ROOD_ker	1	156	lme	nta	-
460	4412	80	ROOD_ker	1	14	nta	ntb	-
461	4406	54	ROOD_ker	1	6	lmea	ntc	-
461	4406	55	PIJP_ker	1	1	nta	ntc	-
462	4402	147	ROOD_ker	1	4	lmea	ntc	-
462	4402	148	FAYENCE_ker	1	1	nta	ntb	-
463	4171	111	TEGEL_ker	1	64	nta	ntb	-
463	4171	112	WIT_ker	1	1	nta	ntb	-
467	4400	149	MAJBORD_ker	1	30	lmeb	NTA	-
468	4399	82	TEGEL_ker	1	148	lmeb	nta	-
468	4399	83	PIJP_ker	1	1	nta	ntc	-
468	4399	81	ROOD_ker	2	6	nta	ntc	-
470	4386	78	ROOD_ker	1	6	lmea	ntc	-
471	4385	76	MAJOLICA_ker	1	1	lme	nta	-
472	4383	241	ROOD_ker	1	35	lmea	ntc	-
472	4383	248	ROOD_ker	1	53	lmea	ntc	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
472	4383	249	ROOD_ker	1	12	lmea	ntc	-
472	4383	250	ROOD_ker	1	11	lmea	ntc	-
472	4383	251	ROOD_ker	1	8	lmea	ntc	-
472	4383	252	ROOD_ker	1	4	lmea	ntc	-
472	4383	253	ROOD_ker	1	10	lmea	ntc	-
472	4383	254	ROOD_ker	1	1	lmea	ntc	-
472	4383	239	ROODBORD_ker	1	99	lmea	ntc	-
472	4383	242	ROODBORD_ker	1	32	lmea	ntc	-
472	4383	238	MAJBORD_ker	4	49	lmeb	NTA	-
472	4383	246	MAJBORD_ker	1	10	lmeb	NTA	-
472	4383	240	WITGIET_ker	1	36	lmeb	ntc	-
472	4383	243	STG_ker	1	2	nta	nta	-
472	4383	244	FAYENCE_ker	5	16	nta	ntc	-
472	4383	247	FAYENCE_ker	1	17	nta	ntc	-
472	4383	245	PIJP_ker	1	7	nta	ntc	-
473	4154	1014	WIT_ker	1	30	nta	ntb	-
473	4154	1020	DAKPAN_ker	1	98	nta	ntc	-
473	4154	1018	PAFFRATH_ker	2	3	nta	ntc	-
473	4154	1015	ROOD_ker	1	20	nta	ntc	-
473	4154	1016	ROOD_ker	1	33	nta	ntc	-
473	4154	1017	ROOD_ker	1	35	nta	ntc	-
473	4154	1013	ROOD_ker	1	7	ntb	ntc	zwartgoed
473	4154	1019	STGL_ker	1	5	ntb	ntc	industrieel steengoed
474	4154	1025	ROOD_ker	1	12	nta	ntc	-
474	4154	1026	INDUSWIT_ker	1	1	ntb	ntc	-
476	4154	1042	ROOD_ker	1	5	nta	ntc	-
476	4154	1043	ROOD_ker	1	5	nta	ntc	-
477	4421	1008	ROOD_ker	1	3	nta	ntc	-
477	4421	1009	ROOD_ker	1	13	nta	ntc	-
477	4421	1004	WIT_ker	3	22	nta	ntc	-
477	4421	1005	WIT_ker	1	15	nta	ntc	-
477	4421	1007	FAYBORD_ker	1	11	ntb	ntc	-
477	4421	1010	INDUSWIT_ker	1	1	ntb	ntc	-
477	4421	1006	ROOD_ker	2	28	ntb	ntc	-
477	4421	1003	STG_ker	1	19	ntb	ntc	munsterlands
478	4419	1914	ROOD_ker	3	142	LMEB	NTC	-
478	4419	1911	ROODBORD_ker	2	22	LMEB	NTC	-
478	4419	1910	STG_ker	1	2	NTA	NTB	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
478	4419	1913	MAJBORD_ker	1	10	NTB	NTC	-
478	4419	1909	STGLFLS_ker	1	70	NTB	NTC	-
478	4419	1915	ROOD_ker	1	46	NTC	NTC	-
479	4383	1764	ROOD_ker	4	26	LMEB	NTC	-
479	4383	1759	SPEELGD_ker	1	18	me	ntc	-
479	4383	1765	TEGEL_ker	1	80	nt	nt	-
479	4383	1754	ROODTEST_ker	2	116	NTA	NTB	-
479	4383	1762	ROODBORD_ker	3	76	NTB	NTB	-
479	4383	1752	ROODPAN_ker	8	398	NTB	NTB	COMPLEET
479	4383	1760	STG_ker	1	4	NTB	NTB	-
479	4383	1757	FAYBEKER_ker	3	4	NTB	NTC	-
479	4383	1755	FAYBORD_ker	11	50	NTB	NTC	-
480	4150	1916	ROOD_ker	1	1	LMEB	NTC	-
480	4150	1917	PIJP_ker	1	1	NTA	NTC	-
481	4162	1919	ROOD_ker	2	32	LMEB	NTC	-
481	4162	1918	TEGEL_ker	1	58	NTB	NTC	-
482	4414	1920	ROOD_ker	1	2	LMEB	NTC	-
482	4414	1921	PIJP_ker	2	6	NTA	NTC	-
483	4413	1922	ROOD_ker	1	4	LMEB	NTC	-
484	4485	1924	ROOD_ker	1	14	LMEB	NTC	-
484	4485	1923	PIJP_ker	2	14	NTA	NTC	-
485	4482	1027	MAJBORD_ker	1	35	nta	ntb	-
486	4365	1011	ROOD_ker	1	26	nta	ntc	-
487	4396	1898	ROOD_ker	5	46	LMEB	NTC	-
487	4396	1896	WIT_ker	2	14	LMEB	NTC	-
487	4396	1892	STG_ker	1	1	NTA	NTA	-
487	4396	1893	STG_ker	1	4	NTA	NTA	-
487	4396	1897	ROODTEST_ker	1	108	NTA	NTB	komfoor?
487	4396	1891	PIJP_ker	5	6	NTA	NTC	-
487	4396	1902	XXX_ker	1	1	nta	ntc	-
487	4396	1894	MAJBORD_ker	2	4	NTB	NTC	-
487	4396	1895	PORBORD_ker	1	6	NTB	NTC	-
487	4396	1900	PORSELEI_ker	1	1	NTB	NTC	-
488	4485	56	WIT_ker	1	1	lmeb	ntc	-
489	4485	1925	PIJP_ker	2	6	NTA	NTC	-
491	4485	1044	ROODBORD_ker	6	114	nta	ntb	-
491	4485	1047	FAYBORD_ker	1	5	ntb	ntc	-
491	4485	1048	FAYBORD_ker	1	3	ntb	ntc	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
491	4485	1049	FAYBORD_ker	1	5	ntb	ntc	-
491	4485	1046	FAYENCE_ker	1	4	ntb	ntc	-
491	4485	1045	FAYKOM_ker	1	32	ntb	ntc	-
494	4475	1769	ROOD_ker	1	24	LMEB	NTC	-
494	4475	1767	FAYBEKER_ker	3	38	NTB	NTC	-
494	4475	1770	PIJP_ker	3	32	NTB	NTC	-
494	4475	1766	WIT_ker	6	42	NTB	NTC	Frankfurter waar
494	4475	1768	INDUSWIT_ker	2	14	NTC	NTC	kop
498	4482	1875	ROODBORD_ker	2	145	nta	ntb	-
498	4482	1876	ROODBORD_ker	2	132	nta	ntb	-
498	4482	1877	ROOD_ker	1	19	nta	ntc	-
499	4485	1012	nta	1	8	nta	ntc	-
501	4403	1864	PIJP_ker	1	3	nta	ntc	-
503	4404	1860	WIT_ker	1	2	lmeb	ntb	-
504	4407	1858	WIT_ker	1	1	lmeb	ntc	-
505	4409	1827	ROOD_ker	1	11	lmeb	ntc	-
505	4409	1828	ROOD_ker	1	4	lmeb	ntc	-
505	4409	1826	AWG_ker	1	9	nta	ntc	-
506	4470	1855	MAJOLICA_ker	1	3	nta	ntb	-
506	4470	1856	TEGEL_ker	1	1	nta	ntc	-
507	4417	1935	STGL_ker	1	1	LMEB	NTC	-
507	4417	1934	WIT_ker	2	10	NTB	NTC	Frankfurter waar
508	4474	1929	WIT_ker	1	2	NTB	NTC	Frankfurter waar
510	4477	141	ROOD_ker	1	6	lmea	ntc	-
510	4477	142	ROOD_ker	1	1	lmea	ntc	-
510	4477	143	MAJBORD_ker	1	26	lmeb	ntc	-
510	4477	140	BAKSTEEN_ker	2	50	nt	nt	-
510	4477	144	STG_ker	1	26	nta	ntb	-
510	4477	139	PIJP_ker	2	16	nta	ntc	-
510	4477	137	PORBORD_ker	6	34	ntb	ntc	-
510	4477	138	PORKOP_ker	2	6	ntb	ntc	-
511	4476	1980	STG_ker	1	5	lmeb	ntb	-
511	4476	1987	ROOD_ker	1	5	lmeb	ntc	-
511	4476	1972	ROODPLAT_ker	10	552	lmeb	ntc	-
511	4476	1978	WIT_ker	1	18	lmeb	ntc	-
511	4476	1979	ROODBORD_ker	1	51	nta	ntb	-
511	4476	1977	PIJP_ker	3	5	nta	ntc	-
511	4476	1967	FAYBORD_ker	1	61	ntb	ntc	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
511	4476	1982	FAYBORD_ker	1	2	ntb	ntc	-
512	4472	1870	ROOD_ker	1	88	nta	ntc	-
512	4472	1871	ROOD_ker	1	2	nta	ntc	-
514	4479	1882	ROOD_ker	1	5	lmeb	ntc	-
514	4479	1880	PIJP_ker	1	7	nta	ntb	-
514	4479	1881	ROOD_ker	1	13	nta	ntc	-
514	4479	1883	ROOD_ker	1	2	nta	ntc	-
514	4479	1879	STG_ker	1	3	nta	ntc	-
515	4459	1874	ROOD_ker	1	23	nta	ntb	-
515	4459	1873	ROOD_ker	1	13	nta	ntc	-
515	4459	1872	WIT_ker	1	6	nta	ntc	-
516	4469	1868	ROOD_ker	1	5	lmeb	ntc	hafner waar?
516	4469	1867	WIT_ker	1	3	lmeb	NTC	-
518	4397	1862	MAJBORD_ker	1	24	nta	ntb	-
518	4397	1863	FAYBORD_ker	1	13	ntb	ntc	-
519	4367	1852	ROOD_ker	1	14	lmeb	ntc	-
519	4367	1851	MAJOLICA_ker	1	90	nta	ntb	bord of kom
519	4367	1853	AWG_ker	2	4	nta	ntc	-
519	4367	1854	PIJP_ker	1	2	nta	ntc	-
521	4364	1846	PIJP_ker	2	3	nta	ntc	-
521	4364	1845	ROOD_ker	1	13	nta	ntc	-
521	4364	1844	ROODBORD_ker	1	15	ntb	ntc	-
522	4373	1836	ROOD_ker	1	27	lmeb	ntc	-
522	4373	1837	ROOD_ker	1	11	lmeb	ntc	-
522	4373	1838	ROOD_ker	3	14	lmeb	ntc	-
522	4373	1839	ROOD_ker	1	3	lmeb	ntc	-
522	4373	1840	PIJP_ker	2	7	nta	ntc	-
522	4373	1835	ROOD_ker	1	60	nta	ntc	-
522	4373	1842	TEGEL_ker	1	75	nta	ntc	-
522	4373	1841	FAYENCE_ker	2	9	ntb	ntc	-
522	4373	1834	INDUSWIT_ker	1	4	ntb	ntc	-
523	4373	1961	ROOD_ker	1	4	lmeb	ntc	-
523	4373	1963	ROOD_ker	1	1	lmeb	ntc	-
523	4373	1956	WIT_ker	1	4	lmeb	ntc	-
523	4373	1941	STG_ker	1	42	nta	ntb	-
523	4373	1953	ROOD_ker	1	21	nta	ntc	-
523	4373	1960	FAYBORD_ker	1	4	ntb	ntc	-
523	4373	1958	FAYENCE_ker	1	6	ntb	ntc	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
523	4373	1959	FAYENCE_ker	1	6	ntb	ntc	-
523	4373	1948	ROODBORD_ker	1	4	ntb	ntc	-
523	4373	1962	ROOD_ker	1	4	nta	ntc	-
524	4465	1966	MAJBORD_ker	2	16	LMEB	NTA	-
524	4465	1970	ROOD_ker	4	35	LMEB	NTC	-
524	4465	1969	STGL_ker	1	62	NTA	NTA	-
524	4465	1971	PIJP_ker	4	24	NTA	NTC	-
524	4465	1968	FAYBORD_ker	2	6	NTB	NTC	-
524	4465	1957	WIT_ker	1	74	NTB	NTC	Frankfurter waar
525	4455	1940	ROOD_ker	1	18	LMEB	NTC	-
526	4464	1939	ROOD_ker	1	10	LMEB	NTC	-
527	4999	1936	SPEELGD_ker	1	2	me	ntc	-
528	4368	1976	ROODBORD_ker	1	1	NTB	NTB	-
529	4454	1950	ROODGRAP_ker	2	20	LMEB	NTB	-
529	4454	1952	PIJP_ker	1	1	NTA	NTC	-
531	4174	1060	AWH_ker	5	15	IJZ	IJZ	-
532	4174	1943	AWH_ker	1	1	IJZ	IJZ	-
534	4448	1944	PIJP_ker	1	2	NTA	NTC	-
535	4487	1033	ROOD_ker	2	141	nta	ntb	-
535	4487	1032	ROODPOT_ker	5	237	nta	ntb	hoort hoogstwaarschijnlijk bij pot (artefnr 1034, 1050, 1051)
535	4487	1037	PIJP_ker	1	2	NTA	NTC	-
535	4487	1035	ROOD_ker	1	63	nta	ntc	-
535	4487	1036	ROOD_ker	1	11	NTA	ntc	-
535	4487	1034	ROOD_ker	1	86	nta	ntc	hoort hoogstwaarschijnlijk bij pot (artefnr 1032, 1050, 1051)
535	4487	1038	WIT_ker	1	3	nta	ntc	-
535	4487	1030	FAYBORD_ker	1	1	ntb	ntc	-
535	4487	1031	FAYBORD_ker	1	75	ntb	ntc	-
536	4174	1942	AWH_ker	6	16	BRONSL	IJZV	-
537	4174	1947	AWH_ker	2	42	BRONSL	IJZV	-
538	4345	1949	ROODBORD_ker	1	24	LMEB	NTC	-
539	4487	1039	ROOD_ker	1	100	nta	ntc	-
540	4487	1051	ROODPOT_ker	5	339	lme	nta	hoort hoogstwaarschijnlijk bij pot (artefnr 1032, 1034, 1050)
540	4487	1050	ROODPOT_ker	3	331	nta	ntb	hoort hoogstwaarschijnlijk bij pot (artefnr 1032, 1034, 1051)
540	4487	1052	ROOD_ker	1	16	nta	ntc	-
540	4487	1053	ROOD_ker	1	6	nta	ntc	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
540	4487	1054	FAYBORD_ker	1	42	ntb	ntc	-
540	4487	1055	FAYBORD_ker	1	20	ntb	ntc	-
540	4487	1056	FAYBORD_ker	1	5	ntb	ntc	-
540	4487	1057	FAYBORD_ker	1	6	ntb	ntc	-
541	4486	1041	DAKPAN_ker	1	113	nt	nt	-
543	4487	1937	ROODBORD_ker	1	176	NTB	NTB	-
547	3506	296	ROODGRAP_ker	1	965	lmea	lmea	vrijwel compleet, gebruikt als pispot
547	3506	292	ROODKAN_ker	1	1376	lmea	lmeb	-
547	3506	1064	ROOD_ker	4	39	lmeb	lmeb	-
547	3506	1065	ROOD_ker	2	11	lmeb	lmeb	-
547	3506	1066	ROOD_ker	2	31	lmeb	lmeb	-
547	3506	1067	ROOD_ker	1	19	lmeb	lmeb	-
547	3506	1068	ROOD_ker	1	13	lmeb	lmeb	-
547	3506	1069	ROOD_ker	2	7	lmeb	lmeb	-
547	3506	1070	ROOD_ker	1	9	lmeb	lmeb	-
547	3506	1071	ROOD_ker	2	163	lmeb	lmeb	-
547	3506	1072	ROOD_ker	2	192	lmeb	lmeb	-
547	3506	1073	ROOD_ker	1	53	lmeb	lmeb	-
547	3506	1074	ROOD_ker	1	6	lmeb	lmeb	-
547	3506	1075	ROOD_ker	3	7	lmeb	lmeb	-
547	3506	1063	STGKAN_ker	1	27	lmeb	lmeb	-
547	3506	1076	ROOD_ker	5	149	lmeb	nta	-
547	3506	1077	ROOD_ker	3	54	lmeb	nta	-
547	3506	1078	ROOD_ker	1	18	lmeb	nta	-
547	3506	1079	ROOD_ker	1	5	lmeb	nta	-
547	3506	1080	ROOD_ker	3	11	lmeb	nta	-
547	3506	1081	ROOD_ker	1	4	lmeb	nta	-
548	3506	1946	XXX_ker	1	1	lme	nta	Paffrath-achtig??
548	3506	1945	GRS_ker	1	4	LMEB	LMEB	-
551	4545	1163	AWH_ker	1	2	ijz	ijz	-
552	4174	1146	BADORF_ker	1	44	vmec	vmec	-
554	4526	1155	ROOD_ker	1	67	nta	ntb	-
555	4527	1162	AWH_ker	1	1	ijz	ijz	-
556	4527	1164	AWH_ker	17	11	BRONS	IJZ	-
557	4174	1169	AWH_ker	3	45	ijz	ijz	-
558	4526	1145	ROOD_ker	1	4	nta	ntc	-
559	4524	1141	STGKAN_ker	1	53	lmeb	lmeb	-
559	4524	1142	ROOD_ker	1	63	lmeb	nta	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
559	4524	1143	ROOD_ker	1	22	lmeb	nta	-
560	4528	291	ROODKAN_ker	1	1072	lme	lme	-
560	4528	171	ROOD_ker	1	28	lmea	ntc	-
560	4528	170	ROOD_ker	1	72	lmea	ntc	bord of schaal
560	4528	169	ROODGRAP_ker	1	74	lmea	ntc	-
560	4528	174	GRS_ker	1	4	lmeb	lmeb	-
560	4528	175	ROOD_ker	1	4	lmeb	lmeb	-
560	4528	176	ROOD_ker	1	20	lmeb	lmeb	-
560	4528	177	ROOD_ker	1	2	lmeb	lmeb	-
560	4528	168	ROODPAN_ker	1	302	lmeb	lmeb	-
560	4528	293	STGBEKER_ker	1	510	lmeb	lmeb	-
560	4528	172	STGDRNK_ker	2	42	lmeb	lmeb	-
560	4528	173	STGKAN_ker	1	118	nta	nta	Frechen
561	4174	1167	AWH_ker	2	25	ijz	ijz	-
564	4487	1002	ROOD_ker	1	1	lmeb	ntc	-
564	4487	996	PIJP_ker	1	4	nta	ntc	-
564	4487	1001	ROOD_ker	1	6	nta	ntc	-
564	4487	1000	WIT_ker	2	8	nta	ntc	-
564	4487	997	FAYBORD_ker	2	49	ntb	ntc	-
564	4487	998	FAYBORD_ker	1	23	ntb	ntc	-
564	4487	999	FAYENCE_ker	1	3	ntb	ntc	-
564	4487	995	ROOD_ker	8	892	ntb	ntc	beslagpot?
566	4345	1154	ROOD_ker	1	7	lmeb	ntc	-
566	4345	1151	ROODBORD_ker	1	14	nta	nta	-
566	4345	1150	MAJBORD_ker	1	11	nta	ntb	-
566	4345	1152	ROOD_ker	1	50	nta	ntb	-
566	4345	1149	PIJP_ker	2	5	nta	ntc	-
566	4345	1153	ROOD_ker	3	25	nta	ntc	-
566	4345	1147	ROOD_ker	1	22	ntb	ntb	zwartgoed
566	4345	1148	STG_ker	1	6	ntb	ntb	-
567	4345	214	ROOD_ker	1	23	lmea	ntc	-
567	4345	215	ROOD_ker	1	35	lmea	ntc	-
567	4345	216	ROOD_ker	1	38	lmea	ntc	-
567	4345	217	ROOD_ker	1	14	lmea	NTC	-
567	4345	210	WITKOM_ker	6	115	lmeb	ntc	-
567	4345	211	FAYENCE_ker	2	24	nta	ntc	-
567	4345	212	FAYENCE_ker	2	5	nta	ntc	-
567	4345	213	PIJP_ker	2	4	nta	ntc	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
569	4543	1128	KGP_ker	1	46	lmea	lmeb	-
569	4543	1130	ROOD_ker	1	75	lmeb	nta	-
569	4543	1136	DAKPAN_ker	1	318	nt	nt	-
569	4543	1125	ROODBORD_ker	1	19	nta	nta	-
569	4543	1126	ROODBORD_ker	1	154	nta	ntb	-
569	4543	1133	ROODBORD_ker	1	17	nta	ntb	-
569	4543	1129	ROODPLAT_ker	1	87	nta	ntb	-
569	4543	1131	ROOD_ker	2	31	nta	NTC	-
569	4543	1132	ROOD_ker	2	29	nta	ntc	-
569	4543	1127	ROODTEST_ker	1	72	nta	ntc	-
569	4543	1124	FAYBORD_ker	1	32	ntb	ntc	-
569	4543	1135	FAYBORD_ker	1	3	ntb	ntc	-
569	4543	1134	FAYENCE_ker	2	8	ntb	ntc	-
570	4345	1113	KGP_ker	1	97	lmea	lmeb	-
570	4345	1110	ROOGBK_ker	2	102	nta	nta	-
570	4345	1109	STGLKAN_ker	1	53	nta	nta	-
570	4345	1111	WITPIS_ker	1	42	nta	ntb	-
570	4345	1112	FAYBORD_ker	1	15	ntb	ntc	-
571	4545	1165	AWH_ker	6	20	ijz	ijz	-
585	4545	1166	AWH_ker	3	69	ijz	ijz	-
587	4549	257	ROODKOM_ker	1	126	lmea	ntc	-
587	4549	260	MAJOLICA_ker	1	2	lmeb	NTA	-
587	4549	261	STG_ker	1	2	nta	ntb	-
587	4549	259	TEGEL_ker	1	40	nta	ntb	-
587	4549	258	FAYBORD_ker	1	12	nta	ntc	-
588	4418	1107	TEGEL_ker	1	133	nt	nt	-
588	4418	1106	PIJP_ker	1	1	nta	ntc	-
588	4418	1105	TEGEL_ker	2	62	nta	ntc	-
588	4418	1104	FAYBORD_ker	1	6	ntb	ntc	-
588	4418	1103	FAYKOM_ker	1	22	ntb	ntc	-
589	4577	1099	ROOD_ker	1	3	nta	ntc	-
589	4577	1097	INDUSWIT_ker	1	17	ntb	ntc	-
589	4577	1096	INDUSWIT_ker	1	34	ntb	ntc	theepot
589	4577	1098	ROODTEST_ker	1	10	ntb	ntc	-
590	4569	276	STG_ker	2	34	lmeb	nta	-
592	4528	1158	ROOD_ker	2	22	lmeb	lmeb	-
592	4528	1159	ROOD_ker	1	13	lmeb	lmeb	-
592	4528	1157	STGKAN_ker	1	157	lmeb	lmeb	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk

Een archeologische begeleiding en opgraving

vondst	spoor	artefact	materiaal	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
592	4528	1156	STGKAN_ker	1	58	lmeb	lmeb	-
597	4583	1168	KGP_ker	3	46	vmec	lmeb	-
598	4585	1170	AWH_ker	3	20	ijz	ijz	-
599	3003	1990	PIJP_ker	2	14	nta	ntc	-
599	3003	1991	FAYENCE_ker	1	30	ntb	ntc	-
599	3003	1992	FAYENCE_ker	1	1	ntb	ntc	-

Bijlage 3: Vondstenlijst overig

Vondst	spoor	artefact	materiaal	beschrijving	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
1	1002	11	SKA	MORTEL_ska	1	10	nt	nt	-
1	1002	19	SXX	BOUWMAT_sxx	1	106	-	-	tegel marmer
1	1002	21	ODB	-	9	196	-	-	-
1	1002	22	GLS	FLES_gls	3	374	-	-	drie flessenbodems
1	1002	23	MXX	SPIJKER_mxx	4	152	-	-	-
2	1003	25	SLE	-	1	18	-	-	-
3	1012	26	MXX	SPIJKER_mxx	1	8	-	-	-
4	1034	35	SLE	-	2	64	-	-	-
5	1002	45	GLS	-	1	4	-	-	-
5	1002	46	SLE	-	1	12	-	-	-
7	1056	50	ODB	-	1	26	-	-	-
7	1056	51	SLE	-	1	4	-	-	-
9	1002	551	ODB	AFVAL_odb	1	37	-	-	-
9	1002	571	SLE	-	2	16	-	-	-
10	1002	549	ODB	AFVAL_odb	2	50	-	-	-
10	1002	603	MXX	SPIJKER_mxx	1	8	-	-	vervallen
11	1011	550	ODB	AFVAL_odb	26	187	-	-	-
11	1011	615	MXX	SLAK_mxx	1	48	-	-	-
11	1011	616	SLE	-	2	32	-	-	-
16	1032	583	MXX	-	2	90	-	-	-
16	1032	602	MXX	SLAK_mxx	1	1	-	-	-
17	1031	575	SLE	-	1	1	-	-	vervallen
17	1031	576	MXX	SPIJKER_mxx	1	6	-	-	vervallen
19	1012	572	MXX	SPIJKER_mxx	3	12	-	-	-
20	1014	553	ODB	AFVAL_odb	1	1	-	-	-
21	1060	507	MXX	KLOK_mxx	1	6	-	-	-
22	1034	557	SLE	-	1	114	-	-	-
26	1002	546	MFE	SPIJKER_mfe	1	51	-	-	-
26	1002	547	GLS	VENSTER_gls	1	2	-	-	-
26	1002	548	GLS	-	1	11	-	-	-
30	1034	497	MXX	KNOOP_mxx	1	1	nt	nt	-
30	1034	512	ODB	AFVAL_odb	17	617	-	-	-
38	1045	697	ODB	AFVAL_odb	1	14	-	-	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

Vondst	spoor	artefact	materiaal	beschrijving	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
39	1051	690	MFE	-	1	12	-	-	-
42	1047	414	MXX	-	31	1139	-	-	-
42	1047	415	SLE	-	1	8	-	-	-
42	1047	416	ODB	-	18	129	-	-	-
42	1047	427	GLS	VENSTER_gls	8	20	-	-	-
42	1047	428	GLS	FLES_gls	5	213	-	-	-
45	1048	520	MXX	SPIJKER_mxx	1	14	-	-	vervallen
45	1048	521	ODB	AFVAL_odb	1	8	-	-	-
49	1040	536	MXX	SPIJKER_mxx	7	82	-	-	vervallen
50	1065	532	ODB	-	1	12	-	-	-
51	1081	643	---	-	2	1	-	-	vervallen: 1 runderkies en brokje baksteen
52	1029	623	GLS	VENSTER_gls	1	1	-	-	-
59	1016	619	ODB	-	3	2	-	-	-
68	1039	345	GLS	FLES_gls	3	186	ntb	ntb	-
68	1039	346	GLS	VENSTER_gls	1	4	nt	nt	-
68	1039	347	ODB	AFVAL_odb	5	144	-	-	-
68	1039	358	MFE	-	8	84	-	-	7 spijkers + ovenslak, niet bewaard
68	1039	359	MFE	RING_mfe	1	21	-	-	-
69	1034	322	GLS	VENSTER_gls	8	27	nt	nt	-
69	1034	323	GLS	FLES_gls	10	515	ntb	ntc	-
69	1034	342	MFE	SPIJKER_mfe	21	390	-	-	niet bewaard
69	1034	343	MFE	-	5	322	-	-	verschillende voorwerpen
69	1034	344	ODB	-	5	188	-	-	-
71	1006	266	MXX	SPIJKER_mxx	2	22	-	-	-
73	1006	650	SLE	DAKLEI_sle	13	139	-	-	-
73	1006	651	SXX	-	1	160	-	-	-
73	1006	652	ODB	AFVAL_odb	3	27	-	-	-
73	1006	654	MFE	-	3	118	-	-	-
75	1064	684	GLS	VAATWERK_gls	1	14	ntb	ntb	-
76	1047	687	ODB	AFVAL_odb	7	126	-	-	-
76	1047	1198	MXX	SPIJKER_mxx	13	364	-	-	-
76	1047	1199	MXX	SLAK_mxx	3	70	-	-	-
76	1047	1200	SXX	BROK_sxx	1	648	-	-	-
76	1047	1201	GLS	FLES_gls	5	98	-	-	-
76	1047	1202	GLS	VENSTER_gls	6	14	-	-	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

Vondst	spoor	artefact	materiaal	beschrijving	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
77	1047	649	ODB	KAM_odb	1	1	-	-	-
78	1047	670	GLS	VENSTER_gls	2	3	-	-	-
78	1047	671	GLS	FLES_gls	1	5	ntb	nt	-
78	1047	673	ODB	-	2	29	-	-	-
80	1011	661	SLE	-	3	82	-	-	-
80	1011	662	ODB	-	10	44	-	-	-
80	1011	663	MXX	-	4	548	-	-	-
81	1064	640	SLE	-	1	7	-	-	-
81	1064	641	MXX	KNOOP_mxx	1	8	-	-	-
87	9999	951	GLS	-	1	1	-	-	-
90	2002	1240	GLS	-	5	1318	-	-	-
91	2002	1232	GLS	-	2	30	-	-	-
91	2002	1233	GLS	-	1	90	-	-	-
91	2002	1234	GLS	FLES_gls	1	132	-	-	-
91	2002	1235	GLS	SPIEGEL_gls	1	12	-	-	-
91	2002	1236	GLS	XXX_gls	1	22	-	-	-
91	2002	1237	SLE	-	1	60	-	-	-
92	2004	1885	GLS	POT_gls	1	183	ntc	ntc	-
92	2004	1886	GLS	POT_gls	1	405	ntc	ntc	-
92	2004	1887	MFE	SPIJKER_mfe	1	20	-	-	-
95	2009	1780	MXX	SLAK_mxx	3	5	-	-	-
95	2009	1781	MFE	SPIJKER_mfe	1	20	-	-	-
95	2009	1782	SLE	-	5	15	-	-	-
95	2009	1783	SXX	-	1	11	-	-	-
96	2007	274	MXX	SPIJKER_mxx	5	22	-	-	-
96	2007	275	SXX	-	2	16	-	-	-
97	2008	202	MXX	SPIJKER_mxx	1	3	-	-	-
97	2008	203	GLS	FLES_gls	2	71	-	-	beugelfles; fabrikant A.J. Bakker (vh J.H. Thone & co). Amsterdam
99	2010	955	SXX	-	1	34	-	-	-
100	2012	1794	GLS	FLES_gls	1	62	ntc	ntc	-
100	2012	1796	MXX	-	2	70	ntc	ntc	-
100	2012	1797	ODB	AFVAL_odb	3	60	-	-	-
101	2013	271	MXX	-	9	43	recent	recent	-
101	2013	272	GLS	-	1	2	recent	recent	-
102	2014	704	ODB	AFVAL_odb	7	164	-	-	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

Vondst	spoor	artefact	materiaal	beschrijving	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
102	2014	705	GLS	POT_gls	1	193	ntc	ntc	-
102	2014	706	GLS	POT_gls	1	384	ntc	ntc	-
102	2014	707	GLS	-	1	9	ntc	ntc	knikker
103	2015	230	GLS	FLES_gls	1	666	-	-	-
103	2015	231	GLS	POT_gls	1	404	-	-	-
103	2015	232	GLS	FLES_gls	1	720	-	-	-
103	2015	234	ODB	-	1	4	-	-	-
103	2015	235	ODB	-	1	58	-	-	-
107	2002	191	GLS	POT_gls	1	47	-	-	-
107	2002	192	GLS	-	1	46	-	-	-
107	2002	193	GLS	-	1	18	-	-	-
108	2002	1485	MFE	-	1	69	-	-	klein hoefijzer
108	2002	1493	GLS	-	1	7	ntc	ntc	-
109	2002	1479	GLS	FLES_gls	1	15	ntc	ntc	-
109	2002	1481	GLS	KELK_gls	2	42	ntb	ntc	-
109	2002	1482	GLS	-	1	1	nta	ntc	-
110	2002	685	MFE	MUURANKR_mfe	1	290	-	-	-
116	2049	1521	GLS	POT_gls	1	113	ntc	ntc	potje
116	2049	1524	SXX	-	1	5	-	-	asbest?
120	2013	1800	GLS	KELK_gls	1	74	ntc	ntc	-
120	2013	1801	GLS	FLES_gls	1	43	ntc	ntc	-
121	2013	1791	GLS	VENSTER_gls	1	1	-	-	-
121	2013	1793	MXX	MUNT_mxx	1	3	-	-	-
127	2030	1678	GLS	-	1	8	ntb	ntc	-
127	2030	1681	GLS	-	1	21	-	-	-
129	2039	1434	MFE	SPIJKER_mfe	8	72	-	-	-
129	2039	1435	ODB	AFVAL_odb	6	16	-	-	-
130	2038	1984	MFE	-	4	90	-	-	-
130	2038	1985	ODB	-	2	7	-	-	-
130	2038	1989	GLS	-	1	2	-	-	-
132	2036	1825	ODB	-	1	5	-	-	-
135	2045	1250	GLS	FLES_gls	2	970	-	-	-
147	3014	1567	ODB	AFVAL_odb	1	13	-	-	-
147	3014	1569	MFE	SPIJKER_mfe	1	9	-	-	-
154	3033	1869	MFE	SPIJKER_mfe	1	14	-	-	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

Vondst	spoor	artefact	materiaal	beschrijving	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
159	3018	1092	ODB	AFVAL_odb	2	10	-	-	-
159	3018	1287	GLS	-	2	8	-	-	-
159	3018	1865	XXX	-	1	3	ntc	ntc	sigarettenpijpe, plastic
159	3018	1878	MFE	WAGEN_mfe	13	1066	-	-	-
161	3014	1093	ODB	AFVAL_odb	3	32	-	-	-
161	3014	1268	GLS	FLES_gls	2	18	-	-	-
167	3020	1255	GLS	FLES_gls	5	30	-	-	-
167	3020	1256	MXX	SPIJKER_mxx	3	16	-	-	-
176	3005	1095	ODB	AFVAL_odb	8	30	-	-	-
176	3005	1291	MXX	SPIJKER_mxx	1	24	-	-	-
176	3005	1292	GLS	-	2	50	-	-	-
180	3005	746	MFE	SPIJKER_mfe	9	97	-	-	-
180	3005	747	GLS	FLES_gls	1	37	ntb	ntb	-
180	3005	748	GLS	FLES_gls	1	27	ntb	ntb	-
180	3005	749	ODB	AFVAL_odb	15	186	-	-	-
181	3052	738	GLS	VENSTER_gls	1	1	ntb	ntc	-
182	3006	726	ODB	-	4	22	-	-	-
184	3059	1094	ODB	AFVAL_odb	3	113	-	-	-
184	3059	1307	MXX	SPIJKER_mxx	3	58	-	-	-
184	3059	1308	GLS	FLES_gls	1	52	-	-	-
186	3038	715	ODB	AFVAL_odb	2	49	-	-	-
188	3155	1290	MXX	SPIJKER_mxx	7	98	-	-	-
189	3140	1340	MXX	XXX_mxx	1	30	-	-	-
196	3150	1260	MPB	XXX_mpb	1	18	-	-	-
200	3159	1333	MXX	SPIJKER_mxx	1	8	-	-	-
213	3078	1385	GLS	-	2	72	-	-	-
213	3078	1386	MXX	XXX_mxx	1	8	-	-	-
217	3103	1088	ODB	AFVAL_odb	1	16	-	-	-
217	3103	1359	MXX	-	3	34	-	-	-
218	3105	1364	GLS	VAATWERK_gls	1	1	-	-	-
223	3083	1643	MXX	SPIJKER_mxx	1	6	-	-	-
228	3182	1084	ODB	AFVAL_odb	24	92	-	-	-
228	3182	1471	MXX	XXX_mxx	11	194	-	-	-
228	3182	1473	GLS	XXX_gls	2	8	-	-	-
230	3132	785	MFE	SPIJKER_mfe	2	26	-	-	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk

Een archeologische begeleiding en opgraving

Vondst	spoor	artefact	materiaal	beschrijving	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
233	3176	1372	MXX	SPIJKER_mxx	4	32	-	-	-
233	3176	1373	GLS	FLES_gls	1	1	-	-	-
234	3193	1506	MXX	SPIJKER_mxx	1	12	-	-	-
237	3179	1086	ODB	AFVAL_odb	2	3	-	-	-
241	3202	1085	ODB	AFVAL_odb	1	5	-	-	-
247	3201	800	ODB	AFVAL_odb	1	96	-	-	-
248	3108	1087	ODB	AFVAL_odb	4	20	-	-	-
248	3108	1353	GLS	VENSTER_gls	1	4	-	-	-
248	3108	1354	MXX	-	5	22	-	-	-
249	3200	788	SLE	-	2	17	-	-	-
249	3200	789	MXX	SPIJKER_mxx	1	14	-	-	-
250	3201	797	SKA	-	1	2	-	-	-
251	3196	838	ODB	AFVAL_odb	2	79	-	-	vervallen, te vergaan en doorgroeit met wortels
251	3196	839	GLS	KELK_gls	1	4	ntb	ntc	-
251	3196	840	GLS	VENSTER_gls	1	1	-	-	-
252	3195	1470	OPX	ZAAD_opx	5	1	-	-	verbrandde zaden??
255	3194	1466	GLS	-	1	8	-	-	-
255	3194	1467	MXX	SPIJKER_mxx	1	14	-	-	-
260	3183	1455	MXX	SPIJKER_mxx	2	38	-	-	-
262	3127	831	ODB	AFVAL_odb	1	11	-	-	-
262	3127	832	ODB	-	1	8	-	-	-
264	3210	833	XXX	-	1	48	-	-	-
278	3184	824	ODB	AFVAL_odb	1	194	-	-	-
278	3184	825	MXX	SPIJKER_mxx	2	44	-	-	-
281	3186	1468	MXX	SPIJKER_mxx	1	12	-	-	-
284	3138	846	ODB	AFVAL_odb	1	3	-	-	-
288	3132	290	MXX	-	1	1	-	-	-
291	3218	286	MXX	SPIJKER_mxx	1	42	-	-	-
295	3213	1405	MXX	-	6	96	-	-	-
296	3165	1535	GLS	XXX_gls	10	194	-	-	-
304	4083	1453	SLE	-	1	1	-	-	-
307	4082	851	MFE	SPIJKER_mfe	1	10	-	-	vervallen
312	4004	1556	MXX	-	2	2	-	-	-
312	4004	1557	GLS	-	3	1	-	-	-
313	4004	1577	GLS	-	3	8	-	-	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

Vondst	spoor	artefact	materiaal	beschrijving	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
315	4003	866	MFE	SPIJKER_mfe	1	17	-	-	-
317	4088	865	SLE	DAKLEI_sle	1	11	-	-	vervallen
321	4092	1588	MXX	SPIJKER_mxx	1	23	-	-	-
327	4177	1410	MXX	AFVAL_mxx	1	8	-	-	-
328	4073	1552	GLS	-	1	30	-	-	-
328	4073	1553	SLE	-	1	12	-	-	-
328	4073	1554	MXX	SPIJKER_mxx	3	58	-	-	-
337	4019	880	MFE	SPIJKER_mfe	6	60	-	-	-
337	4019	881	SLE	-	1	4	-	-	-
346	3081	1420	MXX	AFVAL_mxx	6	250	-	-	-
354	4167	914	ODB	AFVAL_odb	1	20	-	-	-
356	4056	1615	SLE	DAKLEI_sle	1	8	-	-	-
359	4169	884	MFE	-	1	79	-	-	-
369	4050	1589	MXX	XXX_mxx	4	170	-	-	-
370	4133	887	MFE	SPIJKER_mfe	2	112	-	-	-
371	4002	1602	MXX	XXX_mxx	1	100	-	-	-
375	4208	1628	MXX	XXX_mxx	1	4	-	-	-
377	4200	1627	MXX	-	2	40	-	-	-
378	4219	906	SKA	-	1	2	-	-	-
380	4221	902	GLS	-	1	1	nta	ntc	-
381	4204	911	SLE	-	2	15	-	-	-
381	4204	912	MFE	SPIJKER_mfe	1	17	-	-	-
383	4207	888	MXX	-	1	21	-	-	-
384	4281	890	MFE	-	2	50	-	-	-
388	4226	897	MFE	SPIJKER_mfe	2	14	-	-	-
389	4225	61	MXX	SPIJKER_mxx	1	8	-	-	-
389	4225	62	GLS	VENSTER_gls	1	1	-	-	-
390	4227	134	MXX	SPIJKER_mxx	1	4	-	-	-
391	4228	132	ODB	-	1	40	-	-	-
395	4213	108	GLS	VENSTER_gls	1	1	-	-	-
401	4345	916	GLS	FLES_gls	1	30	ntb	ntb	-
408	4261	915	ODB	AFVAL_odb	18	230	-	-	-
415	4375	1712	GLS	BEKER_gls	1	128	-	-	-
416	4307	116	MXX	-	1	40	-	-	-
417	4377	972	ODB	AFVAL_odb	3	39	-	-	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

Vondst	spoor	artefact	materiaal	beschrijving	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
420	4336	1745	MXX	SPIJKER_mxx	2	48	-	-	-
424	4411	967	GLS	FLES_gls	1	4	nta	ntc	-
429	4284	1663	MXX	SCHARNR_mxx	1	196	-	-	-
429	4284	1665	GLS	VAATWERK_gls	2	84	-	-	-
429	4284	1666	GLS	FLES_gls	1	4	-	-	-
430	4346	1709	MXX	-	2	584	-	-	-
435	4355	994	GLS	BEKER_gls	1	28	nta	ntb	-
439	4354	987	SZA	SLIJPSTN_sza	1	35	-	-	-
439	4354	988	MFE	MES_mfe	1	34	-	-	-
439	4354	989	ODB	AFVAL_odb	1	11	-	-	-
440	4357	1090	ODB	AFVAL_odb	2	63	-	-	-
440	4357	1688	ods	-	1	6	-	-	-
440	4357	1690	SLE	DAKLEI_sle	1	54	-	-	-
441	4357	1089	ODB	AFVAL_odb	1	58	-	-	-
441	4357	1668	mxx	-	2	1374	-	-	-
443	4321	229	MXX	SLAK_mxx	1	25	-	-	-
444	4019	1746	MXX	-	2	10,1	-	-	-
453	4422	88	ODB	-	1	88	-	-	-
453	4422	89	MXX	-	1	22	-	-	-
453	4422	90	SLE	-	1	22	-	-	-
454	4326	72	GLS	VENSTER_gls	1	4	-	-	-
457	4382	107	GLS	VENSTER_gls	3	6	-	-	-
459	4412	74	GLS	FLES_gls	2	136	-	-	-
459	4412	75	MXX	SPIJKER_mxx	1	6	-	-	-
468	4399	84	MXX	SPIJKER_mxx	2	16	-	-	-
469	4393	60	MXX	SPIJKER_mxx	2	82	-	-	-
471	4385	77	GLS	FLES_gls	1	10	-	-	-
472	4383	255	GLS	-	1	4	-	-	-
472	4383	256	MXX	SPIJKER_mxx	1	25	-	-	-
473	4154	1021	GLS	FLES_gls	1	18	ntb	ntb	-
473	4154	1022	MFE	SPIJKER_mfe	2	41	-	-	-
473	4154	1023	MSN	XXX_msn	1	14	-	-	-
487	4396	1091	ODB	AFVAL_odb	2	24	-	-	-
487	4396	1903	GLS	VENSTER_gls	2	2	-	-	-
487	4396	1904	GLS	XXX_gls	1	12	-	-	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk
Een archeologische begeleiding en opgraving

Vondst	spoor	artefact	materiaal	beschrijving	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
487	4396	1905	MXX	SPIJKER_mxx	2	78	-	-	-
487	4396	1906	MXX	XXX_mxx	1	8	-	-	-
487	4396	1908	SLE	DAKLEI_sle	1	8	-	-	-
494	4475	1771	ODB	XXX_odb	1	4	-	-	-
494	4475	1772	MXX	SPIJKER_mxx	14	176	-	-	-
494	4475	1773	GLS	XXX_gls	3	28	-	-	-
495	4484	1024	SVU	-	1	1	-	-	-
500	4003	1933	SVU	-	1	18	-	-	-
502	4434	1850	MFE	SPIJKER_mfe	3	28	-	-	-
503	4404	1859	MFE	SPIJKER_mfe	1	11	-	-	-
504	4407	1857	MFE	SPIJKER_mfe	1	5	-	-	-
509	4364	1927	SVU	BROK_svu	5	112	-	-	-
510	4477	145	MXX	SPIJKER_mxx	2	6	-	-	-
511	4476	1983	GLS	-	1	1	nta	ntb	-
513	4428	1847	SVU	-	2	48	-	-	-
513	4428	1848	SZA	-	1	30	-	-	-
513	4428	1849	MFE	SPIJKER_mfe	2	11	-	-	-
514	4479	1884	GLS	VENSTER_gls	1	3	-	-	-
516	4469	1866	SLE	-	1	48	-	-	-
517	4452	1861	GLS	VENSTER_gls	1	1	LMEB	NTC	-
520	4484	1938	SXX	-	1	3	-	-	-
522	4373	1843	ODB	AFVAL_odb	7	3	-	-	vervallen
523	4373	1964	ODB	AFVAL_odb	1	8	-	-	-
523	4373	1965	MFE	SPIJKER_mfe	4	87	-	-	-
524	4465	1973	MXX	SPIJKER_mxx	4	100	-	-	-
524	4465	1974	MXX	STAAF_mxx	2	206	-	-	-
528	4368	1975	MXX	SPIJKER_mxx	3	40	-	-	-
530	4462	1930	MXX	XXX_mxx	1	66	-	-	-
531	4174	1061	ODB	AFVAL_odb	1	6	-	-	-
533	4448	1931	MXX	SPIJKER_mxx	4	10	-	-	-
540	4487	1058	SLE	DAKLEI_sle	1	130	-	-	-
540	4487	1059	ODB	AFVAL_odb	2	21	-	-	-
541	4486	1040	GLS	FLES_gls	1	17	nta	ntb	-
547	3506	1062	MXX	-	2	718	-	-	-
547	3506	1082	SLE	-	1	8	-	-	-

RAAP-RAPPORT 2278

Wonen bij de Witte Kerk

Een archeologische begeleiding en opgraving

Vondst	spoor	artefact	materiaal	beschrijving	aantal	gewicht	begindat	einddat	opmerking
547	3506	1083	ODB	AFVAL_odb	6	75	-	-	-
553	9999	1161	MXX	GEWICHT_mxx	1	1878	-	-	-
560	4528	166	ODB	-	5	324	-	-	-
560	4528	167	SLE	-	3	158	-	-	-
562	4487	294	ODB	MES_odb	1	32	nta	nta	benen botermes
569	4543	1137	GLS	VENSTER_gls	1	3	-	-	-
569	4543	1138	MXX	GESP_mxx	1	7	-	-	-
569	4543	1139	SVU	-	4	91	-	-	-
569	4543	1140	ODB	AFVAL_odb	1	29	-	-	-
570	4345	1108	ODB	AFVAL_odb	1	70	-	-	-
572	4545	1144	ODB	AFVAL_odb	7	3	-	-	-
585	4545	1171	ODB	AFVAL_odb	11	15	-	-	-
587	4549	262	ODB	-	1	12	-	-	-
589	4577	1100	ODB	AFVAL_odb	3	24	-	-	-
589	4577	1101	ODS	-	1	13	-	-	-
589	4577	1102	SLE	DAKLEI_sle	1	18	-	-	-
592	4528	1160	ODB	AFVAL_odb	1	61	-	-	-

Bijlage 4: Onderzoeksmethode prehistorisch aardewerk

De beschrijving van het aardewerk is ingevoerd in een database-programma. Van het aardewerk zijn de technologische en morfologische kenmerken beschreven van fragmenten groter dan 4 cm². Hieronder worden verstaan kenmerken als scherftype (rand, wand, schouder, buik, bodem en indet [een fragment waarbij een deel van de buiten- of binnenzijde ontbreekt]), soort magering, wandafwerking, bakmilieu, wanddikte, diameter van rand of bodem, rand- of bodemtype, potvorm, versiering, mate van verwerking en periodisering.

De samenstelling van de magering is met het oog bepaald. Magering is aan de klei toegevoegd ter versteviging of met een bepaalde functie als doel zoals het poreus maken van de wand zodat de inhoud kan 'ademen'. Voorkomende mageringen zijn potgruiskorrels, kwarts in gebroken vorm, zand en steengruis.

Op de breuk is gekeken naar het kleurverschil van de binnenzijde, de kern en de buitenzijde. Onderscheid is gemaakt tussen licht en donker. Dit is weergegeven door eerst de buitenzijde te beschrijven, vervolgens de kern en tot slot de binnenzijde. Het resultaat kan bijvoorbeeld 'lidoli' zijn, waarbij de kern donkerder is dan de rest van de scherf. Bij de combinatie 'lilili' betreft het een scherf die in een compleet oxiderend milieu (met voldoende zuurstof) is gebakken. Het contrast van 'dododo', een donkere scherf, is met onvoldoende zuurstof gebakken (reducerend milieu). Hiertussen liggen allerlei gradaties die voornamelijk de oorzaak zijn van het bakken in open vuren waarbij de controle op de toevoer van zuurstof niet optimaal is.

De potvorm is bepaald aan de hand van de geleiding die een fragment vertoont (mogelijkheden zijn éénledig, tweeledig en drieledig). Als de scherf een overgang vertoont met een knik (vloeiend of scherp) is het afkomstig van een gelede pot (>1). Naast deze globale indeling is getracht de indeling van Van Heeringen aan te houden (type A tot en met H).

Daarnaast is aangegeven of de scherven verbrand, versinterd of afgerond zijn.

Met deze meetbare kenmerken is getracht de complexen in de typologie van Van Heeringen (1992) te passen om tot een juiste datering van het aardewerk te komen.